

MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETAS
STRATEGINIO VALDYMO IR POLITIKOS FAKULTETAS
VALDYMO TEORIJOS KATEDRA

Gintarė Žymantienė
(Viešojo administravimo programos
Veiklos audito specializacija)

TEMA
SOCIALINĖS PEDAGOGINĖS PAGALBOS KOMANDOS ORGANIZAVIMO
VEIKSMINGUMAS UGDYMO ĮSTAIGOJE

Magistro baigiamasis darbas

Darbo vadovas – Prof. habil. dr. Stasys Puškorius

Vilnius,
2008

TURINYS

<i>IVADAS</i>	3
<i>1. EFEKTYVIOS SOCIALINĖS PEDAGOGINĖS PAGALBOS KOMANDOS KONCEPCIJA</i>	6
1.1. Socialinės pedagoginės pagalbos komandos samrata.....	6
1.2. Socialinės pedagoginės pagalbos komandos sudėtis, jos narių atliekamos funkcijos.....	7
1.3. Socialinės pedagoginės pagalbos komandos veiklos sritys.....	9
<i>2. SOCIALINĖS PEDAGOGINĖS PAGALBOS KOMANDOS YPATUMAI ALYTAUS LIKIŠKĖLIŲ VIDURINĖJE MOKYKLOJE</i>	10
2.1 Esamos situacijos analizė.....	11
2.2 Socialinės pedagoginės pagalbos teikimo struktūra.....	14
2.3. SPPK veiklos kontrolė.....	16
<i>3. VEIKSNIŲ, ĮTAKOJANČIŲ ALYTAUS LIKIŠKĖLIŲ VIDURINĖS MOKYKLOS SPPK ORGANIZAVIMO VEIKSMINGUMĄ, TYRIMAS</i>	17
3.1 Mokinių požiūris į SPPK organizavimo veiksmingumą mokykloje.....	18
3.2 Tėvų požiūris į SPPK organizavimo veiksmingumą mokykloje.....	29
3.3 Klasių auklėtojų požiūris į SPPK organizavimo veiksmingumą mokykloje.....	37
3.4 Mokyklos administracijos požiūris į SPPK organizavimo veiksmingumą mokykloje.....	47
3.5 SPPK narių požiūris į atliekamos veiklos veiksmingumą.....	51
<i>IŠVADOS</i>	57
<i>SIŪLYMAI, REKOMENDACIJOS</i>	59
<i>LITERATŪRA</i>	60
<i>SANTRAUKA</i>	63
<i>SUMMARY</i>	64
<i>I PRIEDAS</i>	65
<i>II PRIEDAS</i>	66
<i>III PRIEDAS</i>	67

IVADAS

Šiandieninėje visuomenėje, patiriančioje globalizacijos procesų pasekmes, vaikų ir jaunimo socializacijos problemos tampa vis sudėtingesnės, todėl joms spręsti nebeužtenka vieno klasės auklėtojo kompetencijos ir pastangų. Tai reiškia, kad siekiant ugdymo įstaigose kompleksiskai spręsti socialines pedagogines problemas reikalinga plėtoti socialinių paslaugų sistemą vaikams, didinti socialinį švietimo sistemos vaidmenį, numatant socialinės pagalbos mokykloje teikimo kryptis, organizavimo formas, metodus.

Socialinės pedagoginės pagalbos poreikį mokykloje visuomenė pirmiausia suvokia kaip poreikį spręsti tam tikras visuotinai suvoktas ir pripažintas problemas: narkomanijos plitimą, nepilnamečių nusikalstamumo didėjimą, emocinio, fizinio smurto prieš vaikus naudojimą, mokyklos nelankymą, iškritimą iš švietimo sistemos. Socialinės pedagoginės pagalbos paskirtis apibrėžiama įvairiuose ugdymą reglamentuojančiuose dokumentuose, kuriuose pažymima, kad būtina padėti vaikui įgyvendinti jo teisę į mokslą bei užtikrinti jo saugumą mokykloje. Svarbu šalinti priežastis, dėl kurių vaikas negali lankyti mokyklos ar vengia tai daryti, sugrąžinti į mokyklą ją palikusius vaikus, kartu su tėvais padėti vaikui pasirinkti mokyklą pagal protines ir fizines galias ir joje adaptuotis.

Veiksmingą socialinės pedagoginės pagalbos organizavimą užtikrina bendras įvairių specialistų darbas, kuriam reikalinga įvairių sričių informacija, žinios, gebėjimai. Viena iš svarbiausių socialinės pedagoginės pagalbos teikimo sąlygų tampa komandinis darbas, nes tik tokiu būdu galima koordinuoti mokyklos specialistų veiklą, nustatyti šios pagalbos poreikį, išplėsti tarpinstitucinį bendradarbiavimą. Nors švietimo dokumentuose pabrėžiamas socialinės pedagoginės pagalbos teikimas sudarius specialiąją komandą [4], tačiau tyrimų, nagrinėjančių tokių komandų veiklą, aptikta mažai. Pasigendama socialinės pedagoginės pagalbos komandos veiklos ugdymo įstaigoje tyrimų, kurie atsakytų į klausimą, kaip praktinėje veikloje organizuojama socialinės pedagoginės pagalbos komandos (toliau – SPPK) veikla, kad būtų pasiekti pagalbos mokiniui teikimo tikslai. Taip pat studijuojant įvairius informacijos šaltinius apie SPPK ugdymo įstaigoje, nerasta gerosios patirties pavyzdžių, kuriais būtų galima remtis organizuojant SPPK darbą. Be to, SPPK tema rasti tyrimai yra hipotetinio pobūdžio, kai daroma prielaida, kad taip turėtų būti teikiama socialinė pedagoginė pagalba, organizuojama SPPK, kas turėtų įeiti į šios komandos sudėtį, bet neieškoma praktinių pavyzdžių, kuriais būtų galima remtis kitoms ugdymo įstaigoms organizuojant socialinę pedagoginę pagalbą besimokantiejiems. Remiantis Alytaus Likiškėlių

vidurinės mokyklos vidaus audito duomenimis, ši mokykla pagalbos mokiniui veiklos srityje atitinka 3 vertinimo lygmenį, t.y. stipriųjų savybių ši sritis turi daugiau nei trūkumų, vadinasi, ši mokykla yra gerosios patirties pavyzdys kitoms ugdymo įstaigoms, organizuojant veiksmingą SPPK darbą. Autoriaus nuomone, reikia išanalizuoti šios mokyklos pagalbos mokiniui teikimo struktūrą, apklausti SPPK narius, mokinius, kuriems teikiama ši pagalba, jų tėvus, klasių auklėtojus bei administracijos atstovus ir tokiu būdu išsiaiškinti Alytaus Likiškėlių vidurinėje mokykloje veikiančios SPPK ypatumus bei nustatyti veiksnius, kurie įtakoja veiksmingą SPPK organizavimą ir pateikti rekomendacijas kitoms ugdymo įstaigoms bei kaip šiai mokyklai dar patobulinti pagalbos mokiniui teikimo sritį.

Hipotezė – mokyklos specialistų darbo veiksmingumas, teikiant socialinę pedagoginę pagalbą besimokantiejiems, nėra pakankamo lygmens.

Tikslas – nustatyti veiksnius, įtakančius SPPK organizavimo veiksmingumą ir suformuluoti rekomendacijas dėl jų panaudojimo kitose ugdymo įstaigose.

Uždaviniai:

1. išnagrinėti SPPK veiklos teorinius aspektus;
2. nustatyti veiksnius, įtakančius SPPK organizavimo veiksmingumą;
3. parengti rekomendacijas kitoms ugdymo įstaigoms, panaudojant Alytaus Likiškėlių vidurinės mokyklos veiksmingą SPPK organizavimą.

Objektas – socialinės pedagoginės pagalbos komanda.

Dalykas – socialinės pedagoginės pagalbos komandos organizavimas.

Tiriamos problemos sprendimui bei išsikelto tikslo siekimui remiamasi *kokybiniais tyrimo metodais* (kokybiniai tyrimo metodai, bendriausia sociologine prasme, reiškia tokį kokybinės analizės tyrimo ir jo rezultatų išraiškos pobūdį, kuriame pagrindinis akcentas daromas remiantis teorinės sociologijos, tradicinės filosofijos, logikos priemonėmis, jų kategorijų ir sąvokų aparatu, apklausos, intuicijos, oficialių ir asmeninių dokumentų panaudojimo patirtimi, publicistinių ir meninių teiginių, išvadų ir rekomendacijų pagrindimo būdais, [22]). T.y. kokybiniai metodai : mokslinės literatūros lyginamoji (lyginimo metodas – tai socialinis tyrimas, kai derinama informacija, gauta skirtingų autorių; aprašomuoju būdu sprendžiami uždaviniai – panašumo ar skirtumo nustatymai [22]) ir struktūrinė (Struktūrinė analizė – sociologinis metodas. Jis suteikia galimybę tam tikru būdu išsiaiškinti socialinio reiškinio funkcionavimą ir raidą struktūrizuotoje socialinėje aplinkoje, [22]) bei sisteminė (sisteminė analizė – mokslinio tyrimo metodologinė

kryptis, kurios pagrindas yra sudėtingo vientiso objekto su daugybe elementų, jų visumos santykių ir ryšių nagrinėjimas, [22]) analizės, grafinis modelis bei dedukcijos metodas (dedukcija – mąstymo būdas, kai naujos žinios, išvados gaunamos iš bendresnių tos klasės žinių, teiginių, [22]). Taip pat naudojami empiriniai tyrimo metodai (empiriniai tyrimai – socialinių faktų, įvykių nustatymas ir apibendrinimas tiesioginiu jų registravimu, būdingai pasireiškiančių tiriamuosiuose reiškiniuose, objektuose, procesuose, [22]) tokie kaip interview (metodas, taikomas gauti žodinei informacijai, numatyti tyrimo programoje, [22]) ir anketa apklausa (klausimų lapas tam tikroms žinioms surinkti, [22]) bei vidaus ir išorės dokumentų analizės metodas (pirminių dokumentų rinkimas, kai dokumentai naudojami kaip pagrindiniai informacijos šaltiniai, [22]), taip pat reikšmingi ir patikimi praktiniai duomenys ir faktai.

Darbo struktūra. Darbą sudaro 3 dalys. Pirmoje dalyje „Efektyvios socialinės pedagoginės pagalbos komandos koncepcija“ nagrinėjama mokslinė literatūra. Atkreipiamas dėmesys į skirtingų autorių požiūrį, įvairiuose dokumentuose apibrėžiamą socialinės pedagoginės pagalbos komandos sampratą, veiklos sritis, funkcijas. Antroje dalyje „Socialinės pedagoginės pagalbos komandos ypatumai Alytaus Likiškėlių vidurinėje mokykloje“ nagrinėjami mokyklos vidaus dokumentai. Taip aiškinamasi, kaip organizuojama SPPK šioje mokykloje ir kas sąlygoja veiksmingą komandos darbą. Trečioje dalyje „Veiksnių, įtakančių Alytaus Likiškėlių vidurinės mokyklos SPPK organizavimo veiksmingumą, nustatymo tyrimas“ analizuojami apklausos ir interview su mokyklos specialistais ir administracijos atstovais duomenys.

Darbo apimtis – 60 lapų, 27 paveikslėliai.

1. EFEKTYVIOS SOCIALINĖS PEDAGOGINĖS PAGALBOS KOMANDOS KONCEPCIJA

Sudėtinga šalies socialinė, ekonominė situacija, organizacijose egzistuojančios intensyvių pokyčių sąlygos, įtakoja ne tik visuomenės kultūrinių, dvasinių ir dorovinių vertybių nuosmukį, bet nuo jos priklauso ir socialinė vaikų ir jaunimo situacija. Todėl reikia atkreipti dėmesį į socialinės pagalbos ugdymo įstaigoje teikimą, jos efektyvumą, sprendžiant problemas bei užtikrinant tokias mokymo ir mokymosi sąlygas, kuriomis besimokantysis galėtų įgyti kompetenciją, gebėjimą spręsti problemas ir priimti sprendimus, būtų pasirengęs prisitaikyti prie pokyčių bei prisiimti atsakomybę už nuolatinį mokymąsi. Lietuvos Respublikos švietimo dokumentuose yra pabrėžiamas socialinės pedagoginės pagalbos teikimas sudarius specialią komandą. Taigi, pirmiausia reikia atsakyti į klausimus, kas yra socialinės pedagoginės pagalbos komanda, kas ją sudaro, kokios veiklos sritys.

1.1 Socialinės pedagoginės pagalbos komandos samprata

Įvairiuose LR švietimo dokumentuose bei skirtingų autorių darbuose socialinės pedagoginės pagalbos sąvoka apibūdinama savaip, tačiau esmė yra ta, kad tai tikslinga, organizuota veikla, skirta vaikų konkrečioms socialinėms pedagoginėms problemoms spręsti, poreikius tenkinti ir tai veikla, leidžianti padidinti švietimo veiksmingumą.

Socialinės pedagoginės pagalbos sąvoka apibrėžta 2003 m. LR švietimo įstatymu, kuriame teigiama, kad socialinės pedagoginės pagalbos paskirtis – padėti vaikui įgyvendinti jo teisę į mokslą, užtikrinti jo saugumą mokykloje, t.y. šalinti priežastis, dėl kurių vaikas negali lankyti mokyklos ar vengia tai daryti, sugrąžinti į mokyklą ją palikusius vaikus, kartu su tėvais padėti vaikui pasirinkti mokyklą pagal protines ir fizines galias ir joje adaptuotis [1].

LR švietimo ir mokslo ministro 2004 m. birželio 15 d. įsakyme Nr. ISAK – 941 „Dėl bendrųjų socialinės pedagoginės pagalbos teikimo nuostatų patvirtinimo“ socialinė pedagoginė pagalba apibūdinama kaip mokyklos darbuotojų veikla susijusi su mokinių socialinių bei pedagoginių poreikių tenkinimu [4].

LR Vyriausybės 2004 m. vasario 23 d. nutarime Nr. 209 „Dėl vaikų ir jaunimo socializacijos programos patvirtinimo“ socialinės pagalbos sąvoka aiškinama kaip formali ir neformali veikla, kuria siekiama tenkinti individualius žmogaus poreikius, būtinus visaverčiam gyvenimui visuomenėje [15].

G. Kvieskienė, nusakydama socialinės pedagoginės pagalbos sampratą, akcentuoja socialinės pedagoginės veiklos kryptingumą, orientaciją į tam tikras grupes bei profesionalų, teikiančių socialinę pedagoginę pagalbą, svarbą, kurie siekia praktiškai veikti vaiko gerovės srityje [21].

Dž. Valeckienė teigia, kad socialinės pedagoginės pagalbos vaikams paskirtis apima pedagoginę, psichologinę, specialiąją pedagoginę pagalbą. Pedagoginė pagalba susijusi su vaiko ugdymu ir lavinimu, besiremianti jo vystymusi ir sėkminga socializacija. Psichologinė pagalba - mokinio asmenybės ir ugdymosi problemų įvertinimas ir sprendimas, psichologinės pagalbos teikėjams bendradarbiaujant su mokinio tėvais (globėjais, rūpintojais) ir mokytojais, juos konsultuojant. Šios pagalbos tikslas – padėti mokiniui atgauti dvasinę darną, gebėjimą gyventi ir mokytis [28].

G. Žemaitytė, tirdama socialinės pedagoginės pagalbos komandos (toliau – SPPK) organizavimo ugdymo institucijose prielaidas, nurodo, kad SPPK – tai tam tikrų įgūdžių turinti nedidelė žmonių grupė, kurios darbo tikslas – moksleivių savęs vertinimo didinimas, akademinų pasiekimų gerinimas, socialinių įgūdžių mokymas ir veiklos koordinavimas institucijos viduje, bendruomenėje, regione ir nacionaliniu lygmeniu. Be to, ši autorė pastebi, kad mokykloje socialine pedagogine pagalba siekiama gerinti sąveiką tarp ugdymo dalyvių, todėl SPPK darbas organizuojamas taip, kad būtų didinami moksleivių veiklos gebėjimai ir gerinama moksleivių aplinkos kokybė [30].

O. Merfeldaitė savo tiriamuosiuose darbuose socialinės pedagoginės pagalbos sampratą apibūdina kaip tikslingą, organizuotą, laiko atžvilgiu ribotą prevencinę veiklą, skirtą vaikų konkrečioms socialinėms pedagoginėms problemoms spręsti [24,25].

Apibendrinant galima teigti, kad SPPK – tai tikslingai organizuota konkrečių žmonių veikla, siekiant veiksmingai spręsti mokinio problemas, atsižvelgiant į jo poreikius, galimybes ir sugebėjimus bei mažinant tų problemų paplitimą ar visiškai užkertant kelią jų atsiradimui. SPPK sąvoka apjungia skirtingų ir įvairių gebėjimų, įgūdžių, žinių turinčius specialistus, pačius besimokančiuosius, jų tėvus (globėjus, rūpintojus), bendraamžius, kitus jų mokymo(si) ir socializacijos procese dalyvaujančius asmenis. Taip pat šią komandą galima įvardinti kaip atliekančią daug skirtingų funkcijų ir apimančią ne vieną veiklos sritį, nes kompleksiskumas yra viena iš savybių, apibūdinančių SPPK. Todėl aptarus SPPK sampratą reikia pažvelgti į jos sandarą, struktūrą, įvardinti kas atlieka kokias funkcijas ir koku tikslu.

1.2 Socialinės pedagoginės pagalbos komandos sudėtis, jos narių atliekamos funkcijos

Veiksmingą socialinės pedagoginės pagalbos organizavimą užtikrina bendras įvairių specialistų darbas, kuriam reikalinga įvairių sričių informacija, žinios, gebėjimai. Viena iš svarbiausių socialinės pedagoginės pagalbos teikimo sąlygų yra komandinis darbas, nes tik tokiu

būdu galima koordinuoti specialistų veiklą, optimaliau nustatyti socialinės pedagoginės pagalbos poreikius. Todėl kiekvienos socialinės institucijos tikslas – surasti priemones ir būdus, kaip mobilizuoti organizacijos narių energiją ir gabumus tam, kad būtų pasiektas pagrindinis tikslas, t.y. užtikrinta visapusiška vaiko gerovė mokymo(si) ir socializacijos procese.

Vadovaujantis Švietimo ir mokslo ministro 2004 m. birželio 15 d. įsakymu Nr. ISAK – 941 „Dėl bendrųjų socialinės pedagoginės pagalbos teikimo nuostatų patvirtinimo“ sudarytos socialinės pedagoginės pagalbos teikimo komandos bei pirmą kartą įtvirtinama komanda kaip veiksmingos pagalbos vaikui teikėja. Šiuose nuostatuose numatyta, kad pagalbos teikimą mokykloje vykdo socialinis pedagogas, klasių auklėtojai, mokytojai, administracijos atstovai ir kiti specialistai. Nuostatuose nurodoma, kad socialinis pedagogas telkia SPPK, rengia pagalbos teikimo planą, koordinuoja jo įgyvendinimą mokykloje ir už jos ribų bei pats teikia pagalbą vaikams, kai neužtenka klasės auklėtojo ar mokytojo kompetencijos. Klasės auklėtojas ir mokytojas teikia pagalbą savo klasės ar grupės vaikams, mokyklos vadovas tvirtina SPPK sudėtį ir pagalbos teikimo mokykloje planą, o mokyklos administracija užtikrina pagalbos teikimą mokykloje ir už jos ribų [4].

Socialinio pedagogo pareiginė instrukcija nurodo, kad socialinis pedagogas siekia padėti vaikams geriau adaptuosi ugdymo įstaigoje, racionaliau išnaudoti visas teikiamas galimybes lavintis, mokytis ir augti savarankiškais piliečiais. Socialinis pedagogas turi gebėti teikti vaikui socialinę pedagoginę pagalbą, panaudoti ir kūrybiškai perteikti teorines žinias, rengti socialines programas ir projektus, užtikrinti laisvalaikio veiklos formų įvairovę vaikų užimtumo kontekste bei koordinuoti socialinių paslaugų teikimą. Taip pat socialinis pedagogas kartu su klasių auklėtojais padeda vaikui įgyvendinti lygias galimybes į švietimą, užtikrina vaikų saugumą, šalina mokyklos nelankymo priežastis, padeda vaikui ugdyti socialinius gebėjimus, vykdo neigiamų socialinių reiškinių prevenciją, skatina socialinį aktyvumą [8, 9].

Lietuvos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. liepos 22 d. įsakymu Nr. ISAK-1548 patvirtinti mokyklos psichologo bendrieji pareiginiai nuostatai, reglamentuojantys psichologo, dirbančio ugdymo įstaigoje, veiklą. Nuostatuose teigiama, kad mokyklos psichologas įvertina ir padeda spręsti mokinio psichologines, asmenybės ir ugdymosi problemas bendradarbiaudamas su mokinio tėvais ir mokytojais. Mokyklos psichologas atsako už korektišką gautų duomenų panaudojimą, turimos informacijos konfidencialumą, savo darbo kokybę bei mokinių saugumą savo darbo metu [5, 6].

Specialiojo pedagogo veiklą ugdymo įstaigoje reglamentuoja Lietuvos švietimo ir mokslo ministro patvirtinti 2005 m. gruodžio 29 d. Nr. ISAK-2676 įsakymu mokyklos specialiojo pedagogo

bendrieji pareiginiai nuostatai. Šiuose nuostatuose pabrėžiama, kad specialusis pedagogas teikia specialiąją pedagoginę pagalbą mokiniams, turintiems intelekto sutrikimų, specifinių pažinimo sutrikimų, emocijų, elgesio ir socialinės raidos sutrikimų, judesio ir padėties sutrikimų, lėtinių somatinių ir neurologinių sutrikimų, kompleksinių sutrikimų ir ribotą intelektą [11,12,13].

Logopedai teikia specialiąją pedagoginę pagalbą mokiniams, turintiems kalbos ir kitų komunikacijos sutrikimų [10].

Apibendrinant mokyklos SPPK specialistų atliekamas funkcijas, galima teigti, kad socialinio pedagogo veikla orientuojasi į ugdytinius, turinčius socialinių problemų, psichologo – į ugdytinius, turinčius psichologinių problemų, logopedo – turinčius kalbos sutrikimų, specialaus pedagogo – į specialių poreikių mokinių ugdymą. Todėl galima pastebėti, kad remiantis pareiginėmis instrukcijomis, mokyklos specialistai nedubliuoja vieni kitų funkcijų, o papildo vienas kito veiklą. Taip pat išskirtina tai, kad vadybinė funkcija priskiriama tik socialiniam pedagogui. Vadinasi, galima daryti prielaidą, kad socialinis pedagogas turėtų būti atsakingas už visos ugdymo įstaigos socialinės pedagoginės pagalbos sistemos koordinavimą. Akcentuotina ir tai, kad ugdymo įstaigoje tiriamoji veikla priskiriama tik psichologui ir socialiniam pedagogui. Tuo tarpu teisinis atstovavimas – tik socialiniam pedagogui. Todėl galima kelti prielaidą, kad tik šie specialistai turi tinkamą kvalifikaciją tiriamajai veiklai. Be to, pareiginėse instrukcijose prevencinė funkcija tiesiogiai įvardijama kaip socialinio pedagogo funkcija, tačiau plačiąja prasme galima teigti, kad visų mokykloje dirbančių specialistų veikla – prevencinė.

1.3 Socialinės pedagoginės pagalbos komandos veiklos sritys

Socialinės pedagoginės pagalbos komandos, kaip jau minėta anksčiau, pagrindinis tikslas ugdymo įstaigoje yra susijęs su mokinių poreikių tenkinimu ir įvairių problemų sprendimu. Todėl siekiant išskirti SPPK veiklos kryptis, pirmiausiai reikia išanalizuoti su kokiomis socialinėmis pedagoginėmis problemomis susiduria besimokantieji.

Apžvelgus autorių darbus, kuriuose analizuojamos socialinės vaikų problemos bendrojo lavinimo mokyklose, galima pastebėti, kad įvairūs autoriai skirtingai klasifikuoja socialines pedagogines problemas. A. Ališauskas nurodo, kad bendrojo lavinimo mokyklų mokiniams būdingos šios socialinės problemos: netinkamas elgesys per pamokas ir pertraukas, neatlieka namų darbų, vėluoja į pamokas, praleidinėja jas, namuose mušami ar kitaip skriaudžiami, nusikalstamai elgiasi, nelanko mokyklos, vartoja alkoholį, rūko [16].

D. Valeckienės atliktame tyrime mokyklos specialistai išskiria šešias problemų grupes:

1. problemos, susiję su vaikų psichine sveikata, asmenybės vystymusi;
2. problemos, susiję su neadekvačiu savęs vertinimu;
3. problemos, susiję su nepalankia situacija šeimoje;
4. problemos, susijusios su vaikų neadekvačiu ir deviantiniu elgesiu;
5. vaikų ir paauglių dezadaptacijos problemos;
6. problemos, susijusios su konfliktais ir moraliniu psichologiniu klimatu mokykloje[28].

Apžvelgus minėtų autorių tyrimų duomenis galima teigti, kad vaikų socialinės, psichologinės ir pedagoginės problemos tarpusavyje yra labai susijusios bei jos liečia šeimą, pačių vaikų netinkamą elgesį ir bendravimo ypatumus. Todėl remiantis įvardintų socialinių pedagoginių problemų grupėmis galima išskirti šias socialinės pedagoginės pagalbos veiklos sritis:

1. socialinės pedagoginės pagalbos organizavimas ugdytiniui;
2. darbas ugdytinių grupėse;
3. saugios aplinkos kūrimas;
4. bendradarbiavimas su ugdytojais ir institucijomis, turinčiomis įtakos ugdymui.

Taip pat vadovaujantis Bendraisiais socialinės pedagoginės pagalbos teikimo nuostatais, galima teigti, kad SPPK dirba tokiomis veiklos kryptimis: vaikų saugumas mokykloje bei jos prieigose; socialinės ir teisinės padėties analizė; vaikų, pedagogų ir tėvų švietimas; smurto, nusikalstamumo, rūkymo, alkoholio ir kitų narkotinių medžiagų vartojimo prevencija; bendradarbiavimas. Be to, šie nuostatai numato SPPK veiklos rūšis, t.y. konsultavimas – siekiant padėti išsiaiškinti ir suprasti tai, kas vyksta jų gyvenimo ir mokymosi erdvėje, padedant mokytis ir naujai elgtis; tyrimų organizavimas – aplinkos poveikio mokinio ar mokinių ugdymosi sunkumams analizė; socialinių ir gyvenimo įgūdžių formavimas – gebėjimas priimti sprendimus ir spręsti problemas, mokymas kūrybiškai ir kritiškai mąstyti, bendrauti, pažinti save, elgtis visuomenėje priimtinais būdais, valdyti emocijas, sveikos gyvensenos įgūdžių ugdymas; elgesio korekcija, socialiai priimtino elgesio modeliavimas; nusikalstamumo, mokyklos nelankymo, narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimo, smurto, savižudybių ir kitų neigiamų socialinių reiškinių prevencija; projektų inicijavimas bei įgyvendinimas; tėvų švietimas.

2. SOCIALINĖS PEDAGOGINĖS PAGALBOS KOMANDOS YPATUMAI ALYTAUS LIKIŠKĖLIŲ VIDURINĖJE MOKYKLOJE

Vadovaujantis švietimo ir mokslo ministro 2004 m. birželio 15 d. įsakymu Nr. ISAK – 941 „Dėl bendrųjų socialinės pedagoginės pagalbos teikimo nuostatų patvirtinimo“, mokyklose numatyta

sudaryti socialinės pedagoginės pagalbos teikimo komandas, tačiau iš praktinio patyrimo teko pastebėti, kad ne visose mokyklose pagalbos komandų veikla organizuojama ir planuojama veiksmingai. Todėl, siekiant nustatyti veiksnius, įtakančius SPPK organizavimo veiksmingumą ugdymo įstaigoje, šiame magistro darbe pasirinkta Alytaus Likiškėlių vidurinė mokykla, kuri vidaus audito duomenimis, pagalbos mokiniui veiklos srityje atitinka 3 vertinimo lygmenį, t.y. stipriųjų savybių ši sritis turi daugiau nei trūkumų, vadinasi, ši mokykla yra gerosios patirties pavyzdys kitoms ugdymo įstaigoms. Taigi, norint išskirti kas sąlygoja tokius veiklos rezultatus, pirmiausiai reikia apžvelgti šios mokyklos SPPK ypatumus.

2.1 Esamos situacijos analizė

Alytaus Likiškėlių vidurinė mokykla turi specialistų komandą: psichologas, logopedas, socialinis pedagogas, specialusis pedagogas veikia pagalbos komisija, specialiojo ugdymo komisija. Pagalbos teikimo komandai vadovauja direktoriaus pavaduotojas ugdymui, jos sudėtis ir darbo planas patvirtinti mokyklos direktoriaus. SPPK veikla vykdoma vadovaujantis bendraisiais socialinės pedagoginės pagalbos teikimo nuostatais bei mokyklos vidaus tvarkos dokumentuose fiksuotos tikslios SPPK narių funkcijos. Logopedas veda specialias pratybas kalbos ir komunikacijos sutrikimams šalinti, psichologas ir socialinis pedagogas – vykdo funkcijas, įvardintas mokyklos psichologo ir socialinio pedagogo pareiginėse instrukcijose. Pagalbos teikimo komanda, bendradarbiaudama su klasių auklėtojais, dalykų mokytojais, tėvais, mokiniais, išsiaiškina socialinės adaptacijos problemų turinčius mokinius ir jų problemas. Mokykloje dirbantys specialistai pagal savo kompetenciją teikia pirmines socialines, psichologines, specialiąsias pedagogines paslaugas. Taip pat SPPK mokykloje bendradarbiauja su specialiojo ugdymo komisija, kuri atsako už specialiųjų poreikių vaikų ugdymą. Palaiko glaudų ryšį su mokyklos prevencinio darbo grupėmis, t.y. saugios aplinkos, elgesio prevencijos, narkotikų ir psichotropinių medžiagų vartojimo prevencija, krizių prevencija, į kurių sudėtį įeina daugelis tų pačių pagalbos teikimo komandos narių. SPPK bendradarbiauja su mokinių savivaldos institucijomis, tėvų komitetu, metodinių būrelių vadovais, dalyvaujama mokytojų tarybos posėdžiuose, direkcinuose pasitarimuose, tėvų susirinkimuose, nes tik specialistų komanda, atlikusi kompleksinį socialinį, pedagoginį, psichologinį tyrimą ir vertinimą, teikia tinkamas rekomendacijas dėl tolesnio ugdymo ir konsultacinę pagalbą mokyklos pedagogams, moksleiviui, šeimai. Vadinasi, kiekvieno specialisto kompetencija turi lemiamos reikšmės moksleivio tolesnio ugdymo kokybei.

Alytaus Likiškėlių vidurinėje mokykloje iš viso mokosi 830 mokinių, 2008 – 2009 mokslo metų pradžioje yra 47 socialinės adaptacijos problemų turintys mokiniai, iš jų: 16 – turintys elgesio, emocijų, socialinės raidos sutrikimų mokiniai, 1 – psichosocialinės deprivacijos sutrikimą (deprivacija (lot. deprivation – netekimas) psichinė žmogaus būseną, kuri atsiranda ilgai draudus (ribojus) žmogaus galimybes tenkinti pagrindines psichines reikmes; pasireiškia emocinio ir intelektualinio vystymosi nukrypimais, socialinių kontaktų pažeidimu), 7 – praradę mokymosi motyvaciją, 6 – patyčias mokykloje patiriantys mokiniai bei 17 specialiųjų poreikių mokiniai, iš jų: 15 – turi mokymosi sunkumų, kurie mokosi pagal modifikuotas programas (specialiųjų poreikių asmeniui pritaikyta bendrojo lavinimo programa, leidžianti jam ugdytis pagal valstybinius išsilavinimo standartus) ir 2 – mokosi pagal adaptuotas programas (valstybinio išsilavinimo standartams neprilygstanti bendrojo lavinimo programa, pritaikyta specialiųjų poreikių asmens gebėjimams ir realiam mokymosi lygiui [2]). Taip pat šios mokyklos mokiniai susiduria su pamokų praleidinėjimo, mokyklos nelankymo, socialinės atskirties, smurto, mokyklos turto gadinimo, bendravimo šeimoje problemomis, rūkymas, alkoholio vartojimas, tačiau šios problemos yra laikinos ir mokinių skaičius, kurie susiduria su šiomis problemomis, nuolat kinta. Visas šias problemas mokykloje nustato patys specialistai, t.y. socialinis pedagogas, psichologas, logopedas, spec. pedagogas, klasių auklėtojai, mokytojai, tėvai, patys besimokantieji. Taip pat mokyklos specialistai, bendradarbiaudami su klasių auklėtojais, mokytojais, pagal mokykloje nusistatytus kriterijus: pagal šeimos rūpinimąsi vaikais, šeimos socialinę situaciją, gyvenimo sąlygas, pagal elgesį mokykloje ir už jos ribų, aplinką, kurioje mokiniams gyvena, pagal mokymosi rezultatus ir gebėjimą įsisavinti mokymo programas, nustato socialinės adaptacijos problemų turinčius mokinius. Taigi, socialinės adaptacijos problemų turinčių mokinių išsiaiškinimo šioje mokykloje metodikos pagrindas – duomenų apie mokinius, jų gyvenimo sąlygas rinkimas, kaupimas ir apibendrinimas. Taip pat kiekvienais metais renkami ir atnaujinami duomenys apie mokinius, t.y. klasių auklėtojai pildo parengtas formas ir sudaro, taip vadinamą, klasės socialinį pasą, kurio pagrindu sudaromas mokyklos rizikos grupės mokinių sąrašas, su kuriais vėliau socialinės pedagoginės pagalbos komanda planuoja, atsižvelgdama į jų raidos sutrikimus, individualų ar grupinį darbą, t.y. sudaromas individualios pagalbos vaikui planas, rengiamos programos elgesio korekcijai, motyvacijos skatinimui ir palaikymui, numatomos priemonės kilusioms problemoms spręsti. Be to, su socialinės adaptacijos problemų turinčiais mokiniais vedami individualūs pokalbiai, lankomasi namuose,

mokiniai įtraukiami į prevencines, vasaros poilsio programas, mokyklos papildomojo ugdymo veiklą.

Šioje mokykloje veikia pagalbos komisija, kurios tikslas padėti lankomumo ir mokymosi problemų turintiems mokiniams. Jos funkcijos: rinkti informaciją apie mokinius, turinčius lankomumo ir mokymosi problemų; analizuoti nelankomumo ir motyvacijos stokos priežastis; organizuoti pagalbą mokiniams, turintiems nelankomumo problemų. Šios pagalbos komisijos veiklą organizuoja mokyklos socialinis pedagogas. Komisija renkasi į posėdžius kiekvieną savaitės trečiadienį. Už komisijos veiklą atsiskaito socialinis pedagogas po kiekvieno pusmečio mokytojų tarybos posėdyje, o mokslo metų pabaigoje paruošia pagalbos komisijos darbo ataskaitą direktoriaus pavaduotojui, kuruojančiam prevenciją. Pagalbos komisija apima lankomumo ir mokinių mokymosi motyvacijos skatinimo veiklos sritis, nes šių problemų aktualumas grindžiamas vis gausėjančiu mokymosi motyvacijos stokojančių ir ją dėl įvairių priežasčių prarandančių bei pamokų nelankančių mokinių skaičiumi.

Mokykloje vykdomos žalingų įpročių ir nusikalstamumo prevencijos programos, kurių tikslas – humaniškų santykių formavimas, socioedukacinė pagalba asmenybei, bendravimo įgūdžių programa – ugdomi mokinių asmeniniai ir socialiniai įgūdžiai, mokiniai mokomi spręsti konfliktus, įgyti komandinio darbo patirties, užmegzti ilgalaikius santykius su bendraamžiais. Iš viso mokykloje veikia 50 papildomojo ugdymo programų.

Be to, mokykloje yra tam tikra bendradarbiavimo su tėvais tvarka, teikiant pagalbą mokiniui. Klasių auklėtojai, socialiniai pedagogai, dalykų mokytojai su tėvai bendradarbiauja individualiai, klasių mokinių tėvų susirinkimuose, visuotiniuose mokinių tėvų susirinkimuose. Tėvai yra kviečiami į susitikimus, pokalbius su VTAT, socialinę pagalbą teikiančių, sveikatos priežiūros, teisėtvarkos institucijų, vietos bendruomenės atstovais. Mokykloje tėvams organizuojamos atvirų durų dienos. Su tėvais bendraujama ne tik kviečiantis juos į mokyklą, bet ir vykstant į namus (žr. I priede).

Iš mokyklos vidaus dokumentuose pateiktų duomenų galima teigti, kad mokykloje sprendžiant problemas ar sunkumus, su kuriais susiduria mokiniai, dažniau yra taikomi administracinio pobūdžio sprendimo būdai. Tačiau matome, kad ši mokykla skatina popamokinį vaikų užimtumą, stebi ir kontroliuoja mokyklos lankomumą, palaiko ryšius su mokinių tėvais ir kitomis institucijomis, atsakingomis už vaikų gerbūvį, sudarytos sąlygos specialiųjų poreikių mokinių ugdymui, t.y. adaptuotos, modifikuotos programos. Taip pat pastebime, kad mokyklos

SPPK darbas organizuojamas pasiskirstant funkcijas priklausomai nuo mokiniui reikalingos pagalbos pobūdžio, todėl pagalbos komandos narių veiklos mokykloje nesidubliuoja.

2.2 Socialinės pedagoginės pagalbos teikimo struktūra

Alytaus Likiškėlių vidurinėje mokykloje veikia 6 lygmenų socialinės pedagoginės pagalbos teikimo mokiniui struktūra. Pirmasis šios struktūros lygmuo klasių auklėtojai, kurie teikia pirminę specialiąją pedagoginę ir socialinę pagalbą vaikui arčiausiai jo esančioje aplinkoje. Taigi, klasių auklėtojai, teikdami pagalbą, atlieka tokias veiklas: rūpinasi moksleivių asmenybės ir socialine branda; buria klasėje dirbančius mokytojus ir kitus specialistus klasės mokinių ugdymui; stengiasi pažinti mokinių poreikius, polinkius ir interesus; domisi mokinių sveikata, saugumu, puoselėja sveiką gyvenseną; padeda mokiniams formuoti vertybines nuostatas; teikia tėvams, globėjams informaciją apie vaiko elgesį, ugdymosi rezultatus, stebi mokinių mokyklos lankomumą; suteikia vaikui reikiamą pagalbą, jei vaikas patyrė smurtą, informuoja socialinį pedagogą; susipažinę su situacija, nukreipia mokinį pas specialistus.

Antrasis lygmuo apjungia specialistų komandą, kurių paskirtis – nustatyti kokia pagalba mokiniui reikalinga, tikslinga, sudaro individualios pagalbos mokiniui planą. Kiekvienas SPPK narys atlieka funkcijas, už kurias jie atsakingi. Taigi, pavaduotojas ugdymui gavęs informaciją iš klasės auklėtojų, operatyviai sprendžia problemą surenka komandą ir sprendžia, kokia pagalba vaikui tinkamiausia.

Logopedas tiria mokinių kalbą, išsiaiškina jų kalbos, kalbėjimo ir komunikacijos sutrikimus, skaitymo ir rašymo problemas, išsiaiškina priežastis, sukeliančias kalbos, skaitymo ir rašymo sutrikimus, organizuoja mokinių grupių ir individualias sutrikusios kalbos ir kalbėjimo funkcijų lavinimo pratybas, kuriose taiko specialius darbo būdus bei metodus kalbos ir komunikacijos sutrikimams šalinti ir koreguoti. Po pamokų vedamos individualios logopedinės pratybos mokiniams, turintiems tarties sutrikimų. Šis specialistas vertina, numato ir rekomenduoja tėvams ir mokytojams palankiausias sutrikusios kalbos plėtotės korekcijos priemones ir būdus;

Specialusis pedagogas teikia specialiąją pedagoginę pagalbą mokiniams, turintiems intelekto sutrikimų, specifinių pažinimo sutrikimų, emocijų, elgesio ir socialinės raidos sutrikimų, judesio ir padėties sutrikimų, lėtinių somatinių ir neurologinių sutrikimų, kompleksinių sutrikimų ir ribotą intelektą, taip pat kochlearinių implantų naudotojams. Specialusis pedagogas Alytaus Likiškėlių vidurinėje mokykloje atlieka pedagoginį mokinių vertinimą, nustato mokinių žinių, mokėjimų, įgūdžių, gebėjimų lygį ir jų atitikimą ugdymo programoms bei įvertina pažangą mokykloje; padeda

specialiųjų poreikių mokiniams įsisavinti ugdymo turinį ir lavina jų sutrikusias funkcijas pataria mokytojams, kaip pritaikyti specialiųjų poreikių mokiniams mokomąją medžiagą ir mokymo priemones, rengti ugdymo programas, modifikuoti ir adaptuoti bendrąsias programas; teikia metodinę pagalbą mokytojams, specialiųjų poreikių mokinių tėvams.

Psichologas dirba su moksleiviu, turinčiu elgesio ir bendravimo problemų, su jo šeima, dirba su konfliktinėmis klasių grupėmis, teikia individualias konsultacijas rizikos grupės vaikams, dalyvauja individualių atvejų aptarimuose klasėse, klasių grupėse, dirba su specialiųjų poreikių vaikais, tiria jų motyvacijos problemas, teikia siūlymus pedagogams dėl darbo su problemiškais ir specialiųjų poreikių vaikais.

Socialinio pedagogo darbo tikslas mokykloje – įvertinti ir spręsti problemas, susijusias su vaiko poreikių tenkinimu, saugumo ir socialinės adaptacijos užtikrinimu. Spręsti saviraiškos, saviaktualizacijos, mokymosi motyvacijos, lankomumo, emocijų ir elgesio sutrikimų bei kitas problemas, su kuriomis susiduria mokiniai, jų tėvai, mokytojai ir kiti mokykloje dirbantys specialistai, atstovauti ir ginti vaiko teises švietimo įstaigoje, teisėsaugos ir kitose institucijose

Trečiasis lygmuo klasių auklėtojų taryba, kurioje klasių auklėtojai dalinasi patirtimi apie socialinės adaptacijos problemų turinčius mokinius, jiems taikomus problemos sprendimo metodus ir jų tinkamumą įveikiant tam tikrus mokinių sunkumus bei vertinant padarytą pažangą mokymosi procese, tarpusavio santykiuose, savęs vertinime, aplinkos suvokime ir pan. Klasių auklėtojų taryboje taip pat aptariamos klasių savybės, stipriosios ir silpnosios pusės, kokie veiksniai įtakoje mokinių elgesį, bendravimą klasėse, mokyklos lankomumą, mokymosi rezultatus. Klasių auklėtojai svarsto bendravimo ir bendradarbiavimo galimybes su besimokančiųjų tėvais.

Ketvirtajame lygmenyje veikia etikos komisija, prevencinė taryba, pagalbos komisija, specialiojo ugdymo komisija. Šių komisijų paskirtis mokykloje – aiškintis netinkamo elgesio, nemotyvuotumo priežastis ir rasti galimybių koreguoti vaiko elgesį, pastiprinti vaiką, kelti motyvaciją, pasitikėjimą savimi.

Etikos komisija šiame lygmenyje svarsto etikos, bendrabūvio normų pažeidimus, bendros tvarkos ir mokinių taisyklių nesilaikymo atvejus, koreguoja vaiko elgesį.

Prevencinė taryba – svarsto mokinius už grubius tvarkos pažeidimus, smurto, reketo, viešosios tvarkos nesilaikymo atvejus. Svarsto mokytojų pateiktą informaciją raštu ir užregistruotą žurnale apie besimokančiuosius. Svarstymai vyksta kiekvieną ketvirtadienį.

Pagalbos komisija – stebi mokinių lankomumą, tiria mokinių nelankomumo priežastis, bendrauja su šeima, šalina nelankomumo priežastis.

Specialiojo ugdymo komisija – įvertina mokinių specialiuosius ugdymo poreikius, teikia rekomendacijas su vaiku dirbančiam pedagogui bei tėvams, tiria, kaupia duomenis, analizuoja situaciją, dirba konsultacinį darbą.

Penkto lygmens paskirtis – telkti mokyklos komandą vaikų ugdymo kokybei garantuoti. Šiame lygmenyje veikia direkcinė ir mokytojų tarybos.

Direkcinė taryba – analizuoja mokinių ugdymo, mokyklos veiklos klausimus, gabiųjų ir specialiųjų poreikių mokinių ugdymo klausimus.

Mokytojų taryba – analizuoja ir vertina mokinių ugdymosi rezultatus ir daromą pažangą, svarsto darbo su nemotyvuotais ir nepažangiais mokiniais problemas, rūpinasi gabiųjų mokinių ugdymu, analizuoja teikiamos socialinės pedagoginės pagalbos vaikui kokybę.

Šeštas lygmuo – tai mokyklos taryba, kuri sprendžia visus esminius mokyklos veiklos klausimus, inicijuoja šeimos ir mokyklos bendradarbiavimą.

Ryšiai tarp socialinės pedagoginės pagalbos mokiniui lygmenų palaikomi bendradarbiaujant. Mokykla palaiko ryšius su socialinės pedagoginės pagalbos ieškančiais vaikais, jų šeimomis, pedagogais, institucijomis, padedančiomis vaikui. Visais atvejais, esant sudėtingiems raidos sutrikimams, ypač socialinės raidos, visi struktūroje nurodyti lygmenys bendradarbiauja su kitomis institucijomis, besirūpinančiomis vaikais. Ryšiai tarp sistemos lygmenų grindžiami bendradarbiavimu, viešumu, abipuse atsiskaitomybe, kolegialiu planavimu (žr. II priede).

SPPK veiklos kontrolė

Organizuojant ir vykdant veiklą, visada reikia žinoti, kaip visa tai pavyko – ar pasiekti tikslai, ar įgyvendinti uždaviniai, pateisinti lūkesčiai ir svarbiausia – koks rezultatas. Bet kokios veiklos, šiuo atveju socialinės pedagoginės pagalbos teikimo mokiniui, kontrolė neleidžia nukrypti nuo mokyklos ugdymo plano, veiklos aprašo, mokyklos vidaus tvarkos dokumentų, kurie numato pagalbos mokiniui teikimą. Šie dokumentai bei mokyklos specialistų, teikiančių socialinę pedagoginę pagalbą mokiniams, veiklos ataskaitos, darbo komisijose, tarybose protokolai, leidžia įvertinti pagalbos mokiniui organizavimo veiksmingumą mokykloje. Savo veiklos ataskaitas SPPK nariai mokytojų tarybai turi pateikti po kiekvieno pusmečio, o metų pabaigoje atsiskaito mokyklos administracijai ir mokyklos tarybai. Veiklos vertinimas – tai nuolatinis procesas, kuris grindžiamas ne tik atskaitomybe aukštesniems institucijos vienetams, bet pastoviu savo veiklos stebėjimu,

analizavimu, įsivertinimu, tam, kad laiku būtų pastebimi nukrypimai ir daromi veiklos koregavimai, numatytiems rezultatams gauti. Be to, vertinimas – tai veiklos sėkmės matavimas, todėl svarbu nusistatyti vertinimo kriterijus, kurie naudojami veiklos ataskaitoms sudaryti (parengti).

Vertinimo kriterijai gali būti kiekybės arba kokybės. Kiekybės vertinimo kriterijai parodo suteiktų paslaugų ar sukurtų produktų apimtį/kiekį (pvz., SPPK pagalbą gavusių socialinės adaptacijos problemų, turinčių mokinių skaičius ar susitikimų su mokiniais skaičius, vykdant elgesio korekciją, formuojant bendravimo įgūdžius). Kokybės vertinimo kriterijai parodo institucijos, šiuo atveju komandos, veiklos rezultato kokybę, atspindi skirtingas kokybės dimensijas: apimtį, laiką, vietą, vartotojų pasitenkinimą paslaugomis (pvz., per šiuos mokslo metus 80 proc. mokinių, turinčių socialinės adaptacijos problemų įtraukti į jų poreikius atitinkančius užimtumo projektus).

Šioje mokykloje SPPK veikla vertinama pagal tokius veiklos rodiklius:

1. mokyklos mikroklimatas, t.y. saugumo, emocinių, fizinių ir socialinių poreikių tenkinimas;
2. asmens plėtra ir socialinių gebėjimų ugdymas, t.y. vertybinių nuostatų ir socialinių gebėjimų ugdymas, papildomojo ugdymo ir popamokinės veiklos įnašas;
3. pedagoginės pagalbos efektyvumas, t.y. diferencijuoto ugdymo kokybė, moksleivių pažanga;
4. socialinės pagalbos efektyvumas, t.y. mokyklos lankomumas, antramečiavimas, atestuotų mokinių skaičius, vaikų nusikalstamumo mastas mokykloje, mokinių pasitraukimas iš švietimo sistemos, elgesio, emocijų, bendravimo įgūdžių ugdymas, mokymosi motyvacijos lygis.
5. specialiųjų poreikių moksleivių ugdymas, t.y. specialiojo ugdymo įstatymo ir jį papildančių teisės aktų taikymas, specialiųjų ugdymosi poreikių nustatymo efektyvumas, specialiųjų poreikių moksleivių ugdymo organizavimo efektyvumas.

Taigi, apžvelgus veiklos vertinimo rodiklius, galima teigti, kad socialinės pedagoginės pagalbos teikimo rezultatų vertinimo reikšmingumas mokykloje susijęs su galimybe pastebėti pagalbos teikimo moksleiviui stiprybes ir silpnybes, atpažinti savo darbe taikomus efektyvius ir visiškai netinkamus darbo metodus.

1. VEIKSNIŲ, ĮTAKOJANČIŲ ALYTAUS LIKIŠKĖLIŲ VIDURINĖS MOKYKLOS SPPK ORGANIZAVIMO VEIKSMINGUMĄ, TYRIMAS

Siekiant išsiaiškinti veiksnius, įtakojančius SPPK organizavimo veiksmingumą, reikia išanalizuoti ne tik dokumentus, reglamentuojančius pagalbos mokiniui teikimą ugdymo įstaigoje, pagalbos teikimo specialistų pareigines instrukcijas, LR švietimo ir mokslo ministro nutarimus dėl socialinės pedagoginės pagalbos teikimo mokykloje patvirtinimo, bet ir apklausti socialinės

adaptacijos problemų turinčius mokinius, kuriems teikiama socialinė pedagoginė pagalba mokykloje, klasės auklėtojus, kurie yra arčiausiai vaikų, tėvų ir jų problemų, mokyklos administracijos atstovus, siekiant išsiaiškinti jų požiūrį į SPPK organizavimo veiksmingumą mokykloje, tėvus bei specialistus, teikiančius socialinę pedagoginę pagalbą mokiniui, tiriant jų veiklos veiksmingumą.

Tyrimo tikslas – nustatyti veiksnius, įtakančius SPPK organizavimo veiksmingumą.

Uždaviniai:

1. Atlikti klasių auklėtojų, mokinių, jų tėvų apklausą;
2. Atlikti pusiau struktūruotą interviu su SPPK nariais, mokyklos administracijos atstovais, siekiant atskleisti jų darbo ypatumus, pagalbos veiksmingumą įtakančius veiksnius;
3. Išsiaiškinti, ar visi veiksniai yra praktiškai taikomi SPPK narių darbe;
4. Išanalizuoti rezultatus, įvertinti juos ir suformuluoti išvadas bei rekomendacijas.

Metodai – anketinė apklausa bei pusiau struktūruotas interviu.

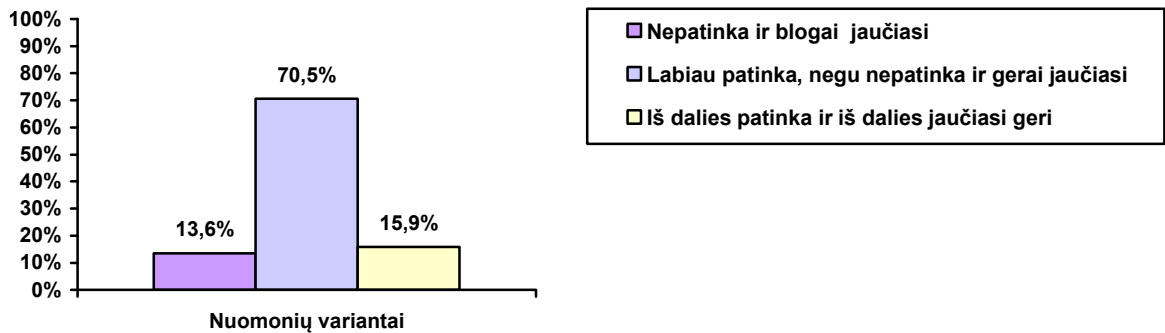
Apklausa vykdyta 2008 m. spalio - lapkričio mėnesiais. 47 anketos buvo pateiktos moksleiviams, kurie šiais mokslo metais mokykloje įvardinami, kaip socialinės adaptacijos problemų turinys mokiniai, kuriems teikiama socialinė pedagoginė pagalba, tai yra pagrindiniai SPPK veiklos vertinimo dalyviai, iš jų 44 užpildytos, 47 anketos buvo pateikto jų tėvams, grįžtamasis ryšys – 37 anketos. Taip pat apklausta 36 klasių auklėtojai, kuriuos galima įvardinti, kaip pagrindinius ugdymo proceso stebėtojus ir tarpininkus tarp SPPK narių, mokinių bei jų tėvų. Imtis – visi socialinės adaptacijos problemų turinys mokiniai, jų tėvai, klasių auklėtojai. Imtis pasirinkta 100 %, todėl, kad būtų gaunami reprezentatyvūs duomenys.

Taip pat buvo atliktas pusiau struktūruotas interviu. Jo metu buvo apklausta 4 SPPK nariai ir 4 administracijos atstovai. Interviu, kaip duomenų rinkimo metodas, pasirinktas norint išsiaiškinti tikslesnius veiksnius ir praktiškai atliekamos veiklos bei esamos situacijos ypatumus. Apklausti visi mokyklos specialistai, teikiantys socialinę pedagoginę pagalbą bei administracijos atstovai, nes jų mokykloje nėra daug, todėl tikslinga atskleisti visų požiūrį į tiriamą reiškinį.

Mokinių požiūris į SPPK organizavimo veiksmingumą mokykloje

Moksleiviams buvo pateikta anketa su 50 klausimų. Klausimai buvo formuluojami, atsižvelgiant į analizuotus dokumentus, mokykloje surinktą informaciją apie pagalbos mokiniui organizavimą šioje mokykloje.

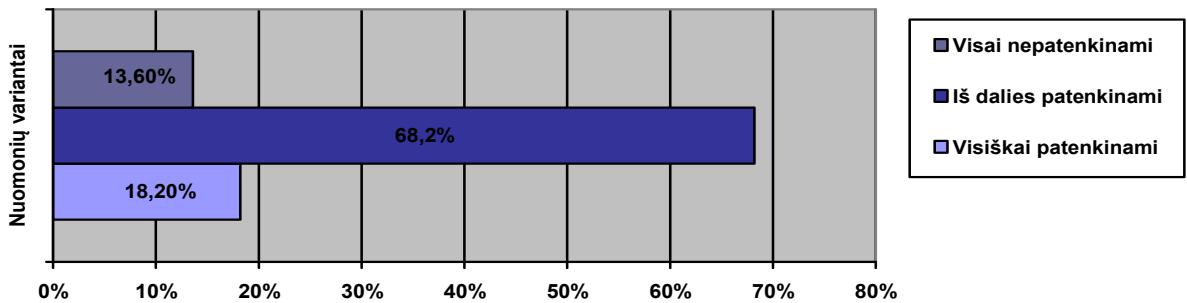
Pirmieji klausimai buvo užduoti apie mokykloje vyraujantį mikroklimatą, kaip socialinės adaptacijos problemų turintys mokiniai jaučiasi šioje mokykloje, ar jiems čia patinka. 70,5 % respondentų teigia, kad jiems šioje mokykloje labiau patinka, negu nepatinka ir gerai jaučiasi čia mokindamiesi, o kita dalis, t.y. 15,9 % iš dalies patinka ir iš dalies jaučiasi gerai, o 13,6 % nepatinka ir blogai jaučiasi čia mokindamiesi. Atsakymai pavaizduoti 1 pav.

1 pav. Socialinės adaptacijos problemų turinčių mokinių savijauta mokykloje

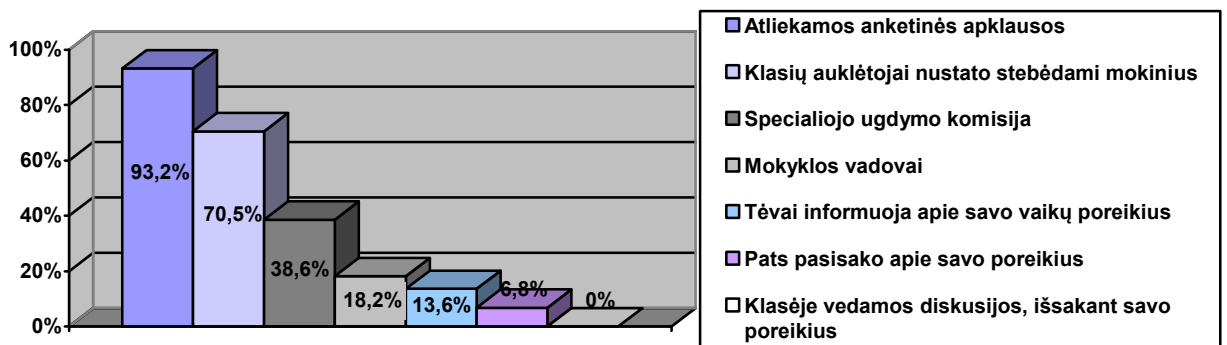
Taip pat moksleivių paprašyta įvertinti kokios savybės pasireiškia stipriau, o kokios silpniau klasėje, siekiant nustatyti kokia klasėse vyrauja mokymosi aplinka, t.y. ar ji padeda mokiniams jaustis saugiai, būti atviriems ir tobulėti ugdantis, ar ji yra atstumianti, uždara ir slopinanti ugdymosi procesą. Kaip stipriausiai pasireiškiančią savybę moksleiviai įvardino - „Vyrauja teisingi santykiai, ginami silpnesni“, ją nurodė 86,4 % respondentų. Kaip dažnai pasireiškiančios savybės klasėje išskiriamos: „Bendraklasiams patinka leisti kartu laiką, dalyvauti bendroje veikloje“ ir „Gerbiamos mokinių skirtybės“. Jas pasirinko 61,4 % respondentų. Savybės, pasireiškiančios neretai klasėse – tai „Tarp bendraklasių vyksta mokymosi konkurencija“, ją pažymėjo 68,2 % ir „Vyrauja geranoriški santykiai“, ją nurodė 41 % respondentų. O kaip vienodai pasireiškiančias savybes respondentai akcentavo: „Sėkmė ar nesėkmė nuoširdžiai išgyvenamos visų bendraklasių“ (38,6 %) ir „Sėkmei ar nesėkmei klasės nariai lieka abejingi arba atsiranda pavydas, piktdžiuga“ (16 %). Pastebime, kad dauguma mokinių jaučiasi saugiai, nes jį priima tokį, koks jis yra, be to, klasėse vyrauja bendradarbiavimą skatinanti aplinka, nes mokiniai pasisakė teigiamai bendros veiklos atžvilgiu. Mokymosi konkurenciją galima įvardinti kaip teigiamą savybę ugdymosi procese ir neigiamą, todėl, kad konkurencija vienus skatina dar labiau stengtis ir tobulėti, o kitus dar labiau stumia į nepasitikėjimą, nusivylimą savimi ir ryškėjantį nenorą ką nors daryti, kur nesį geriausias.

Į klausimą ar mokiniai jaučiasi suprasti mokykloje 54,5 % respondentų atsakė, kad labiau jaučiasi suprasti, negu ne, 13,6 % teigia, kad jaučiasi labiau nesuprasti, negu suprasti, o 27,3 % nurodė, kad mokykloje jaučiasi visiškai suprasti. Tačiau daugiau negu pusė respondentų, t.y. 68,2 % pažymėjo, kad jų poreikiai mokykloje patenkinami tik iš dalies, o visiškai 18,2 %, visai nepatenkinami 13,6 %. Atsakymai pavaizduoti 2 pav.

2 pav. Moksleivių poreikių tenkinimas mokykloje

Be to, respondentų nuomone, mokykloje jų poreikiai nustatomi pirmiausiai naudojant anketines apklausas, nes šį atsakymo variantą pasirinko 93,2 % moksleivių, paskui klasių auklėtojai, stebėdami savo auklėtinius (70,5 %), 38,6 % respondentų nurodė Specialiojo ugdymo komisiją, kad mokyklos vadovai nustato mokinių poreikius teigia 18,2 % respondentų, o 13,6 % nurodė, kad apie jų poreikius informuoja tėvai, patys apie savo poreikius pasisako tik 3 respondentai, t.y. (6,8 %), o diskutuodami klasėse respondentai visai neišsako savo poreikių. Atsakymai į šį klausimą pavaizduoti 3 pav.

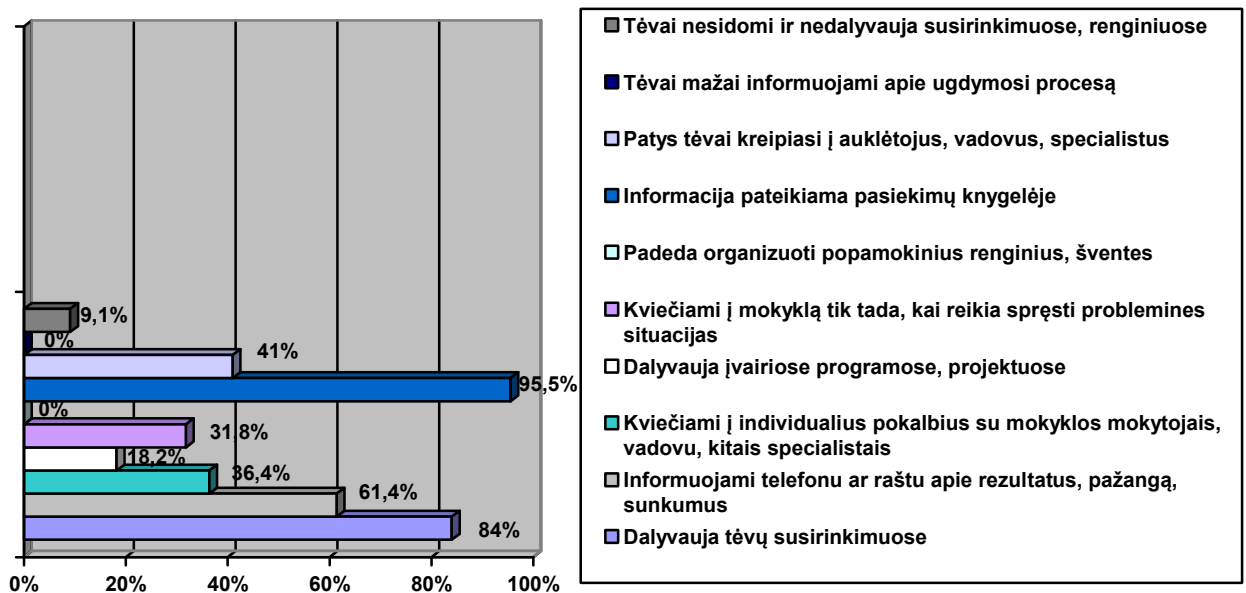

3 pav. Moksleivių poreikių nustatymas mokykloje

Pastebime, kad mokiniai patys išsakyti savo poreikius mokykloje nelinkę, nes matome, kad jie nėra skatinami apie tai kalbėti, kadangi apie klasėje vedamas diskusijas poreikių išsakymo tema nei vienas respondentas neužsiminė.

Taip pat respondentų buvo paklausta ar yra mokykloje sudarytos sąlygos tenkinti ne tik ugdymosi poreikius, bet ir emocinius, socialinius, tai 54,6 % moksleivių į šį klausimą atsakė teigiamai, 25 % , kad iš dalies yra sudaromos sąlygos tenkinti jų emocinius, socialinius poreikius, 9 % atsakė neigiamai, o 11,4 % nežino. Be to, daugiausiai apie asmeninių, socialinių gebėjimų ugdymą respondentai kalbėjosi su klasių auklėtojais (86,4 %), tėvais (77,3 %) bei kitais mokyklos specialistais (52,3 %), o su mokyklos vadovais ar mokytojais apie tai nėra kalbėję. Iš dalies apie tai visai nėra kalbėję 13,6 %.

Siekiant suprasti koks mokykloje vyrauja mikroklimatas, svarbu išsiaiškinti kaip moksleivių tėvai yra įtraukiami į vaiko mokymosi procesą, todėl respondentams buvo pateiktas klausimas apie bendradarbiavimo su tėvais formas, taikomas mokykloje. 84 % respondentų pažymėjo, kad tėvai dalyvauja tėvų susirinkimuose, 61,4 % nurodė, kad tėvai informuojami telefonu arba raštu apie tai, kaip vaikui sekasi mokykloje, 95,5 % teigia, kad tėvai informaciją gauna iš pasiekimų knygelės, kad patys tėvai kreipiasi į klasių auklėtojus, kitus specialistus nurodė tik 41 % respondentų. 36,4 % pažymėjo, kad tėvai kviečiami individualiam pokalbiui su klasių auklėtojais, vadovais, specialistais, 31,8 % pastebi, kad tėvai į mokyklą kviečiami tik tada, kai reikia spręsti problemines situacijas, 18,2 % moksleivių tėvų dalyvauja su jais įvairiose mokykloje organizuojamose programose, 9,1 % (n = 4) nurodė, kad jų tėvai nesidomi jų mokslais. Atsakymai pavaizduoti 4 pav.

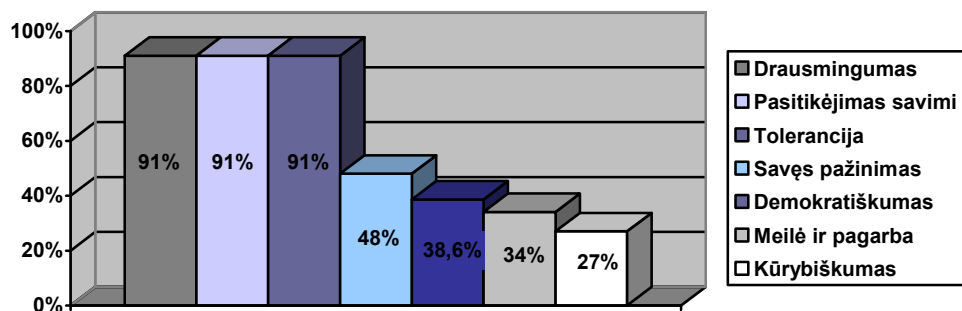

4 pav. Mokinių tėvų įtraukimas į ugdymo procesą

Pastebime, kad mokykloje yra naudojamos tradicinės bendradarbiavimo su tėvais formos, t.y. tėvų susirinkimai, informacija telefonu ar raštu bei pasiekimų knygelė, kurioje surašomi

mokymosi rezultatai. Taip pat, moksleivių nuomone, su tėvais nėra palaikomas nuolatinis ryšys, nes apie 30 % respondentų teigia, kad tėvus prisimena tik tuomet, kai mokinys susiduria su problema, be to, maža dalis tėvų yra įtraukti į mokykloje organizuojamus projektus, programas.

Kitas respondentams užduotas klausimas buvo apie vertybių sklaidą mokykloje. 91 % respondentų atsakė, kad plačiausiai paplitusios vertybės mokykloje: drausmingumas, pasitikėjimas savimi, tolerancija; iš dalies paplitusios: savęs pažinimas (48 %), demokratiškumas (38,6 %), meilė ir pagarba (34 %), kūrybiškumas (27 %). Atsakymai pavaizduoti 5 pav.

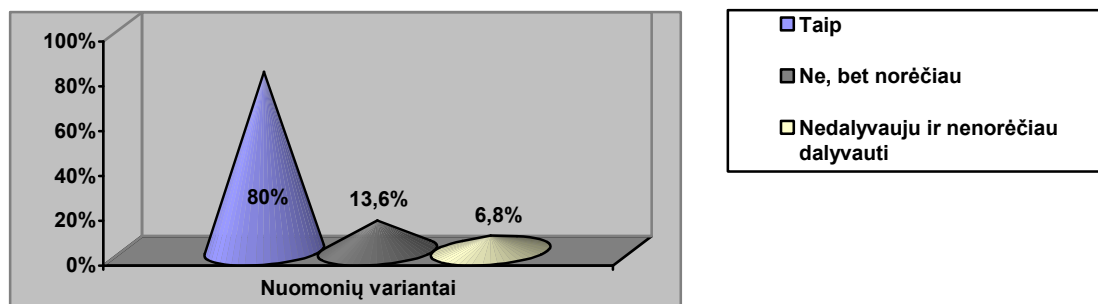
5 pav. Vertybių sklaida mokykloje

Taip pat respondentų atsakymai rodo, kad mokykloje yra iš dalies sudarytos galimybės tobulinti vertybines nuostatas, dalyvaujant įvairiuose projektuose (pvz., projektas „Gera pradžia“, kuriame vaikai skatinami toleruoti specialiųjų poreikių turinčius mokinius, padėti jiems įsitraukti į pilnavertišką mokinių gyvenimą mokykloje), nes taip įvardino pusė respondentų.

Kalbant apie mokinių skatinimą, veiklos pripažinimą ir vertinimą mokykloje, respondentams užduotas klausimas ar jie sulaukia pagyrimo už gerai atliktas užduotis, daromą pažangą, ar jie jaučiasi įvertinti. 64 % respondentų teigia, kad jie yra giriami ir jų pažanga vertinama, 36 % iš dalies susilaukia pagyrimų ir pripažinimo. Paklausti kaip jie jaučiasi, kai juos pagiria ir pripažįsta, 43,2 % mokinių atsakė, kad džiaugiasi ir didžiuojasi savimi, 38,6 % respondentų pagyrimas paskatina dar labiau stengtis, 16 % nesukelia jokių jausmų, o 75 % pradeda labiau pasitikėti savimi. Vadinasi, skatinimo, pripažinimo ir vertinimo metodika turi įtakos mokinių asmenybės ir socialinių gebėjimų ugdymui.

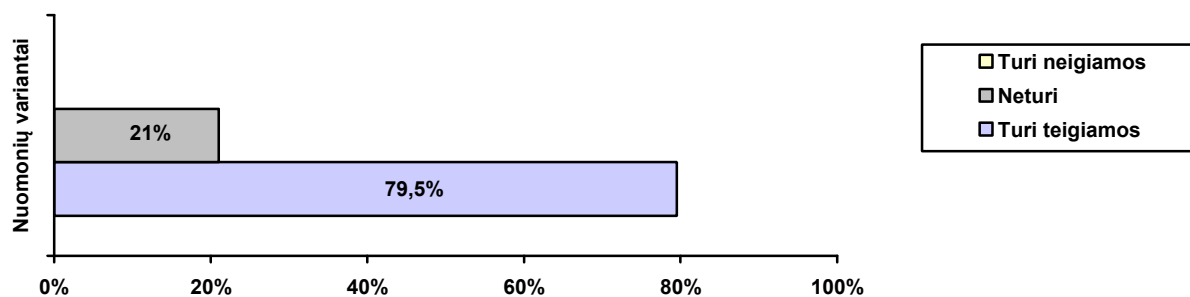
Asmens plėtros ir socialinių gebėjimų ugdymą mokykloje taip pat atspindi popamokinis mokinių užimtumas ir papildomojo ugdymo veikla. Todėl respondentai buvo paklausti apie papildomojo ugdymo veiklos organizavimą, jų užimtumą mokykloje. 80 % respondentų nurodė, kad mokykloje yra organizuojama papildomojo ugdymo veikla ir jie joje dalyvauja, 6,8 % nežino, apie

šios veiklos organizavimą ir joje nedalyvauja, o 13,6 % galvoja, kad iš dalies organizuojamas, bet joje nedalyvauja, nors norėtų. Atsakymai pavaizduoti 6 pav.

6 pav. Mokinių dalyvavimas papildomojo ugdymo veikloje

Taip pat respondentų teirautasi apie informacijos pakankumą apie mokykloje organizuojamus papildomojo ugdymo būrelius. 80 % respondentų teigia, kad pakanka, 20,5 % , kad iš dalies pakanka. Iš kur gauna informaciją apie popamokinę veiklą respondentai teigia, kad iš klasės auklėtojų (47,7 %), iš draugų (38,6 %), iš dalykų mokytojų (31,8 %), mokyklos stenduose randa informaciją (29,5 %), internetiniame puslapyje (18,2 %) o 6,8 % respondentų teigia, kad niekas neinformuoja apie tokią veiklą. Iš pateiktų duomenų matome, kad dauguma socialinės adaptacijos problemų turinys mokiniai dalyvauja papildomojo ugdymo veikloje, o skleidžiant informaciją apie ją didžiausią vaidmenį atlieka klasių auklėtojai. Be to, įsitraukti į popamokinę veiklą, pasak respondentų, juos skatina taip pat klasių auklėtojai – 48 % respondentų, mokytojai – 28,6 %, tėvai – 34 %, draugai – 9 %, patys apsisprendžia – 25 %, niekas neskatina – 6 %. Taip pat apklausa parodė, kad patys moksleiviai nelinkę siūlyti popamokinės veiklos formų, kuria jie norėtų užsiimti, nes 81,8 % respondentų nurodė, kad jie nesiūlo jokių popamokinio užimtumo formų, o 18,2 % nežino ar yra siūlę. Tačiau uždavus klausimą apie papildomojo ugdymo veiklos daromą įtaką mokymosi rezultatams, 79,5 % atsakė, kad turi teigiamos įtakos dalyvavimas papildomojo ugdymo veikloje, o 20,5 % neturi jokios įtakos. Atsakymai pavaizduoti 7 pav.

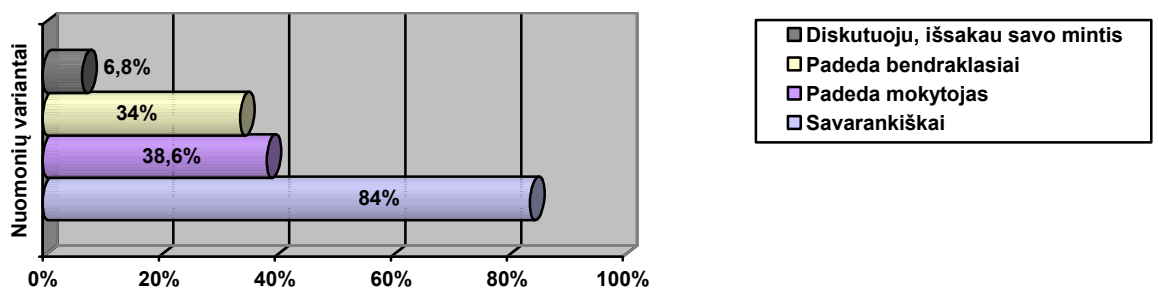

7 pav. Papildomojo ugdymo veiklos įtaka mokymosi rezultatams

Taip pat naudojant Likerto skalę respondentai turėjo 5 balų sistemoje įvertinti papildomojo ugdymo ir popamokinės veiklos organizavimą mokykloje. 43,2 % įvertino gerai – 4 balai, 38,6 % labai gerai – 5 balai, 18,2 % nei gerai, nei blogai – 3 balai.

Apibendrinant asmens plėtros ir socialinių gebėjimų ugdymą, galima teigti, kad dauguma moksleivių ugdomi vertybines nuostatas, elgesio normas, pasitikėjimą savimi, yra tolerantiški. Mokykloje mokiniai yra skatinami, jų veikla pripažįstama ir vertinama. Tenkinami daugumos moksleivių saviugdos ir saviraiškos poreikiai. Moksleiviai yra skatinami pasinaudoti mokykloje sudarytomis galimybėmis dalyvauti įvairioje papildomojo ugdymo veikloje, nors patys moksleiviai iniciatyvos nerodo užimtumo organizavimui po pamokų.

Anketoje buvo pateiktas klausimas apie ugdymo turinio diferencijavimą, t.y. ugdymo turinio pritaikymas skirtingiems klasės mokinių sugebėjimų lygiams, polinkiams, poreikiams, kad kiekvienas pagal savo išgales, pasiektų kuo geresnių rezultatų. Taigi, respondentai paklausti apie tai, kaip jie dirba pamokose, atsakė, kad padeda mokytojas (38,6 %), savarankiškai (84 %), padeda bendraklasiai (34 %), o diskutuoja ir išsako savo mintis tik 3 respondentai, t.y. 6,8 %. Atsakymai pavaizduoti 8 pav.

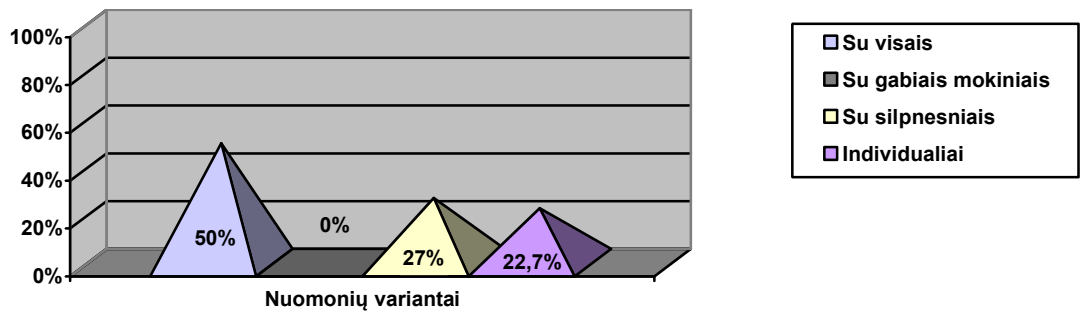

8 pav. Moksleivių darbo pobūdis pamokose

Taip pat anketoje pateiktas klausimas, siekiant nustatyti ugdymo metodus. 11,4 % respondentų atsakė, kad pamokų metu teko inscenizuoti, 9 % - teko dalyvauti diskusijoje, 91 % pamokos metu dirba grupėse, 41 % atlikinėjo pratimą – žaidimą per pamokas, kuria ir įgyvendina projektus – 18,2 %, buvę pamokose – ekskursijose 22,7 %, dirba tik tradiciniu būdu – 9,1 %. Į klausimą „Ar mokymo programos, metodai atitinka Tavo poreikius?“ teigiamai atsakė 54,6 % respondentų, iš dalies – 9,1 %, galbūt – 36,4 %, neigiamo atsakymo nei vienas respondentas nepasirinko, vadinasi, mokymo programos pakankamai pritaikytos visiems besimokantiejiems.

Be to, mokytojo paskirtas darbo užduotis pamokoje sugeba atlikti 45,5 % respondentų, ne visada 50 %, galėtų ir daugiau atlikti užduočių 4,6 %. Taip pat 38,6 % respondentų per pamokas susilaukia pakankamai mokytojų dėmesio, 45,5 % užtektinai, 11,4 % ne visada, o 4,6 nepakanka

mokytojų dėmesio per pamokas. Toliau analizuojant darbą su socialinės adaptacijos problemų turinčiais mokiniais, respondentams pateiktas klausimas apie tai, su kuo mokytojas dažniausiai dirba pamokos metu: su visais – 50 %, 22,7 % – individualiai, 27 % - su silpnaisiais, o su gabiais moksleiviais, pasak mokinių, niekas nedirba. Atsakymai pavaizduoti 9 pav.

9 pav. Mokytojų darbo su mokiniais paskirstymas pamokos metu

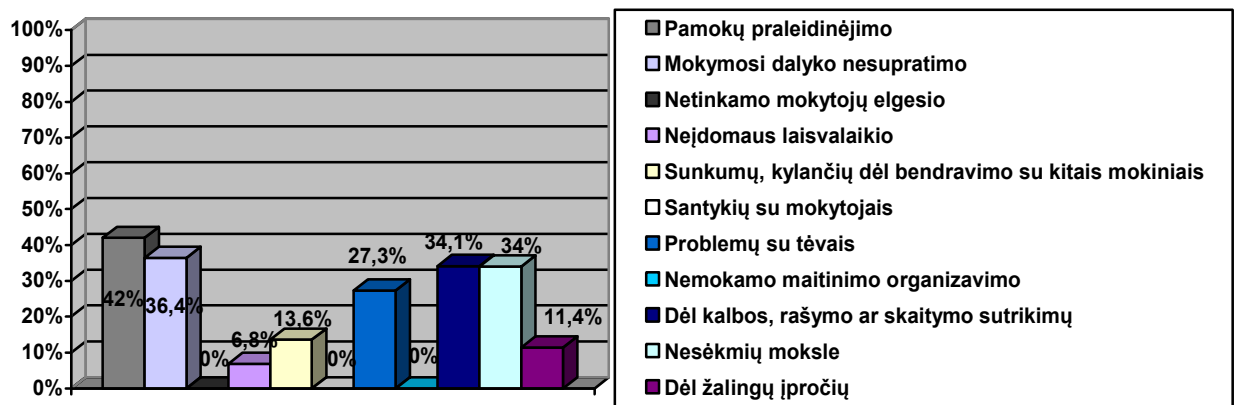
Taip pat 54,6 % respondentų nurodė, kad mokytojas visada pastebi jų daromą pažangą, kad kartais pastebi teigia 41 %, o kad niekada nepastebi 4,6 %. Be to, respondentai nurodo, kad pamokose mokytojai juos skatina bendradarbiauti – 91 %, atsižvelgia į jų nuomonę – 16 %, reikalauja vykdyt nurodymus – 14 %, giria – 64 %, moralizuoja – 30 %, peikia – 0 %.

Siekiant nustatyti mokiniams skirtų programų atitikimą jų pasiekimams, suformuluotas klausimas apie pamokų atitikimą: jų gebėjimus – šį variantą pasirinko 50 % respondentų, būna suprantamos – 43,2 %, per sunkios – 6,8 %. Taip pat 47,7 % socialinės adaptacijos problemų turintys mokiniai po pamokų dirba su įvairių dalykų mokytojais, kad būtų pašalintos atsilikimo moksle spragos, 36,4 % respondentų tik kartais dirba papildomai su mokytojais, o 16 % nedirba. Be to, respondentai į klausimą apie tai, kaip mokytojai reaguoja, kai į juos mokiniai kreipiasi pagalbos dėl mokymosi, atsakė, kad 57 % mielai padeda, 36,4 % - padeda, bet nenoriai ir 6,8 – dėl vienokios ar kitokios priežasties atsisako padėti. Respondentų buvo paprašyta įvertinti pedagoginės pagalbos naudingumą jų mokymuisi, pasinaudojus Likerto skale. Taigi, 38,6 % respondentų įvertino 5 balais (labai gerai), 36,4 % - 3 balais (pakankama) ir 25 % - 4 balais (gerai).

Pateikti duomenys rodo, kad mokyklos ugdymo procesas diferencijuojamas didesnės moksleivių dalies pažangai užtikrinti, ugdymo metodai derinami prie individualių moksleivių poreikių. Pastebime, kad ne visai sistemingai teikiama pedagoginė pagalba ir papildomai dirbama su gabiais mokiniais, bet tokį rezultatą galėjome gauti ir dėl to, kad respondentų charakteristika – socialinės adaptacijos problemų turinys vaikai, o ne gabūs vaikai, kuriuos rečiau ištinga sunkumai.

Taip pat anketoje pateiktas klausimas „Ar mokykloje kas nors Tau siūlo pagalbą, kai sunku?“, kad nustatyti kaip mokykloje veikia socialinės pagalbos mokiniui teikimo mechanizmas. Į šį klausimą 34,1 % atsakė teigiamai, 52,3 % atsakė, kad greičiau siūlo, negu ne, o 13,6 % nurodė, kad greičiau nesiūlo, negu siūlo. Nors respondentai paklausti apie tai, ar jie patys ieško pagalbos, kai ištinka problema nurodė, kad visada – 4,6 %, kartais – 36,4 %, o niekada – 59,1 %.

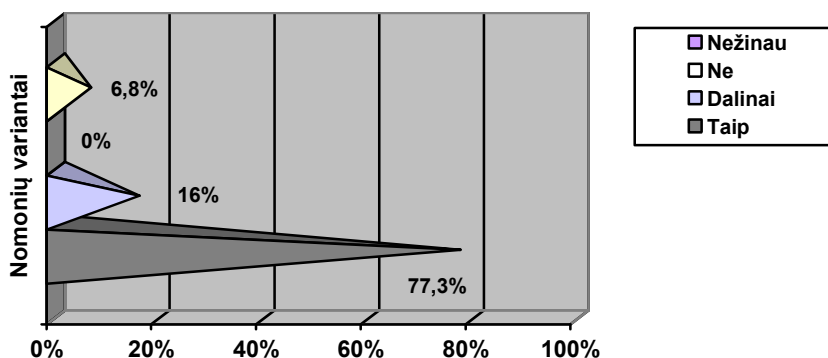
Taip pat moksleivių paprašyta nurodyti su kokiomis problemomis dažniausiai susiduria. Taigi, 42 % praleidinėja pamokas, 36,4 % nesupranta mokymosi dalykų, 6,8 % neįdomus laisvalaikis, 13,6 % turi sunkumų dėl bendravimo su kitais mokiniais, 27,3 % turi problemų su tėvais, 34,1 % turi kalbos, rašymo, skaitymo sutrikimų, 34 % patiria nesėkmę moksle, turi žalingų įpročių 11,4 %. Atsakymai pavaizduoti 10 pav.

10 pav. Mokinių socialinės pedagoginės problemos

Be to, respondentų pasiteirauta kas jiems pasiūlė kreiptis į mokyklos specialistus, kai susidūrė su anksčiau minėtomis problemomis, tai 59,1 % teigia, kad jiems pasiūlė kreiptis klasių auklėtojai, 27,3 % tėvai, 11,4 % mokyklos vadovas, o 2,3 % kreipėsi patys. Mokinių kreipimosi į specialistus dažnumas pasiskirsto taip – 1 kartą kreipėsi 41 %, 2 – 5 kartus 18,2 %, 5 – 10 kartų 34,1 %, 10 ir daugiau kartų 6,8 %. Į klausimą ar sulaukė pagalbos iš tų specialistų į kuriuos kreipėsi dėl iškilusios problemos 97,7 % respondentų teigia, kad sulaukė visus kartus, kai tik kreipėsi, 2,3 % sulaukė, bet ne visus kartus. Kokie specialistai respondentams teikė pagalbą, atsakymai į šį klausimą pasiskirsto taip: 34 % specialusis pedagogas, 66 % socialinis pedagogas, 47 % psichologas, 38 % logopedas, pavaduotojas ugdymui neteikė pagalbos, todėl, kad šis darbuotojas daugiau organizuoja ir telkia SPPK, o ne teikia konkrečią pagalbą.

Respondentų paprašyta nurodyti ar jie yra patenkinti suteikta pagalba, 77,3 % jų atsakė, kad taip, 16 % dalinai patenkinti, o 6,8 % nežino. Atsakymai pavaizduoti 11 pav.

11 pav. Moksleivių pasitenkinimas SPPK suteikta pagalba

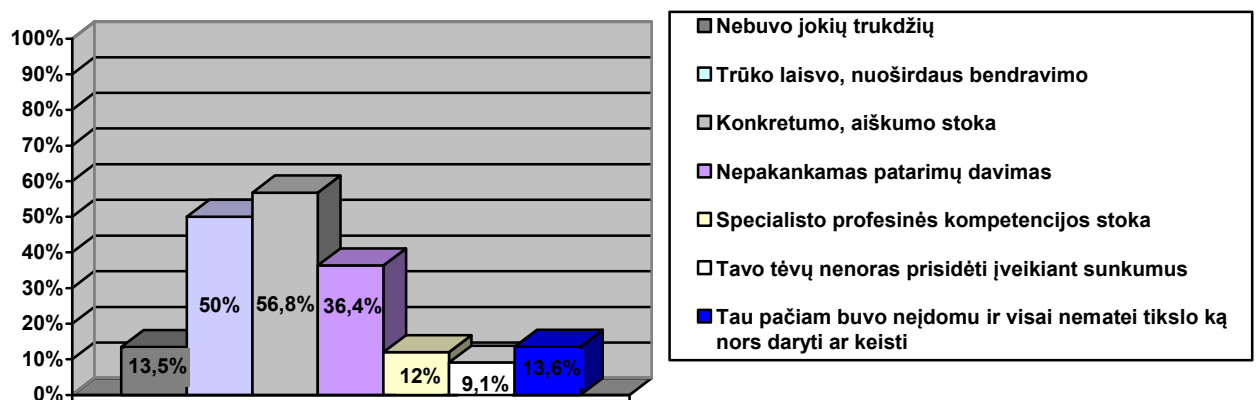
Taip pat respondentų pasiteirauta apie rezultatus, kuriuos davė problemos sprendimas su specialistais. Taigi, rezultatai, respondentų nuomone, tokie, kad pagerėjo mokymosi situacija (77,3 %), problemos visiškai išspręstos (75 %), situacija pagerėjo tik laikinai (36,4), problema išspręsta greičiau ir lengviau (66 %), specialistas tik apsunkino problemos sprendimą (22,7 %), situacija tik pablogėjo (9%). Matome, kad SPPK darbas su socialinės adaptacijos problemų turinčiais mokiniais, respondentų nuomone, buvo rezultatyvus ne visiems, t.y. 31,7 % moksleivių, kuriems buvo teikiama pagalba. Todėl šiam procentui respondentų neįvyko jokie pokyčiai po pagalbos teikimo, o 68,2 % įvyko teigiami pokyčiai.

Dar respondentų buvo paklausta apie jiems taikomus pagalbos teikimo metodus. Individualus specialistų konsultavimas buvo taikomas 91 % respondentų, kartu su specialistais ieškojo problemos sprendimo būdų 77,3 %, atlikinėjo įvairias praktines pratybas, žaidė žaidimus 34 % respondentų, problemą sprendė su kitų specialistų pagalba 36,4 %, tėvai buvo įtraukti į problemos sprendimo procesą 75 %, grupėje dirbo su kitais mokiniais, susidūrusiais su panašiomis problemomis 34,1 %, specialistas nukreipė pas kitus specialistus, kurie dirba ne mokykloje 2,3 %. Be to, apklausos rezultatai rodo, kad 32 % respondentų patiko kaip su jais dirbo specialistai sprenddami sunkumus, 45,5 % iš dalies patiko, 13,6 % nepatiko, o 9,1 % nežino.

Įvertinant socialinės pagalbos efektyvumą, užduotas klausimas apie susitikimų su specialistais dažnumą, sprendžiant problemas. Didžioji dauguma, t.y. 86,4 % nurodo, kad tiksliai neatsimena, bet daugiau negu 5 susitikimai, kita dalis respondentų 13,6 % susitikdavo kelis kartus per savaitę vieną ar du mėnesius, t.y. apie 8 ir daugiau susitikimų. Pastebime, kad sprendžiant problemas buvo vykdomas nuolatinis darbas, o ne vienkartiniai susitikimai.

Be to, respondentai buvo paklausti ar jie dar kartą kreiptųsi į šiuos specialistus, kurie padėjo susidorojant su sunkumais, 70,5 % nurodė, kad kreipsis visada, 22,7 % nesikreips niekur, o 6,8 % ieškos pagalbos kitur.

Kalbant, apie trukdžius problemos sprendimui ir optimaliausių rezultatų pasiekimui, respondentai teigia, kad nebuvo jokių trukdžių – 13,5 %, trūko laisvo, nuoširdaus bendravimo – 50 %, konkretumo ir aiškumo pasigedo 56,8 %, nepakako konkrečių patarimų 36,4 %, specialisto profesinės kompetencijos stoka – 12 %, tėvų nenoras prisidėti prie problemos sprendimo – 9,1 %, pačiam buvo neįdomu ir nenorėjo nieko keisti 13,6 %. Atsakymai pavaizduoti 12 pav.

12 pav. Veiksmingo problemų sprendimo trukdžiai

Taip pat respondentams buvo pateiktas atviras klausimas, siekiant išsiaiškinti kas konkrečiai jų mokymosi procese pasikeitė po darbo su SPPK. 77,3 % nurodė, kad pasikeitė jų elgesys su mokytojais, nes jie pradėjo dažiau lankyti pamokas, atlikinėti mokytojų paskirtas užduotis, neatsikalbinėti ir neišsišokti per pamokas, taip pat pagerėjo jų santykiai su klasės draugais, tėvais, pagerėjo mokymosi rezultatai, pusmetyje išėjo visi teigiami balai, neliko antrais metais toje pačioje klasėje, neišmetė iš mokyklos. Kiti mokiniai nurodė, kad pasikeitė jų sugebėjimai, žinios, asmeninės savybės, pradėjo daugiau bendrauti, kalbėtis, nebijoti išsakyti savo minčių, norų, poreikių. Tačiau 22,7 % respondentų nurodė, kad niekas konkrečiai taip ir nepasikeitė po darbo su specialistais, vadinasi, šiems mokiniams socialinė pagalba buvo neveiksminga. Panašiai respondentų atsakymai pasiskirstė kalbant apie susidorojimą su problemomis be specialistų pagalbos, tai 63,4 % nurodė, kad be specialistų pagalbos nebūtų įveikią problemų, 13,6 % galvoja, kad būtų užtekę tik tėvų pagalbos, o 22,7 % teigia, kad nebūtų visai sprendę problemas.

Apibendrinant mokinių požiūrį į SPPK organizavimo veiksmingumą mokykloje, galime teigti, kad mokyklos mikroklimatas daugumos socialinės adaptacijos problemų turinčių mokinių

požiūriu yra geras, jie jaučiasi mokykloje saugiai ir jaukiai, vyrauja pagarba, pasitikėjimas, drausmė, siekiama bendradarbiauti su tėvais, nors ne visi tėvai įsitraukia į vaiko ugdymosi procesą, kad ir tradiciniais metodais (susirinkimai, informacija telefonu ar raštu, pasiekimų knygelės tikrinimas). Pastebime, kad mokykloje veikia poreikių nustatymo ir ankstyvosios pagalbos sistema. Taip pat specialistai, klasių auklėtojai reaguoja į mokinių emocinius ir socialinius poreikius, tačiau jie nėra pilnai patenkinami. Be to, dauguma moksleivių sėkmingai ugdomi vertybines nuostatas, pasitikėjimą savimi, tenkina savirealizacijos reikmes. Mokykla inicijuoja tokias situacijas, kuriose moksleivis yra skatinamas, o jo veikla pripažįstama ir vertinama. Tenkinami daugumos moksleivių saviugdosi ir saviraiškos poreikiai. Platus pasirinkimas papildomojo ugdymo būrelių, kuriuose dalyvauja nemaža dalis besimokančiųjų. Tačiau patys moksleiviai nėra pakankamai skatinami inicijuoti popamokinius užsiėmimus.

Taip pat mokykloje ugdymo procesas diferencijuojamas visų moksleivių pažangai užtikrinti. Ugdymo uždaviniai ir metodai iš dalies derinami prie individualių moksleivių poreikių. Sistemingai teikiama pedagoginė pagalba ir papildomai dirbama su sunkumų turinčiais ir specialiųjų poreikių moksleiviais, bet trūksta dėmesio gabių vaikų ugdymui.

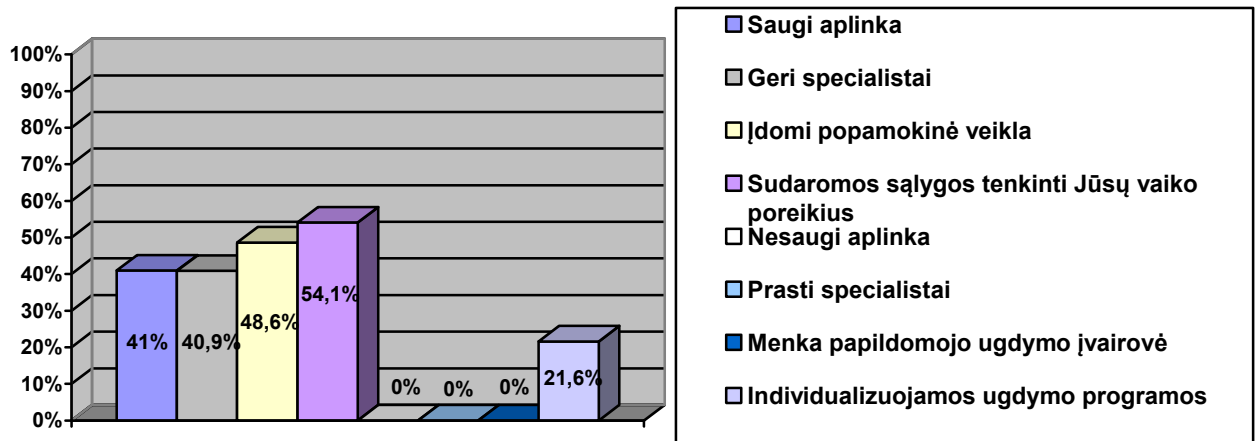
Moksleiviai, kuriems teikiama socialinė pagalba pakankamai sėkmingai įveikia problemines situacijas, jų ugdymosi procese įvyksta teigiami pokyčiai. Pastebimas daugumos moksleivių pasitenkinimas suteikta pagalba. Priežastys, dėl kurių mokiniai nėra visiškai patenkinti specialistų suteikta pagalba, susijusios su specialistų profesine ir bendravimo kompetencija. Taip pat mokiniai stokoja konkrečios pagalbos, gebėjimų spręsti problemas, patarimų nebuvimo. Tačiau dauguma socialinės adaptacijos problemų turintys mokiniai pripažįsta socialinės pagalbos naudingumą.

Tėvų požiūris į SPPK organizavimo veiksmingumą mokykloje

Socialinės adaptacijos problemų turinčių mokinių tėvams buvo pateikta 30 klausimų, kurie padėtų atskleisti jų požiūrį į SPPK veiksmingumo lygį jų vaiko ugdymosi procesui.

Taigi, siekiant atskleisti mokykloje vyraujančios aplinkos požymius, pirmiausia tėvų paprašyta nurodyti ar jie yra patenkinti mokykla, kurioje mokosi jų vaikai. 81,1 % respondentų nurodė, kad yra patenkinti šia mokykla, o 18,9 % atsakė, kad ne visai. Todėl respondentų paprašyta išskirti privalumus ir trūkumus, kuriuos jie pastebėjo savo vaiko ugdymo procese. Respondentų dauguma kaip privalumus įvardino tai, kad sudaromos sąlygos tenkinti jų vaikų poreikius – 54,1 %, kad įdomi popamokinė veikla – 48,6 %, taip pat saugi aplinka mokykloje – 41 %, kad geri specialistai mokykloje nurodė 40,9 %, o 21,6 % respondentų patys įvardino, kad mokyklos

privalumas yra tas, jog jų vaikams yra sudarytos individualios mokymo programos pagal sugebėjimų lygį. Trūkumų respondentai neišskyrė, vadinasi, tėvai mano, kad ši mokykla tinkama jų vaikams. Atsakymai pavaizduoti 13 pav.

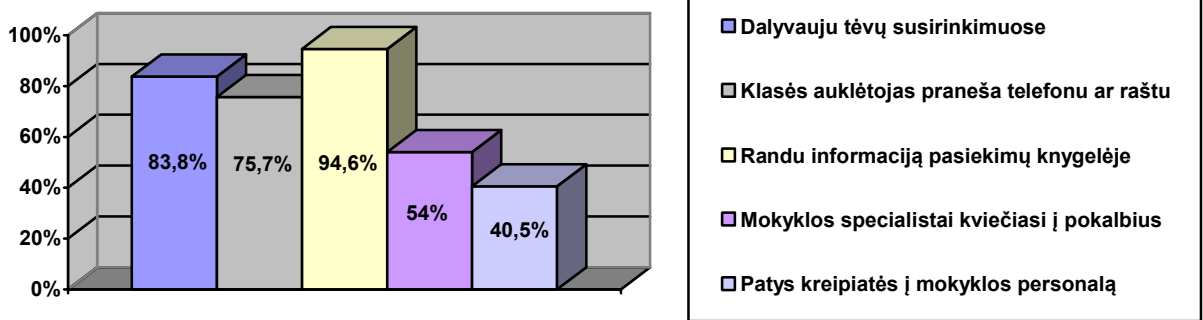
13 pav. Privalumai ir trūkumai mokymo procese (tėvų požiūriu)

Be to, domėtasi, ar respondentai pastebėję vaikų norą eiti į mokyklą. Tai 94,6 % pastebėjo, kad vaikas ne visada nori eiti į mokyklą, o 5,4 % visai nenori eiti į mokyklą. Matome, kad vaikams mokykla nėra ta vieta, kurioje jie jaustųsi visada patenkinti, nes kaip ir visiems išskyla įvairiausių sunkumų, problemų, kurias reikia spręsti įdedant pastangų, o ypač socialinės adaptacijos problemų turintys vaikai dar sunkiau susidoroja su jiems išskylančiais sunkumais.

Taip pat respondentams užduotas klausimas apie pasitenkinimą mokytojų darbu. 54 % respondentų nurodė, kad juos tenkina mokytojų darbas, 46 %, kad ne visada. Į klausimą ar norėtų pakeisti mokyklą, jeigu būtų galimybė respondentų atsakymai pasiskirstė taip – 73 % nėra apie tai galvoję, 27 % nekeistų mokyklos. Pastebime, kad mokinių tėvai nėra nusiteikę priešiška mokyklos atžvilgiu bei teigiamai žiūri į mokytojų darbą su jų vaikais.

Be to, respondentams užduotas klausimas, kaip dažnai jie bendrauja ir bendradarbiauja su mokytojais, klasių auklėtojais apie vaikų ugdymą, jų poreikius. Respondentų atsakymai parodė, kad labai dažnai bendrauja 40,5 %, kartą per du tris mėnesius 27 %, kartą per pusmetį 10,8 %, kartą per mėnesį 21,6 %. Iš pateiktų rezultatų galima daryti prielaidą, kad tėvai noriai įsitraukia į vaiko ugdymo procesą. Taip pat domėtasi kaip juos pasiekia informacija apie vaiko ugdymosi rezultatus, pasiekimus ar sunkumus mokykloje. Į šį klausimą atsakymai labai panašiai išsidėsto kaip ir moksleivių pateiktuose atsakymuose apie bendradarbiavimo su tėvais būdus. Taigi, 83,8 % nurodė, kad dalyvauja tėvų susirinkimuose, 75,7 % klasės auklėtojas praneša telefonu ar raštu, tikrina vaikų

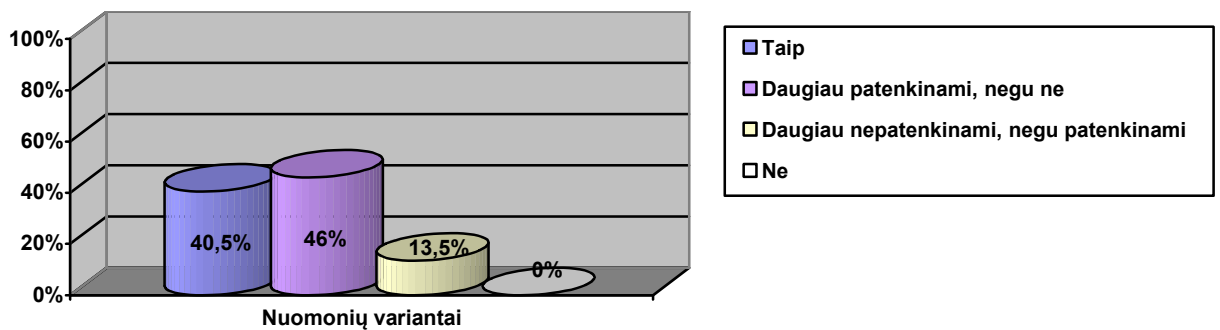
pasiekimo knygeles 94,6 % respondentų, mokyklos specialistai kviečiasi į pokalbius 54 % respondentų, patys kreipiasi į mokyklos personalą ieškodami informacijos 40,5 % respondentų. Atsakymai pavaizduoti 14 pav.

14 pav. Tėvų informavimas apie vaiko ugdymosi situaciją mokykloje

Siekiant išsiaiškinti kokia mokykloje informacijos sklaida tėvų atžvilgiu, pasiteirauta respondentų ar jiems užtenka informacijos apie vaiko ugdymą, elgesį, savijautą mokykloje, kurią pateikia mokyklos personalas. Tai 41 % teigia, kad pakanka, 32,4 % norėtų, kad būtų daugiau informuojami, 27 % nežino.

Taip pat anketoje pateiktas klausimas apie vaikų poreikių patenkinimą mokykloje. Į šį klausimą 40,5 % atsakė teigiamai, 46 % nurodė, kad daugiau patenkinami, negu ne ir 13,5 % teigia, kad daugiau nepatenkinami, negu patenkinami. Tačiau, kad visiškai nepatenkinami mokinių poreikiai nurodė nei vienas respondentas. Atsakymai pavaizduoti 15 pav.

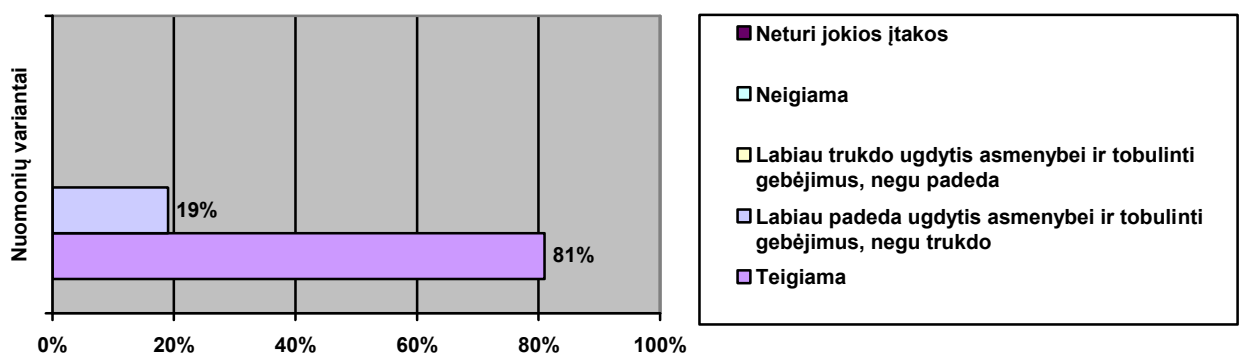
15 pav. Moksleivių poreikių tenkinimas mokykloje

Be to, kalbant apie mokykloje vyraujančią mikroklimatą, respondentų pasiteirauta kaip vaikai jaučiasi grįžę iš mokyklos. 56,8 % nurodė, kad grįžę iš mokyklos vaikai yra dažniau patenkinti, 27 % mokinių visai nenori kalbėti apie mokyklą, o 16,2 % dažniau skundžiasi ir yra nepatenkinti grįžę iš mokyklos.

Norint išskirti vertybines nuostatas, kurių mokiniai ugdomi mokykloje, respondentams užduotas klausimas kokių vertybių vaikai įgyja besimokindami šioje mokykloje. Dauguma respondentų nurodė, kad, jų nuomone, vaikai šioje mokykloje įgyja pasitikėjimo savimi – 41 %, savarankiškumo – 46 %, bendradarbiavimo – 54,1 %, drausmės – 24,3 %, paklusnumo – 16,2 %, pagarbos – 30 %, tolerancijos – 32,4 %, kūrybiškumo – 49 %, savęs pažinimo – 51,3 % ir visi respondentai mano, kad vienokių ar kitokių vertybių jų vaikai mokykloje įgyja, nes nei vienas nepasirinko atsakymo varianto, kad mokykla neišugdo jokių vertybių.

Tiriant asmens plėtros ir socialinių gebėjimų ugdymą, respondentams užduotas klausimas apie, jų nuomone, taikomus ugdymo metodus. Respondentai šiuo klausimu pasisakė, kad atitinka vaiko ugdymosi gebėjimus (56,8 %), yra normalūs (32,4 %), skatina vaiką mokintis, sudomina, nuteikia veiklai (35,1 %), per sudėtingi, neatitinka vaiko galimybių (13,5 %), apie tai nėra galvoję (16,2 %), kad visiškai netinkami nenurodė nei viena .

Taip pat respondentų teirautasi, ar juos tenkina organizuojama popamokinė vaikų veikla mokykloje. Teigiamai atsakė 75,6 %, o 24,3 % teigia, kad juos ne visai tenkina mokykloje organizuojama popamokinė vaikų veikla. Taip pat domėtasi, ar tėvų žiniomis vaikai dalyvauja papildomojo ugdymo veikloje. Taigi, 86,5 % respondentų nurodė, kad jų vaikai dalyvauja papildomojo ugdymo būreliuose, o 13,5 % nežino. Be to, paprašyta respondentų išsakyti savo nuomonę apie popamokinės veiklos ir papildomojo ugdymo daromą įtaką vaiko ugdymosi procesui. 81 % nurodo, kad daro teigiamą įtaką, o 19 % mano, kad labiau padeda ugdytis asmenybei ir tobulinti gebėjimus, negu trukdo. Neigiamo poveikio papildomojo ugdymo veiklos respondentai neišvelgia. Atsakymai pavaizduoti 16 pav.

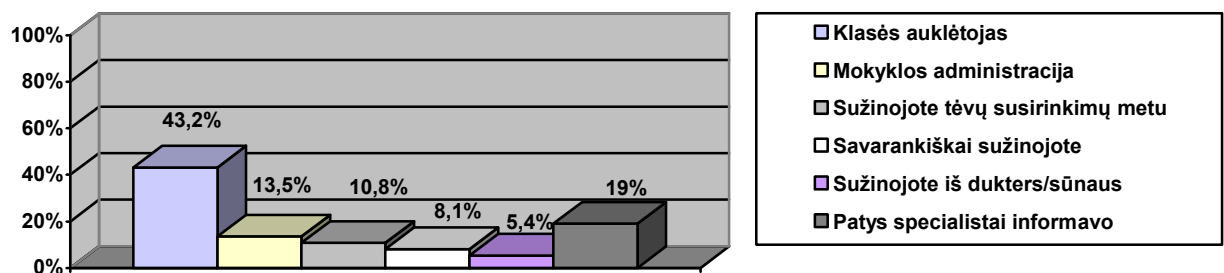

16 pav. Papildomojo ugdymo ir popamokinės veiklos įtaka vaiko ugdymosi procesui

Analizuojant pedagoginės pagalbos organizavimą mokykloje respondentų teirautasi, ar jų vaikai susitvarko su mokytojų paskirtomis užduotimis, namų darbais. 40,5 % nurodė, kad susitvarko,

16,2 % teigia, kad dažniau susitvarko, negu ne, o 43,2 % dažniau nesusitvarko, negu susitvarko. Taip pat užduotas klausimas apie ugdymo turinio pritaikymą vaiko poreikiams. 56,8 % nurodė, kad pritaikytas vaiko poreikiams, sugebėjimų lygiui, 37,8 % - per sudėtingas vaiko sugebėjimams bei 5,4 % mano, kad per lengvas jų vaiko sugebėjimams.

Tiriant socialinės pagalbos efektyvumą mokykloje pirmiausiai respondentams užduotas klausimas, ar jie yra informuoti apie galimybę pasinaudoti mokyklos specialistų teikiama pagalba, paslaugomis. Į šį klausimą teigiamai atsakė visi respondentai (n = 37). Tyrimu siekta išsiaiškinti, kas informavo tėvus apie mokykloje dirbančių specialistų paslaugas. Beveik trečdalis atsakiusių tėvų dažniausiai informacijos šaltinį apie specialistų teikiamas paslaugas nurodo klasės auklėtoją (43,2 %). Rečiau informaciją tėvai gauna iš administracijos (13,5 %). Kartais apie specialistų teikiamas paslaugas tėvai sužino tėvų susirinkimų metu (10,8 %), dalis atsakiusių į šį klausimą savarankiškai sužinojo (8,1 %). Tik keli tėvai nurodė, kad sužinojo iš sūnaus/dukters (5,4 %). Pažymėtina, kad tik 19 % respondentų nurodė, kad apie teikiamas paslaugas sužinojo iš pačių mokykloje dirbančių specialistų. Atsakymai pavaizduoti 17 pav.

17 pav. Tėvų informavimas apie mokyklos specialistų teikiamas paslaugas

Tyrimu siekta ištirti, kaip dažnai tėvams teko kreiptis pagalbos į mokyklos specialistus. Analizuojant respondentų atsakymus nustatyta, kad patys tėvai dažniau nesikreipia į specialistus, nei kreipiasi, t.y. juos paskatino kreiptis kiti asmenys (78,3 %). Dažniausiai apklaustieji pagalbos kreipiasi į klasės auklėtoją – 62,1 %, rečiausiai tėvai į klasės auklėtoją kreipiasi 1 kartą (11,5 %), dažniausiai 2 – 5 kartus (27 %). 13,5 % atsakiusių nurodė, kad į klasės auklėtoją pagalbos kreipėsi 10 ir daugiau kartų, 10,1 % - nuo 5 iki 10 kartų. Į psichologą kreipėsi 37,8 % respondentų, vieną kartą į šį specialistą pagalbos kreipėsi 12,8 %, apklaustų tėvų, 10,5 % nurodė, kad kreipėsi nuo 2 iki 5 kartų, 9 % kreipėsi nuo 5 iki 10 kartų. Tik labai maža dalis (5,5 %) respondentų pagalbos į psichologą kreipėsi daugiau nei 10 kartų. Į logopedą kreipėsi 29,7 % respondentų. Tyrimu nustatyta, kad logopedo pagalba, lyginant su kitų specialistų teikiama pagalba, yra ilgalaikė, nes 13,5 % į šį

specialistą kreipėsi daugiau nei 10 kartų, 16,2 % - nuo 5 – 10 kartų. Į kitus mokyklos specialistus, dirbančius mokykloje, tėvai kreipiasi rečiau. Į socialinį pedagogą pagalbos kreipėsi 56,8 % apklaustų tėvų. 32,4 % kreipiasi 2 - kartus, 5,4 % - 1 kartą, 18,9 % tėvų nurodė, kad kreipėsi 5 – 10 kartų. Į specialųjį pedagogą kreipėsi 40,5 % respondentų. 1 kartą į šį specialistą kreipėsi 10,8 % apklaustų tėvų, 2 – 5 kartus 13,5 %, 5 – 10 ir daugiau nei 10 kartų 16,2 %.

Tyrimu siekta išsiaiškinti ir dėl kokių problemų tėvams teko kreiptis į specialistus. Dažniausiai tėvai (n = 23) pagalbos kreipiasi į klasės auklėtoją susidūrę su elgesio (n = 16) bei auklėjimo (n = 18) problemomis ir konfliktais (n = 7). Rečiau tėvai pažymi prasto lankomumo (n = 6), neobjektyvaus vertinimo (n = 4), santykių (n = 14), pažangumo (n = 10), drausmės (n = 8), nenoro mokytis (n = 7) problemas.

Į socialinį pedagogą iš viso kreipėsi 21 respondentas. Gauti duomenys rodo, kad į socialinį pedagogą dažniausiai kreipiasi dėl elgesio problemų (n = 16), mokyklos nelankymo (n = 12). Labai retai kreipiasi dėl pamokų praleidinėjimo (n = 6), konfliktų (n = 7). Tik vienas kitas tėvas kreipėsi dėl mokinių žalingų įpročių, bendravimo problemų, vagystės, reketo bei mokymosi sunkumų.

Nustatyta, kad į psichologą kreipėsi 14 tėvų. Remiantis apklausos duomenimis, į psichologą dažniausiai tėvai kreipiasi susidūrę su bendravimo (n = 8), elgesio (n = 10) problemomis ir konfliktais (n = 7). Apklaustieji taip pat akcentavo santykių (n = 6), nenoro mokintis (n = 5), motyvacijos (n = 5) problemas. Kitos problemos – agresija, lankomumas, adaptacija, reketavimas, buvo paminėtos po 1 – 2 kartus.

Į specialųjį pedagogą dažniausiai tėvai (n = 15) kreipiasi iškilus mokymosi sunkumams. Taip pat rezultatų pasiskirstymas rodo, kad į logopedą dažniausiai kreipiasi tėvai susidūrę su kalbos, tarties defektų problemomis (n = 8), rečiau kreipiasi dėl rašybos (n = 2), mokymosi problemų (n = 1).

Be to, pateikti duomenys rodo, kad papildomai tėvai dėl sveikatos sutrikimų kreipiasi į medicinos seselę (n = 1), dėl problemų su kitais mokytojais, nepageidautino jų elgesio – į direktorių (n = 2), dėl vaiko reketavimo ir užgauliojimo – į policiją (n = 2), į dalyko mokytoją dėl mokymosi problemų – tik 3.

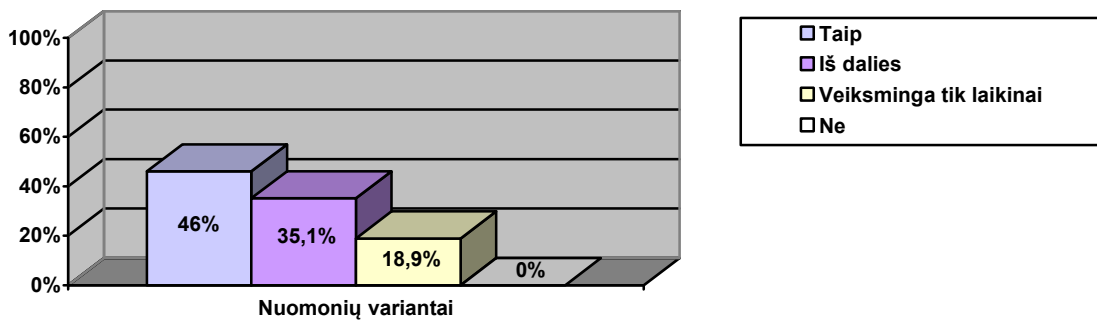
Domėtasi, kokios pagalbos tėvai sulaukė iš mokykloje dirbančių specialistų. Tėvai buvo paprašyti nurodyti, kokią pagalbą jiems suteikė specialistai. Rezultatų pasiskirstymas rodo, kad dažniausiai respondentams suteikta individuali pagalba (46 %) ir grupinės konsultacijos (21,6 %). Rečiau tėvai pažymi darbą su šeima (10,8 %), vaikais (13,5 %), reikiamos informacijos suteikimą

(18,9 %), rekomendacijas (16,2 %), pagalbą sprendžiant įvairaus pobūdžio problemas (16,2 %). Tačiau pastebime, kad respondentams buvo taikomi keli pagalbos teikimo būdai tuo pačiu metu.

Tyrimu siekta nustatyti, kiek tėvai įtraukiami į vaikų problemų sprendimo procesą, todėl respondentų teirautasi apie susitikimų su specialistais dažnumą tuo metu, kai buvo teikiama pagalba vaikui. Daugiausiai respondentų nurodė, kad susitikimai vyko 5 – 10 kartų (40,5 %), mažiau teigia, kad 2 – 5 kartus (32,4 %), 1 kartą (10,8 %), 10 ir daugiau kartų (16,2 %). Pastebėtina, kad nei vienas respondentas nenurodė, jog neįvyko nei vieno susitikimo.

Taip pat siekta išsiaiškinti, kokios pagalbos pasigedo tėvai iš mokykloje dirbančių specialistų. Tėvų paprašyta įvardinti, ko jie tikėjosi ir nesulaukė iš mokykloje dirbančių specialistų. Taigi, tobulinant klasės auklėtojo teikiamas paslaugas būtina atkreipti dėmesį į tai, kad, tėvų teigimu, šiems specialistams kartais trūksta dėmesio (n = 11), konkretaus darbo (n = 6). Vienas – du respondentai pažymėjo aktyvaus dalyvavimo, tolerancijos, empatijos, objektyvumo, geranoriškumo ir kompetencijos stoką klasės auklėtojo darbe. Paaiškėjo, kad psichologo efektyviai pagalbai trūksta dėmesingumo (n = 5), geresnio išmanymo (n = 3), individualumo (n = 2) ir konfidencialumo (n = 1). Rezultatų pasiskirstymas rodo, kad socialiniams pedagogams jų darbe trūksta nuoseklumo (n = 4), nuoširdumo (n = 5). Po vieną respondentą pasigedo kompetencijos, konfidencialumo, supratingumo. Specialiajam pedagogui, kai kurių tėvų nuomone, trūksta konkretumo, nuoseklumo, atsakomybės, dėmesingumo. Logopedo teikiamos pagalbos trūkumai – kokybiško darbo (n = 2) ir aiškumo stoka (n = 1). Įvertinant tai, kad tik nedidelė dalis tėvų atsakė į atvirą klausimą apie tai, kokios pagalbos jie pasigedo iš specialistų, galima daryti prielaidą, kad tėvai dažniausiai sulaukia kokybiškos pagalbos. Pastebima tendencija, jog dažniausiai teikiama pagalba tėvai nepatenkinti, jei jie stokoja dėmesingumo ir įsigilinimo į jų problemos atvejį.

Be to, tyrimu domėtasi, ar tėvai patenkinti suteikta pagalba ir ar ji veiksminga jų vaikui. Rezultatai rodo, kad tėvai dažnai patenkinti suteiktos pagalbos kokybe, nes dauguma respondentų teigia, jog mokyklos specialistų suteikta pagalba buvo veiksminga jų vaikui (46 %). Iš dalies veiksminga mano 35,1 %, o pagalba buvo veiksminga tik laikinai teigia 18,9 % respondentų. Išanalizavus tyrimo rezultatus pastebime, kad tėvų požiūris į socialinės pedagoginės pagalbos veiksmingumą yra teigiamas, tenkinant vaiko poreikius ir sprendžiant jiems iškylančius sunkumus, nes nei vienas respondentas nenurodė, kad mokykloje dirbančių specialistų pagalba buvo visiškai neveiksminga. Atsakymai pavaizduoti 18 pav.

18 pav. SPPK veiksmingumas (tėvų požiūriu)

Taip pat tyrimu siekta nustatyti, kokius pasikeitimus tėvai pastebėjo vaiko ugdymosi procese po darbo su mokykloje dirbančiais specialistais. Respondentų paprašyta įvardinti tuos pokyčius. 40,5 % tėvų teigia, kad vaikas pradėjo geriau įsisavinti ugdymo turinį, pagerėjo mokymosi rezultatai, pažangumas, sumažėjo praleistų pamokų skaičius, retesnis melavimas. Specialiųjų poreikių mokinių tėvai nurodo, jog pastebėjo, kad vaikas įgavo gebėjimą lengviau įsisavinti ugdymo medžiagą, pradėjo daugiau bendrauti su bendraamžiais, kalbos sutrikimų turinčių vaikų tėvai akcentavo tai, kad matomas akivaizdus žodžių tarimo, skaitymo pagerėjimas, mažesnis šveplavimas, praturtintas vaiko žodžių žodynas. Kiti tėvai nurodo, kad buvo pagerėję jų tarpusavio santykiai, tapo lengviau susikalbėti su vaiku, tačiau toks pokytis buvo pastebimas tik labai trumpą laiko tarpą. Kalbant apie patyčias patiriančius vaikus, tėvai išskyrė tokius pokyčius, kad vaikas pradėjo labiau pasitikėti savimi, susirado daugiau draugų, dingo baimė eiti į mokyklą. Tačiau tėvai, tų vaikų, kurie turi elgesio ir socialinių problemų nurodo, kad jų vaiko elgesys pasikeitė tik bandomuoju laikotarpiu, kuris buvo duotas mokyklos tarybos pasitaisyti, kad vaikas nebūtų išmestas iš mokyklos (n = 4).

Todėl tyrimo rezultatai į klausimą, ar problemos, su kuriomis jų vaikas susidūrė, buvo išspręstos pasiskirsto taip: 37,8 % nurodo, kad visiškai išspręstos, 46 % - iš dalies išspręstos, o 16,2 % - nepakankamai išspręstos. Nors į klausimą, ar tėvus tenkina šioje mokykloje organizuojama pagalba vaikui atsakė, kad tenkina 54,1 % respondentų, 35,1 % iš dalies tenkina, o galėtų būti organizuojama ir geriau nurodo 10,8 % tėvų.

Apibendrinant tėvų apklausos rezultatus, galima teigti, kad mokykloje kuriamas mikroklimatas yra palankus vaiko asmens raidai, socialinių gebėjimų ugdymui, žinių ir informacijos kaupimui, tobulėjimui. Daugumos nuomone, ugdymo turinys mokykloje yra pritaikytas jų vaikų poreikiams, t.y. diferencijuojamas ugdymo procesas. Taip pat mokykloje yra organizuojamas vaikų popamokinis užimtumas, kuris dažniausiai duoda teigiamą naudą vaikų ugdymuisi. Taip pat tyrimo

rezultatai rodo, kad mokyklos specialistai vykdo bendradarbiavimą su tėvais, tačiau informacijos teikimo būdai nėra pakankami tam, kad tėvai pilnai įsitrauktų į vaiko ugdymo procesą.

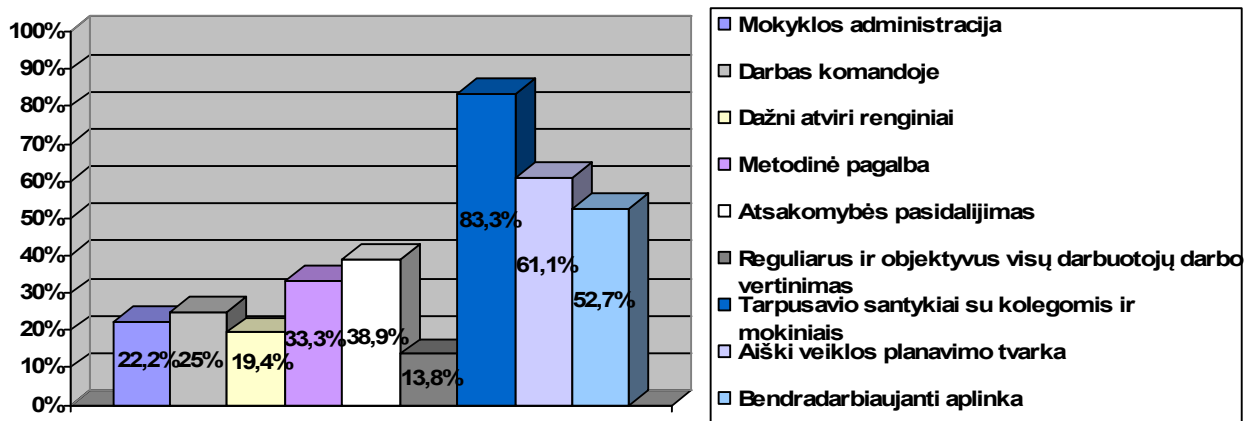
Socialinė pedagoginė pagalba mokykloje yra organizuojama pakankamai veiksmingai, tėvų nuomone, nes nemaža dalis jų įžvelgia teigiamus pasikeitimus vaiko elgesyje, bendravime, ugdymesi, asmenybės plėtroje ir pan. Be to, tyrimo rezultatai atskleidžia tai, kad mokykloje yra organizuojama kompleksinė pagalba, sprendžiant problemas, nes respondentų atsakymai rodo, jog jie kreipėsi arba juos nukreipė ne pas vieną specialistą, kurio vieno sprendimu buvo teikiama pagalba, bet pas kelis specialistus tuo pačiu metu, o tai ir yra socialinės pedagoginės pagalbos komandos organizavimas.

Klasių auklėtojų požiūris į SPPK organizavimo veiksmingumą mokykloje

Klasių auklėtojams buvo pateikta anketa su 40 klausimų, kurie padėtų nustatyti jų požiūrį į mokykloje organizuojamos pagalbos vaikui veiksmingumą. Klasių auklėtojų apklausa yra svarbi tuo, kad jie yra arčiausiai mokinių, jų kasdieninės ugdymosi aplinkos, be to, kaip mokinių apklausa parodė, kad mokiniai dažniausiai kreipiasi į klasių auklėtojus, jeigu susiduria su sunkumais, todėl auklėtojai gali objektyviau pažvelgti į socialinės pedagoginės pagalbos teikimo kokybę.

Pirmiausiai respondentų paklausta, ar jiems sunku dirbti šioje mokykloje. Atsakymų rezultatai rodo, kad 47,2 % klasių auklėtojams darbas šioje mokykloje nėra sunkus, o 52,7 % nurodė, kad iš dalies sunkus. Pastebime, jog daugumos auklėtojų kompetencija atitinka darbą šioje mokykloje, nes nei vienas nepasisakė, kad jam šis darbas yra per sunkus ir su juo negali susitvarkyti.

Kalbant apie mokykloje vyraujančią mikroklimatą ir kokie veiksniai jį lemia klasių auklėtojų nuomone, anketoje buvo pateikti teiginiai, su kuriais apklaustieji turėjo sutikti arba ne. Dažniausiai respondentai sutiko su teiginiais, kad mokyklos mikroklimatą lemia tarpusavio santykiai su kolegomis ir mokiniais (83,3 %), aiški veiklos planavimo tvarka (61,1 %), bendradarbiaujanti aplinka (52,7 %). Rečiau pasirinkti teiginiai, tai atsakomybės pasidalijimas (38,9 %), metodinė pagalba (33,3 %), darbas komandoje (25 %). Dar rečiau respondentai nurodo, kad mokyklos mikroklimatą lemia mokyklos administracija (22,2 %), dažni atviri renginiai (19,4 %), reguliarius ir objektyvus visų darbuotojų darbo vertinimas (13,8 %). Pastarąjį teiginį pasirinko tik nedidelė dalis respondentų (n = 5), todėl galima daryti prielaidą, kad klasių auklėtojai vertinimą supranta kaip ieškojimą spragų jų darbe, o ne savo veiklos analizavimą, tobulintinų sričių pastebėjimą bei silpnųjų pusių stiprinimą. Atsakymai pavaizduoti 19 pav.

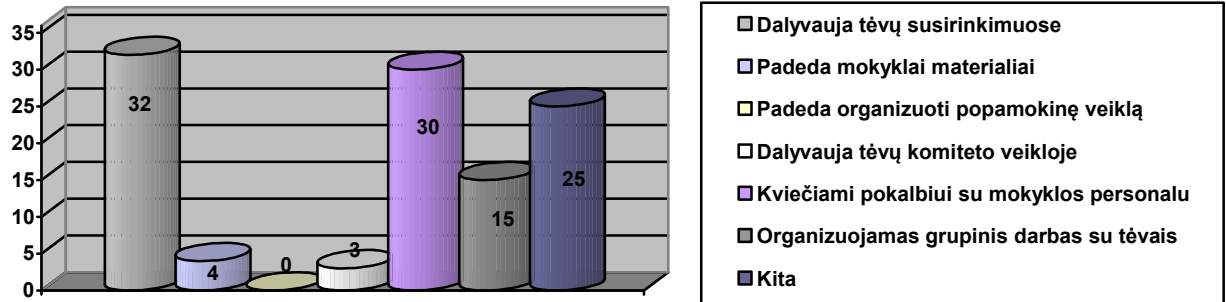
19 pav. Mokyklos mikroklimatą lemiantys veiksniai (klasių auklėtojų požiūriu)

Domėtasi, kas, respondentų nuomone, trukdo kurti palankų mokymosi procesui mokyklos mikroklimatą. Dažniausiai respondentai nurodė, kad mikroklimato kūrimui trukdo bendradarbiavimo stoka (75 %), neinicijuojamas laisvas ir atviras bendravimas tarp kolegų ir moksleivių (72,2 %), nes tokiu atveju neįmanoma nustatyti moksleivių poreikių, sukurti saugią, jaukią aplinką asmenybės raidai ir socialiniams įgūdžiams ugdyti. Ne didelė dalis klasių auklėtojų nurodė, kad viskas priklauso nuo moksleivių charakteristikų (16,7 %). Taip pat čia nemažą vaidmenį atlieka neaiškūs veiklos tikslai ir uždaviniai (27,8 %), nes nežinant kam ir kaip reikia organizuoti darbą, gerų rezultatų niekada nebus pasiekta. Keli respondentai pažymėjo, kad geram mikroklimatui trukdo demokratijos stoka (8,3 %), trintis tarp administracijos (2,8 %).

Dauguma klasių auklėtojų šios mokyklos mikroklimatą įvertino gerai, t.y. 4 balais pagal Likerto skalę (n = 30), kaip normalų įvertino mažiau respondentų (n = 6). Žemiau 3 balų nei vienas respondentas neįvertino. Vadinasi, klasių auklėtojų nuomone, jie yra patenkinti mokyklos mikroklimatu ir mano, kad jis atitinka moksleivių poreikius.

Tyrimu siekta nustatyti, kaip, auklėtojų nuomone, tėvai įsitraukia į mokyklos bendruomenės veiklą ir vaikų ugdymą. Klasių auklėtojų nuomone, dažniausiai tėvai tik dalyvauja tėvų susirinkimuose (n = 32), kviečiami pokalbiui su mokyklos personalu (n = 30), taip pat respondentai įvardino, kad tėvai nelabai noriai įsitraukia į mokyklos bendruomenę, išskyrus tais atvejais, kai išskyla kokie nors sunkumai jų vaikui, todėl 25 respondentai nurodė, kad jie patys turi ieškoti tėvų ir pranešti, kaip jų vaikui sekasi mokykloje, nes patys tėvai nesikreipia ir net nedalyvauja tėvų susirinkimuose arba nereaguoja į raginimus atvykti į mokyklą. Rečiau klasių auklėtojai nurodė, kad organizuojamas grupinis darbas su tėvais (n = 15) bei kelių respondentų pridėtas komentaras, kad grupinis darbas dažniau organizuojamas su specialiųjų poreikių turinčių vaikų tėvais, bet ne su

visais, kurie susiduria su vaikų socialinės adaptacijos problemomis. Dar pažymėtina tai, kad tik keli respondentai nurodo, kad tėvai noriai dalyvauja tėvų komiteto veikloje (n = 3) bei padeda mokyklai materialiai (n = 4). Klasių auklėtojai mano, kad tėvai visai nepadedą organizuoti popamokinės vaikų veiklos. Atsakymai pavaizduoti 20 pav.

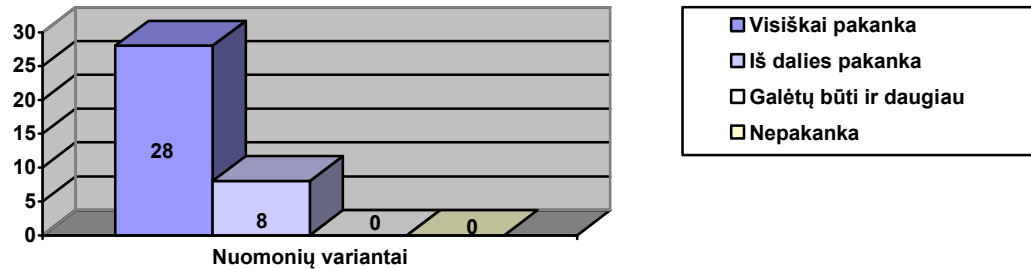

20 pav. Tėvų dalyvavimas mokyklos bendruomenės veikloje

Taip pat respondentų teirautasi, ar noriai tėvai įsitraukę į vaikų ugdymosi procesą, tai 69,4 % klasių auklėtojų pasikartojo, kad tėvai ne visada noriai įsitraukia į vaiko ugdymą, ne visada lankosi tėvų susitikimuose ar kituose mokykloje organizuojamuose renginiuose ar kitose planuojamose veiklose, siekiant bendradarbiauti su mokinių tėvais. Rečiau respondentai nurodė, kad noriai įsitraukia (16,7 %), o visiškai neįsitraukia (13,9 %). Iš pateiktų rezultatų, galima daryti prielaidą, kad tėvų nenoras bendradarbiauti su mokyklos atstovais, gali tapti trukdžiu teikiant efektyvią socialinę pedagoginę pagalbą mokiniams.

Įvertinant mokinių poreikių nustatymo organizavimą mokykloje, tyrimu domėtasi, kaip klasių auklėtojai gauna informaciją apie pažangius ir nepažangius moksleivius. Dažniausiai respondentai nurodo, kad patys stebi ir kontroliuoja mokinių pažangumą (83,3 %), paskui gauna informaciją iš kolegų (80,6 %), sužino per pedagogų posėdžius ir pasitarimus (72,2 %). Rečiau juos informuoja mokiniai (30,6 %), tėvai (11,1 %) bei patys mokiniai pasisako, kad jiems nesiseka vienas ar kitas mokomas dalykas (13,9 %). Taip pat teirautasi, iš kur respondentai gauna informaciją apie specialiųjų poreikių mokinius. Dažniausiai apie šiuos mokinius respondentus informuoja Specialiojo ugdymo komisija – 63,9 %, kolegės – 13,9 %, mokyklos administracija – 5,6 %, tėvai – 19,4 %. Apie probleminius mokinius klasių auklėtojai gauna informaciją stebėdami savo auklėtinių ugdymosi procesą (94,4 %), vykdant apklausas rūpimu klausimu (63,9 %), kartais gauna informaciją iš policijos nuovados (8,3 %), praneša tėvai (5,6 %), praneša moksleiviai (16,7 %). Be to, respondentų paprašyta išsakyti nuomonę apie informacijos pakankumą apie savo auklėtinius.

Dažniausiai klasių auklėtojai teigia, kad jiems informacijos visiškai pakanka ($n = 28$), kad iš dalies pakanka teigia 8 respondentai. Atsakymai pavaizduoti 21 pav.

21 pav. Informacijos sklaidos pakankamumas apie mokinius (klasių auklėtojų požiūriu)

Tyrimu siekta išsiaiškinti klasių auklėtojų požiūrį į asmens plėtros ir socialinių gebėjimų ugdymą mokykloje. Todėl anketoje pateiktas klausimas, ar šioje mokykloje ugdomi moksleivių savivarbos, asmeninio saugumo, pasitikėjimo jausmai. Didžioji dauguma respondentų nurodė, jog mokykloje šios savybės yra ugdomos – 83,3 % arba bent iš dalies tai daroma – 16,7 %. Taip pat užduotas klausimas, ar, klasių auklėtojų nuomone, mokykla skatina moksleivius gerai elgtis. Visi respondentai atsakė teigiamai.

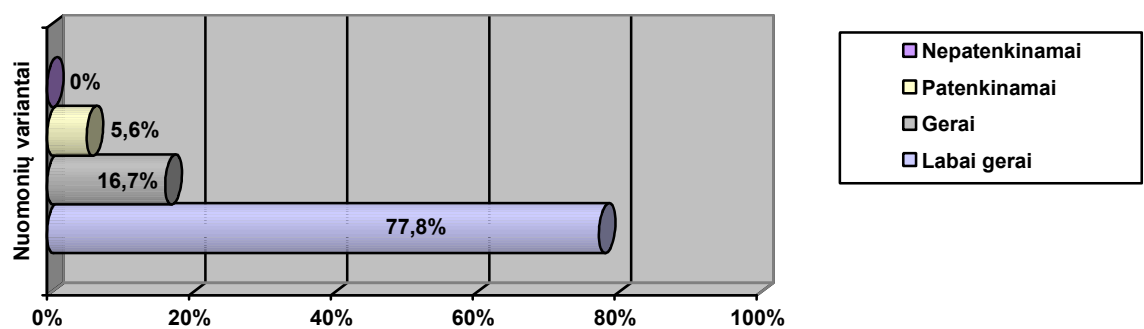
Kalbant apie asmens plėtrą ir socialinių gebėjimų ugdymą, klasių auklėtojų teirautasi, kokių vertybinių nuostatų mokykloje laikomasi. Dažniausiai respondentai paminėjo tokias vertybes, kaip drausmingumo ($n = 31$), bendradarbiavimo ($n = 24$), savivarbos ($n = 28$), tolerancijos ($n = 19$), meilės ir pagarbos ($n = 16$), demokratiškumo ($n = 21$), patriotiškumo ($n = 14$), kūrybiškumo ($n = 8$), pasitikėjimo savimi ($n = 18$), atlaidumo ($n = 1$), valios ($n = 1$), draugiškumo ($n = 1$).

Be to, domėtasi, ar mokyklos ugdymo planuose atsispindi moksleivių asmeninių ir socialinių gebėjimų ugdymas. Šiuo klausimu teigiamai pasisakė didžioji dauguma respondentų, t.y. 75 %, o 25 % klasių auklėtojų teigia, kad šie gebėjimai ugdomi tik iš dalies.

Siekiant nustatyti, ar mokykloje moksleiviai yra skatinami mokytis ir siekti kuo geresnių rezultatų. Klasių auklėtojai vieningai sutaria, kad mokinių veikla mokykloje yra pripažįstama ir vertinama.

Tyrimu norėta išsiaiškinti, koks popamokinio mokinių užimtumo organizavimas mokykloje. Todėl anketoje pateiktas klausimas, ar klasių auklėtojai skatina moksleivius pasinaudoti mokykloje suteiktomis galimybėmis dalyvauti popamokinėje veikloje. Dažniausiai respondentai nurodė, kad skatina (94,4 %), tik 4 respondentai nurodė, kad neskatina mokinių dalyvauti popamokinėje veikloje. Taip pat domėtasi, koku būdu skatina auklėtinius dalyvauti papildomojo ugdymo veikloje.

Klasių auklėtojai įvardino, kad jie informuoja bendrai visus auklėtinius kokie mokykloje organizuojami papildomojo ugdymo būreliai arba rekomenduoja klasės valandėlių metu (52,7 %), individualiai skatina tik 22,2 % respondentų, rekomenduoja per tėvus 13,9 % klasių auklėtojai, o 11,1 % teigia, kad neskatina jokiū būdu, nes patys mokiniai susižino ir apsisprendžia kokioje papildomojo ugdymo programoje norėtų dalyvauti. Be to, respondentai paprašyti įvertinti papildomojo ugdymo ir popamokinės veiklos organizavimą mokykloje. 77,8 popamokinį mokinių užimtumą vertina labai gerai, 16,7 % - gerai, 5,6 % klasių auklėtojų šią veiklą vertina patenkinamai. Atsakymai pavaizduoti 22 pav.

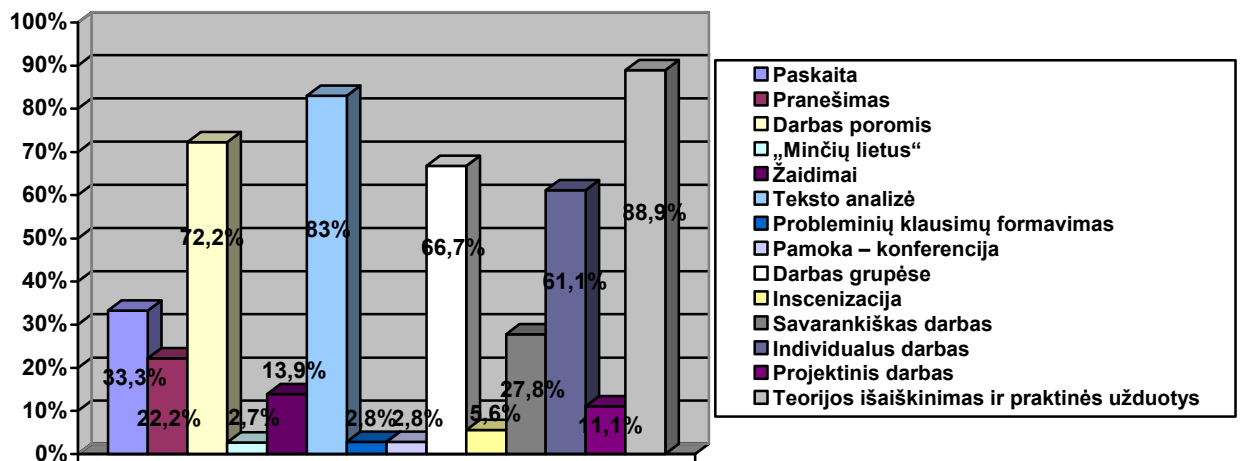
22 pav. Papildomojo ugdymo ir popamokinės veiklos organizavimo vertinimas (klasių auklėtojų požiūriu)

Siekiant nustatyti pedagoginės pagalbos mokykloje efektyvumo lygį, respondentams užduotas klausimas apie ugdymo tikslų, uždavinių, metodų derinimą pagal individualius moksleivių poreikius. Teigiamai atsakė daugiau nei pusė respondentų (83,3 %), tik iš dalies tai daro 16,7 % klasių auklėtojų. Be to, tyrimo rezultatai rodo, kad didžioji dalis respondentų planuoja papildomą darbą ir pagalbą ypatingų mokymosi poreikių ir mokymosi sunkumų turintiems mokiniams (75 %), kita dalis respondentų iš dalies planuoja (16,7 %), visiškai neplanuoja 5,6 % auklėtojų.

Taip pat domėtasi, kaip respondentai sužino individualius moksleivių poreikius. Visų pirma, respondentai įvardino, kad patys turi pastebėjimų, jog mokiniui yra reikalingas didesnis dėmesys ugdymo procese (52,8 %), paskui respondentai nurodo, kad juos informuoja Specialiojo ugdymo komisija (30,6 %), dalykų mokytojai (47,2 %), tik nedidelė dalis respondentų nurodė, kad tėvai pasako apie savo vaiko ugdymosi poreikius (8,3 %), iš pačių moksleivių klasių auklėtojai apie jų poreikius išgirsta dar rečiau (5,6 %).

Siekiant nustatyti, kokiais būdais klasių auklėtojai skatina, motyvuoja savo auklėtinius mokytis, ugdytis asmeninius ir socialinius gebėjimus, teirautasi, kokius naudoja pamokų metu mokymo metodus. Dažniausiai respondentai įvardino, kad pirmiausiai išaiškina naują temą, išdėsto

teoriją, o paskui mokiniams pateikia praktines užduotis (88,9 %), kurias mokiniai atlieka poromis (72,2 %), grupėse (66,7 %) arba individualiai (61,1%). Kartais klasių auklėtojai nurodė, kad jie praveda paskaitos tipo pamokas (33,3 %), pranešimus dažniausiai atlieka mokiniai tam tikra tema (22,2 %), mokomuosius žaidimus per pamokas žaidžia rečiau (13,9 %), nors jie padeda mokiniams lengviau įsisavinti mokomąją medžiagą bei ugdyti bendravimo, loginio mąstymo, komandinio darbo įgūdžius. Dar nemažai respondentų nurodė, kad mokiniai per pamokas dirba savarankiškai (27,8 %), rečiau klasių auklėtojai organizuoja per pamokas inscenizacijas (5,6 %), „minčių lietaus“ metodą (2,7 %), projektinį darbą (11,1 %), teksto analizę atlieka per pamokas 8,3 % respondentų. Po vieną klasių auklėtoją pažymėjo, kad pamokų metu veda konferencijas ir formuoja probleminius klausimus. Atsakymai pavaizduoti 23 pav.

23 pav. Klasių auklėtojų taikomi ugdymo metodai pamokų metu

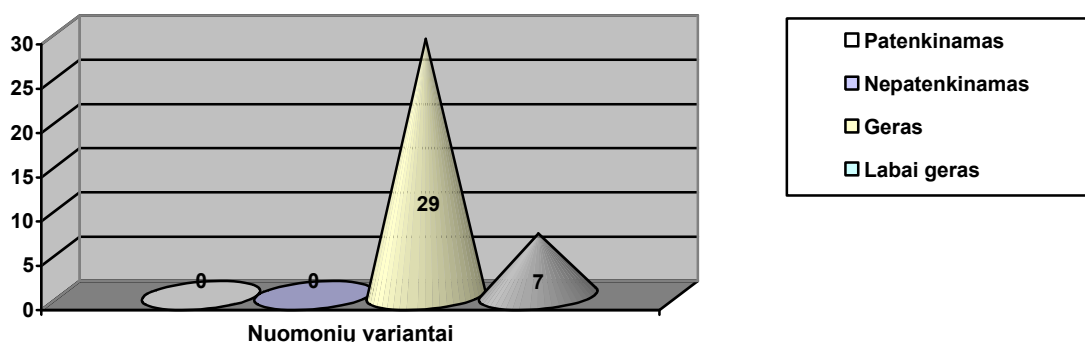
Taip pat respondentų teirautasi, ar jie diferencijuoja ugdymo procesą, kad būtų užtikrinta moksleivių pažanga. Daugiausiai klasių auklėtojai pritaiko ugdymo programą mokinių poreikiams, kurdami individualiąsias mokymo programas (50 %), sudarydami adaptuotas (44,4 %) ir modifikuotas programas (47,2 %), kurios yra skirtos specialiųjų poreikių turintiems vaikams, bet ne visiems su mokymosi sunkumais susiduriantiems mokiniams, nes respondentai sudarydami kasdienes pamokų planus (19,4 %), teminius planus (8,3 %) rečiau diferencijuoja pamokų medžiagos turinį. Į klausimą, iš kur sužino, kaip taisyklingai reikia rengti įvairias ugdymo programas, respondentai atsakė, kad dažniausiai sužino metodinėse grupėse (94,4 %) bei iš mokyklos specialistų (72,2 %). Rečiau gauna programų rengimo žinių kursuose (16,7 %), iš kolegų (38,9 %).

O kuruojantys vadovai praneša apie organizuojamus seminarus ugdymo programų rengimo tema, tačiau patys auklėtojai turi apsispręsti dalyvauti juose ar ne (25 %).

Domėtasi, ar klasių auklėtojai teikia informaciją tėvams apie mokinių, kuriems taikomos diferencijuotos programos, mokymosi rezultatus. 75 % respondentų nurodo, kad tėvus informuoja apie tai, kiti 25 % dažnai informuoja tėvus, kaip sekasi jų vaikams. Atsakymų rezultatai rodo, jog klasių auklėtojai palaiko ryšius su mokinių tėvais.

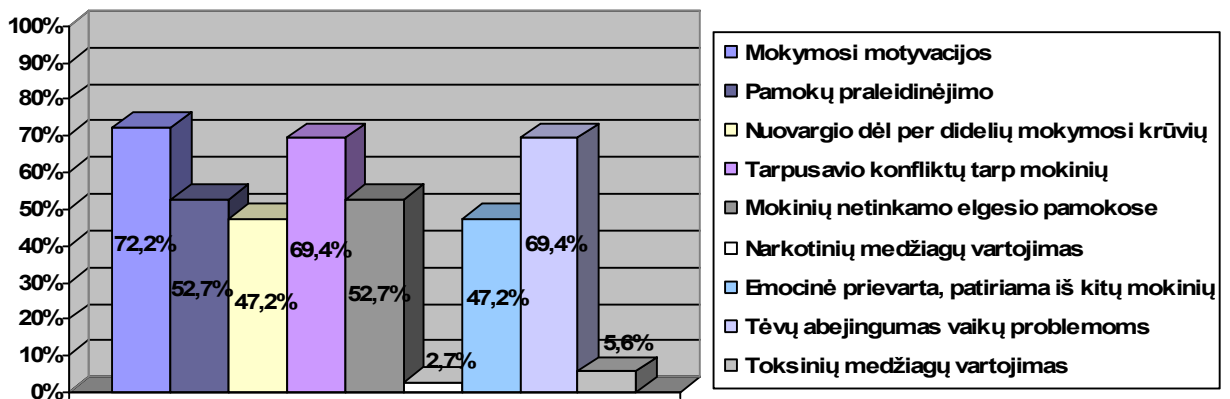
Be to, respondentų teirautasi, ar mokykla sudaro galimybę gabiems moksleiviams realizuoti save popamokinėje veikloje. Šiuo klausimu 32 respondentai pasisakė teigiamai, o 4 klasių auklėtojai mano, kad mokykla tokių galimybių nesuteikia. Taip pat domėtasi, ar mokykla sudaro galimybę mokymosi spragų turintiems moksleiviams papildyti žinias popamokinėje veikloje. Šiuo klausimu respondentai buvo vieningi ir teigiamai atsakė visi 36 klasių auklėtojai.

Respondentų prašyta įvertinti pedagoginės pagalbos veiksmingumą mokyklos moksleiviams. Didžioji dalis atsakiusių nurodo, kad pedagoginės pagalbos veiksmingumas, tenkinant mokinių poreikius, yra geras (n = 29), o labai geras mano 7 respondentai. Atsakymai pavaizduoti 24 pav.

24 pav. Pedagoginės pagalbos veiksmingumas mokykloje (klasių auklėtojų požiūriu)

Tyrimo metu buvo siekiama išsiaiškinti pedagogines socialines problemas, su kuriomis dažniausiai susiduria mokiniai. Klasių auklėtojų nuomone, aktualiausios mokiniams yra mokymosi motyvacijos (72,2 %), tarpusavio konfliktų tarp mokinių (69,4 %), pamokų praleidinėjimo (52,7 %) nuovargio dėl per didelių mokymosi krūvių (47,2 %), mokinių netinkamo elgesio pamokų metu (52,7 %) bei emocinės prievartos, patiriamos iš kitų mokinių (47,2 %) problemos. 69,4 % klasių auklėtojų kaip aktualią problemą išskiria tėvų abejingumą vaikų problemoms. Mažiausiai aktualios, klasių auklėtojų nuomone, yra toksinių medžiagų vartojimo (5,6 %), narkotinių medžiagų vartojimo (2,7 %) problemos. Atsakymai pavaizduoti 25 pav.

25 pav. Aktualiausias mokinių pedagoginės socialinės problemos

Domėtasi, ar klasių auklėtojai kreipiasi pagalbos į mokyklos specialistus. Dauguma respondentų nurodė, kad kreipiasi ($n = 28$), iš dalies kreipiasi likusieji 8 klasių auklėtojai, kad visai nesikreipia nenurodė nei vienas respondentas, vadinasi, klasių auklėtojai naudojami mokyklos specialistų teikiamomis paslaugomis ir su jais bendradarbiauja.

Iš anketoje pateiktos ir respondentų užpildytos lentelės matome, kad į mokyklos specialistus klasių auklėtojai kreipiasi dėl skirtingų problemų. Į socialinį pedagogą dažniausia kreipiasi dėl lankomumo ($n = 27$) ir mokinių netinkamo elgesio ($n = 24$), konfliktų tarp mokinių ($n = 17$) bei nemokamo maitinimo ($n = 15$) problemų.

Į psichologą 27 klasių auklėtojai kreipėsi dėl elgesio, 18 – psichologinių, 22 – konfliktų bei bendravimo su bendraamžiais problemų.

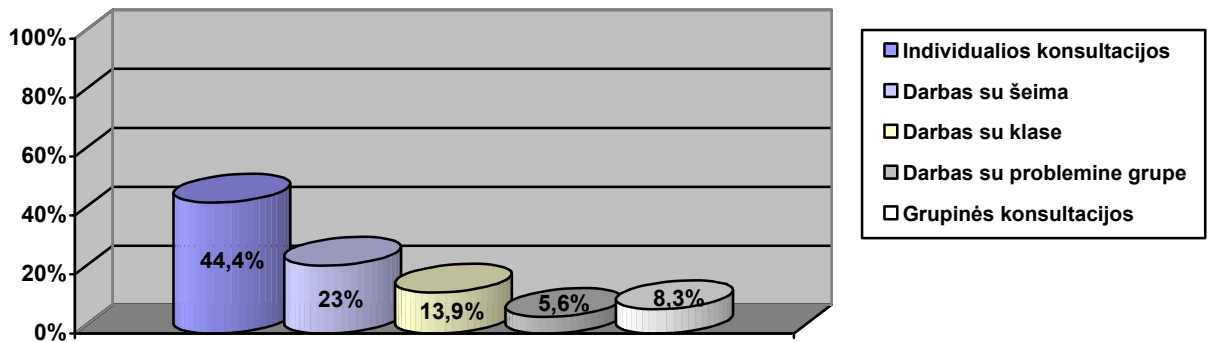
Specialiojo pedagogo pagalbos tikimasi sulaukti rengiant specialiąją mokymo programą ($n = 18$) bei sprendžiant mokymosi motyvacijos ($n = 16$) problemas.

Į logopedą klasių auklėtojai kreipiasi kylant vaikų tarties ($n = 21$) bei mokymosi sunkumų problemoms ($n = 16$).

Apibendrinant galima teigti, kad dėl lankomumo problemų kreipiasi tik į socialinį pedagogą, konfliktų atvejais – psichologą bei socialinį pedagogą. Sprendžiant elgesio problemas kreipiasi į socialinį pedagogą bei į psichologą. Mokymosi motyvacijos problemas sprendžia specialusis pedagogas ir logopedas. Specialiosios programos parengime dalyvauja logopedas bei specialusis pedagogas. Tarties problemos priskiriamos tik logopedui. Taigi, daugelį problemų sprendžia keli mokyklos specialistai. Vadinasi, galima tikėtis kompleksinės socialinės pedagoginės pagalbos.

Nustatyta, kad daugiau nei trečdalis (36 %) klasės auklėtojų į mokyklos specialistus teko kreiptis 2 – 5 kartus. Beveik penktadalis (19 %) kreipėsi nuo 5 iki 10 kartų. 18 % 10 ir daugiau kartų bei 1 kartą pagalbos kreipėsi 8 % respondentų.

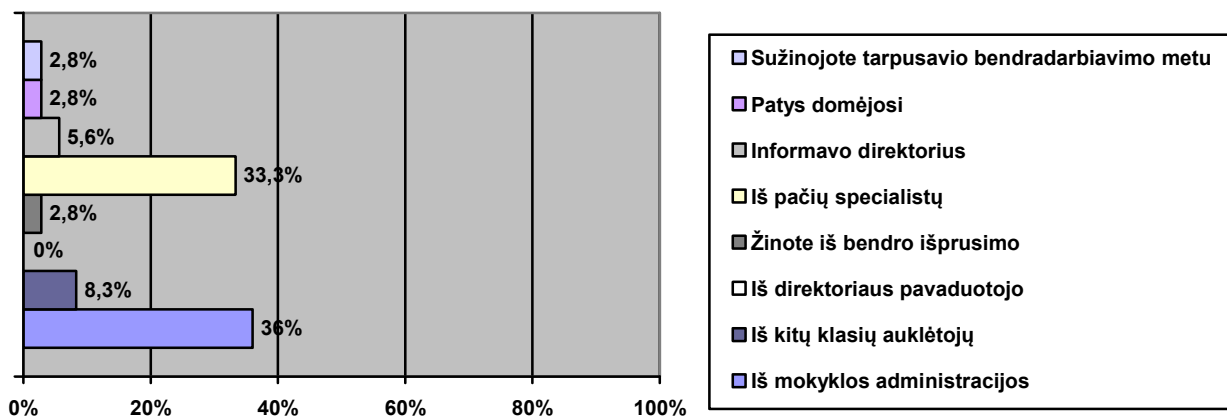
Kaip pažymi klasių auklėtojai, iš mokyklos specialistų dažniausiai jie susilaukia individualių konsultacijų (44,4 %). 23 % respondentų teigia, kad į pagalbos teikimo procesą mokyklos specialistai įjungia šeimą. Grupines konsultacijas, klasių auklėtojų nuomone, inicijuoja tik nedidelė dalis specialistų (8,3 %). 13,9 % respondentų mano, kad specialistai konsultuoja visą klasės bendruomenę. Sprendžiant socialines pedagogines problemas, kad specialistai inicijuoja darbą su problemine grupe nurodo 5,6 %. Atsakymai pavaizduoti 26 pav.

26 pav. Mokyklos specialistų teikiamos pagalbos būdai

Išanalizavus respondentų atsakymus apie mokyklos specialistų teikiamos pagalbos informuotumą, nustatyta, kad beveik visi klasių auklėtojai (97,2 %) yra informuoti apie socialinio pedagogo teikiamą pagalbą. Didelė dalis (86,1 %) žino, kokios pagalbos gali sulaukti iš psichologo, specialiojo pedagogo (83,3 %), logopedo (88,9 %).

Buvo teirautasi, iš kur klasių auklėtojai sužinojo apie specialistų veiklą mokykloje. Daugiau nei trečdalis (36 %) respondentų apie specialistų teikiamas paslaugas sužinojo iš mokyklos administracijos, nes SPPK atskaitinga administracijai, 33,3 % - iš pačių specialistų, 8,3 % - iš kitų klasių auklėtojų. Nedidelę dalį apklaustųjų informavo mokyklos direktorius (5,6 %). Kai kurie iš apklaustų klasių auklėtojų (po 2,8 %) patys domėjosi seminarų metu, žino iš bendro išsilavinimo arba sužino tarpusavio bendradarbiavimo metu. Atsakymai pavaizduoti 27 pav.

27 pav. Informacijos apie mokyklos specialistų teikiamas paslaugas šaltiniai

Apibendrinant galima teigti, kad dauguma respondentų apie specialistų teikiamas paslaugas sužino iš mokyklos administracijos bei pačių specialistų. Vadinasi, nuo mokyklos administracijos ir specialistų aktyvumo priklauso bendruomenės informavimas apie specialistų teikiamas paslaugas.

Sėkmingam socialinės pedagoginės pagalbos užtikrinimui yra būtinas atidumas, pagarba ir reikalingos pagalbos užtikrinimas kiekvienam besikreipiančiam. Todėl tyrimo metu buvo siekiama išsiaiškinti, ar klasių auklėtojai yra patenkinti suteiktos pagalbos kokybe. Socialinės pedagoginės pagalbos teikimas bendrojo lavinimo mokykloje priklauso nuo kiekvieno specialisto teikiamos pagalbos kokybės. Didžioji dauguma klasių auklėtojų teigia, kad patenkinti teikiamos pagalbos kokybe (80,5 %). 16,7 % yra dalinai patenkinti, 2,8 % - nepatenkinti. Taigi, dauguma klasių auklėtojų yra patenkinti specialistų teikiamos pagalbos kokybe.

Taip pat teirautasi, ko labiausiai klasių auklėtojai iš mokyklos specialistų pasigenda. Nustatyta, kad iš socialinio pedagogo kartais pasigendama teikiamos pagalbos kokybės: nuoseklių veiksnių (n = 2), darbo išbaigtumo (n = 3), konkretaus darbo (n = 1), operatyvumo bei nuoširdumo (n = 2). Vertindami psichologo teikiamas paslaugas, klasių auklėtojai taip pat pasigenda kvalifikuotumo (n = 2), rezultatyvumo (n = 1), konkretumo, išbaigtumo (n = 1), bendradarbiavimo su vaikais (n = 8), darbo su klase (n = 1), kompleksiško (n = 2), operatyvumo (n = 1). Atkreipiamas dėmesys į psichologo charakterio bruožus, pasigendama kantrybės (n = 1), konfidencialumo (n = 2), iniciatyvumo (n = 1). Specialiojo pedagogo veikloje pasigendama individualaus darbo su vaiku (n = 2), dėmesingumo vaikui, patarimų, konkretumo (n = 1). Logopedui siūloma atkreipti dėmesį į darbą su vyresnėmis klasėmis (n = 3), pageidaujama daugiau konsultacijų vaikams ir mokytojams (n = 1). Vadinasi, dažniausiai klasių auklėtojų netenkina

nekokybiška, nekonkreči ir neišbaigta kitų specialistų veikla. Matome, kad mokyklos specialistams, nors ir nedaugelio respondentų nuomone, reikėtų atkreipti dėmesį į veiklos tobulinimą.

Taigi, respondentų paprašyta nurodyti, ar pastebėjo pokyčių po darbo su specialistais mokinių ugdymosi procese ar jų darbe su besimokančiais. Klasių auklėtojai nurodė, kad pastebėjo tik teigiamus pokyčius, nors ir anksčiau įvardino SPPK tam tikrus trūkumus, kurie, kaip pastebime, neįtakojo klasių auklėtojų nuomonės apie pagalbos mokiniui veiksmingumą mokykloje.

Be to, kalbant apie specialiųjų poreikių moksleivių ugdymą, tyrimu siekta nustatyti, kaip dažnai klasių auklėtojai rengia individualias užduotis būtent šiems moksleiviams ir kas jiems tai padeda padaryti. Dauguma respondentų (88,9 %) nurodė, kad jie tai daro nuolat, nes mokykloje yra suformuotos kelios specialiųjų poreikių mokinių klasės. Mokyklos specialistai padeda atpažinti mokinių poreikiu, suteikia žinių, kaip reikia bendrauti, skatinti veiklai, vertinti tokius mokinius. Padeda rengti užduotis, taikyti įvairius netradicinius ugdymo metodus.

3.4 Mokyklos administracijos požiūris į SPPK organizavimo veiksmingumą mokykloje

Siekiant išsiaiškinti ir geriau suprasti mokykloje dirbančių specialistų darbo ypatumus, socialinės pedagoginės pagalbos teikimo galimybes bei dažniausiai kylančias problemas, pusiau struktūruoto interviu metu buvo apklausti mokyklos administracijos atstovai. Pusiau struktūruoto interviu procesą sudaro trys etapai, kurių kiekvieno metu klausimai buvo fokusuojami tokiomis temomis, kaip esamos situacijos ypatumai: dažniausiai mokykloje pasitaikančios problemos, dirbančių specialistų atliekamos funkcijos, jų darbo veiksmingumas; mokykloje sudarytų sąlygų atskleidimas, teikiant pagalbą mokiniui bei silpnųjųusių analizavimas, kalbant apie SPPK organizavimo veiksmingumą.

Pirmiausiai administracijos atstovų buvo prašoma išsakyti savo pastebėjimus apie mokyklos bendruomenei būdingas charakteristikas, socialinės pedagoginės pagalbos vaidmenį mokykloje. Interviu metu respondentai akcentavo, kad mokyklai nėra būdingos kažkokios išskirtinės besimokančiųjų savybės, kurios reikalautų ypatingo dėmesio mokinių pagalbai (pvz.: mokykla nepasižymi dideliu skaičiumi mokinių, kurie yra iš probleminių šeimų ar vaikų globos namų, bendras mokinių skaičius mokykloje taip pat nėra didelis, kaip respondentai nurodė mokykloje nėra užfiksuotas nei vienas savižudybės atvejis, mokinių iškritimo iš švietimo sistemos tendencijos nedidėja ir pan.). Tačiau respondentai teigia, kad vadovaujantis bendrosiomis socialinės pedagoginės pagalbos teikimo nuostatomis mokykloje buvo įsteigti pagalbos mokiniui specialistų etatai ir organizuojama SPPK, kuri didelį vaidmenį suvaidina mokinių poreikių nustatymo procese, problemų

sprendime, palankaus mokyklos mikroklimato kūrimo bei mokinių užimtumo organizavime. Todėl administracijos atstovai teigia, jog šios komandos atsiradimas mokykloje davė daug teigiamų dalykų, nes prieš komandos atsiradimą kai kurie sprendimai buvo arba visai nesprendžiami, arba sprendžiami visai kitokiu būdu, kaip respondentai nurodė, ne visada atsižvelgiant į vaiko interesus. Taip pat tokios komandos sukūrimas paskatino mokyklos personalą tobulintis srityse, kurios susijusios ne tik su mokymo programų išdėstymu, bet ir asmenybės, įvairių gebėjimų ugdymu.

Administracijos atstovai nurodė, kad mokykloje pirmiausiai buvo įsteigtas socialinio pedagogo etatas. Didėjant darbo krūviui ir mokiniams susiduriant vis su sudėtingesnėmis problemomis, atsirado poreikis psichologo teikiamoms paslaugoms. Paskui respondentai nurodo, kad pradėjus į bendrojo lavinimo mokyklą integruoti specialiųjų poreikių vaikus, buvo įsteigti specialiojo pedagogo ir logopedo etatai. Taip palaipsniui buvo suformuota SPPK, kurios tikslas – tenkinti mokinių poreikius, spręsti socialines pedagogines problemas ir kurti tokią mokymosi aplinką, kuri didintų švietimo veiksmingumą.

Administracijos atstovų interviu metu buvo prašoma įvardinti penkias problemas, su kuriomis dažniausiai susiduria mokiniai ir kurias dažniausiai tenka spręsti SPPK nariams. Apibendrinti interviu duomenys rodo, kad dažniausiai pasitaikančios problemos, administracijos nuomone, tai konfliktai su kitais mokiniais, mokinių nenoras mokytis, kitų mokinių elgesio problemos pamokų metu, bėgimas iš pamokų bei tėvų abejingumas mokinių problemoms. Tačiau gana svarbiomis respondentai įvardino ir kitas problemas: emocinę prievartą, patyčias, patiriamas iš kitų mokinių, mokinių nuovargį dėl per didelių mokymosi krūvių, fizinę prievartą, patiriamą iš kitų mokinių, konfliktus su mokytojais, alkoholio ir toksinių medžiagų vartojimas. Pastebime, kad mokykloje nepasitaiko ar yra itin retos tokios problemos, kaip neįdomus laisvalaikio organizavimas, emocinė, fizinė prievarta, patiriama iš mokytojų bei jų abejingumas mokinių problemoms, seksualinis priekabiavimas, patiriamas iš kitų mokinių ar mokytojų.

SPPK yra atskaitinga administracijai ir mokyklos tarybai, todėl respondentai įvertino mokyklos specialistų vykdomas funkcijas. Respondentų nuomone, SPPK narių atliekamos funkcijos nesidubliuoja, nors tą pačią problemą sprendžia ne vienas specialistas, o keli, analizuodami skirtingus aspektus, nes vienam darbuotojui būtų per sunku pažvelgti į problemą keliais rakursais. Taip pat administracijos atstovai ypatingai išskyrė kelias socialinio pedagogo atliekamas funkcijas, t.y. vaiko teisių atstovavimas, tėvų atstovavimas, ryšių su įvairiomis valstybės institucijomis, NVO palaikymas. Respondentai nurodė, kad individualaus darbo su vaiku metodus aktyviausiai mokykloje

taiko psichologas ir logopedas. Kitus metodus specialistai pasirenka patys priklausomai nuo situacijos.

Interviu metu su administracijos atstovais paaiškėjo, kad labiausiai mokyklos bendruomenės lūkesčius pateisina socialinis pedagogas bei logopedas. Galima manyti, kad šių specialistų kompetencija ir pasiruošimas darbui geriausiai atitinka mokinių poreikius. Tačiau respondentų nuomone lūkesčius pateisina visi SPPK nariai, nes specialusis pedagogas padeda integruoti specialiųjų poreikių mokinius, kurių šiais mokslo metais yra 17, į ugdymo procesą, t.y. padeda mokytojams rengti modifikuotas ir adaptuotas programas, taikyti įvairius ugdymo metodus, kurie padeda įsisavinti ugdymo turinį bei skatina mokinius mokytis. Psichologas, nors ir neseniai, kaip teigia administracijos atstovai, prisijungė prie šios mokyklos bendruomenės, bet jau pradeda įsilieti į darbą ir rezultatyviai veikti mokinių naudai. Matome, kad administracija yra patenkinta pagalbos mokiniui teikimo specialistais dar ir dėl to, kad pastaraisiais mokslo metais nei vienas mokinys neiškrito iš švietimo sistemos, ženkliai sumažėjo neatestuotų mokinių, antramečiavimo tendencijos ne didėja, o mažėja, aišku sunkiau susidoroti su tokiomis nuolatinėmis problemomis, kaip mokyklos nelankymas, pamokų praleidinėjimas, neleistinas elgesys pamokų metu, žalingų įpročių sklaida ne tik tarp vyresnių klasių mokinių, bet ir jaunesnių, tai problemos, kurias siekiant išspręsti ar bent sumažinti mokykloje yra organizuojamas komisijų, tarybų darbas (pav.: pagalbos komisija, prevencinė taryba). Tačiau sprendžiant šias problemas reikia, kad pats mokinys norėtų keistis, daryti pokyčius savo aplinkoje bei jo artimiausi žmonės palaikytų problemos sprendimo procese.

Interviu su administracijos atstovais rodo, jog mokyklos specialistams yra suteiktos palankios sąlygos vykdyti veiksmingą pagalbą mokiniams. Visiems specialistams netrūksta būtinausių darbo priemonių, kiekvienas turi atskirą kabinetą, kompiuterį, telefoną, internetą. Taip pat suteikiama galimybė tobulinti savo profesines žinias įvairiuose mokymuose, seminaruose, organizuoti savo darbą taip, kaip jiems atrodo teisinga.

Be to, respondentų buvo prašoma įvardinti, kokios pagalbos mokyklos bendruomenei dar trūksta ir argumentuoti savo nuomonę. Administracijos atstovai nurodė, kad šioje mokykloje vienos svarbiausių problemų – finansinės arba su jomis susijusios. Tačiau respondentai taip pat minėjo tokias problemas kaip laiko stoka ar dideli darbo krūviai. Pastarosios problemos glaudžiai siejosi ir su kitais išvardintais sunkumais: „didelis popierinis darbas“, „nemažas probleminių vaikų skaičius“, „klasėse daugėja modifikuoto ugdymo vaikų“, „daug mokinių turi psichologinių ir kalbos sutrikimų

problemų“, „mokytojai dirba įvairius darbus, nesusijusius su tiesioginiu jo darbu“. Kai kurie respondentai net sakė, kad „psichologinė pagalba reikalinga ne tik mokiniams, bet ir mokytojams“.

Administracijos atstovai taip pat pasigenda tvirtesnio bendradarbiavimo su mokinių tėvais. Jie tvirtino, kad „mokiniai ir jų tėvai nelabai nori kreiptis ir ieškoti kartu pagalbos“, „tėvai nesirūpina savo vaikais“. Pasak respondentų, dar trūksta grįžtamojo ryšio iš pagalbos gavėjų, kad sužinoti kur reikia tobulėti ir ką keisti, be to, respondentai mano, kad reikia daugiau organizuoti seminarų mokytojams socialinės pedagoginės pagalbos teikimo klausimais bei trūksta vyriausybinių organizacijų pagalbos.

Tačiau interviu metu paaiškėjo, kad administracijos atstovai patenkinti tuo, kaip mokykloje organizuojama pagalba mokiniui, nes pastebima mokyklos specialistų iniciatyva keisti nusistovėjusį požiūrį į mokinių poreikius, jų skirtybes ir problemas, su kuriomis jie susiduria. Be to, SPPK nariai subūrė mokyklos kolektyvą į tam tikras grupes, kuriose pasiskirstoma atsakomybe už skirtingus pagalbos mokiniui teikimo etapus (pvz.: klasių auklėtojai renka informaciją apie savo auklėtinius, stebi jų pažangą, pasikeitimus, elgesį kasdieninėje mokyklos veikloje, o iškilus kažkokiems nesklandumams nukreipia pas mokyklos specialistus, kurie atlieka kiekvieno atvejo analizę ir suteikia tinkamą pagalbą). Nors administracijos atstovai pripažįsta, kad ne visada pavyksta visiems be išimties padėti ir teigiamai išspręsti jų problemas, nes kartais mokyklos specialistų kompetencija ar nepakankamas įsijautimas neturi jokios įtakos, kadangi pats pagalbos gavėjas nenori jos gauti.

Apibendrinant galima teigti, kad administracijos atstovai interviu metu išvelgė tiek stipriąsias, tiek silpnąsias pagalbos mokiniui organizavimo puses. Respondentai racionaliai pažvelgė į esamą mokykloje situaciją ir atskleidė ne tik tai, kas daroma gerai, bet pastebėjo ir tai, ko trūksta bei ką reikėtų keisti, kad SPPK organizavimas būtų kuo veiksmingesnis ir atitiktų visus besimokantiesiems iškylančius poreikius. Taip pat administracijos atstovai interviu metu nurodė veiksnius, kurie įtakoja nepalankius problemų sprendimo atvejus SPPK veiksmingumui mokykloje, t.y. tėvų ir vaikų nenoras ieškoti bei gauti pagalbą, mokyklos specialistų užimtumas netiesiogine savo veikla (pvz.: nemokamo maitinimo organizavimas mokykloje neturėtų būti priskirtas socialiniam pedagogui, nes tai nėra nurodyta jo pareiginėse instrukcijos, tačiau nėra kito asmens, kuris galėtų tuo užsiimti), valdžios dėmesio stoka bei lėšų trūkumas. Tokie administracijos pastebėjimai veda link savo veiklos analizavimo ir vertinimo.

3.5 SPPK narių požiūris į atliekamos veiklos veiksmingumą

Taikant pusiau struktūruoto interviu duomenų rinkimo metodą su SPPK nariais, t.y. socialiniu pedagogu, logopedu, psichologu, specialiuoju pedagogu buvo gaunama informacija apie praktinį mokyklos specialistų patyrimą, veiklą, jų nuomone, esamą pagalbos teikimo mokykloje situaciją. Šis duomenų rinkimo metodas padeda lanksčiau atlikti interviu su respondentais, nes pusiau struktūruotas interviu yra atliekamas ne siekiant gauti atsakymus į pasiruoštus klausimus, bet vystyti interviu sekant pačių respondentų išsakytais teiginiais, mintimis, taip surenkant papildomos informacijos apie tiriamą reiškinį.

Pirmiausiai buvo domėtasi SPPK narių charakteristikomis, t.y. išsilavinimas, atskleidžiant jų pasirengimą ir kompetenciją teikti pagalbą mokiniams, be to, išsilavinimas formuoja tam tikrą suvokimą apie atliekamą darbą; darbo stažas, nes tyrimui reikalingas praktinis patyrimas, kad atskleisti vykstančius pokyčius pagalbos mokiniui teikimo procese. Visi respondentai turi aukštąjį universitetinį išsilavinimą atitinkantį jų užimamas pareigybes mokykloje. Specialistų darbo stažas mokykloje pasiskirsto nuo 7 iki 10 metų, tik naujai priimtas psichologas šioje ugdymo įstaigoje dirba 3 mėnesius.

Mokyklos specialistų teirautasi apie aktualiausias socialines pedagogines problemas mokykloje. Respondentai kaip aktualiausią problemą įvardino mokinių nenorą mokytis. Paskui seka tokios problemos kaip mokinių tarpusavio konfliktai, pamokų praleidinėjimo problemos, mokinių elgesio problemos pamokų metu. Kaip rodo interviu rezultatai, keturios aktualiausios problemos yra siejamos su pačių mokinių asmenybinėmis problemomis. Penktoje vietoje specialistų įvardintas tėvų abejingumas jų vaikų problemoms. Ne tokiomis aktualiomis mokyklos specialistai įvardina seksualinę ir fizinę prievartą, patiriamą iš mokytojų. Kiekvienas specialistas problemas pagal aktualumą išdėstė savo tvarka. Logopedo nuomone, aktualiausios problemos – mokinių nenoras mokytis, tėvų abejingumas jų vaikų problemoms ir tarpusavio konfliktai su kitais mokiniais. Psichologas akcentavo mokinių tarpusavio konfliktus, mokyklos lankomumo ir emocinės prievartos, patiriamos iš kitų mokinių, problemas. Socialinis pedagogas kaip aktualiausias problemas mokykloje išskiria pamokų praleidinėjimą, tarpusavio konfliktus su kitais mokiniais, mokinių nenorą mokytis. Specialusis pedagogas nurodė tokias problemas: mokinių nenorą mokytis, tarpusavio konfliktus bei mokinių elgesio problemas pamokų metu ir pamokų praleidinėjimą.

Interviu metu su mokyklos specialistais domėtasi kokias funkcijas praktiškai atlieka kiekvienas specialistas. Logopedas nurodė, kad svarbiausios jo atliekamos funkcijos yra privalomos

dokumentacijos pildymas, dalyvavimas, teikiant bendras specialistų komandos konsultacijas, mokymas tarti gimtosios kalbos garsus pagal specialias metodikas ir tvirtinimas jų tarimo skiemenyse, žodžiuose bei rišlioje kalboje, mokymas taisyklingo kalbinio kvėpavimo, metodinės medžiagos individualioms ir grupinėms pratyboms rengimas. Logopedas teigia, kad tiesiogiai dirbdamas su vaiku atlieka kalbos ir kitų komunikacijos sutrikimų šalinimo arba sušvelninimo funkcijas, skatina ir aktyvina kalbos supratimą ir gebėjimą kalbėti, šalina vaikų skaitymo ir rašymo sutrikimus, ugdo visus kalbos lygmenis ir pažinimo procesus. Ruošdamasis konkrečiam darbui su vaikais logopedas sudaro individualias kalbėjimo, kalbos, balso, rijimo ir komunikacijos sutrikimų programas be ieško efektyvių korekcijos darbo būdų ir metodų pagal individualias vaiko galimybes.

Psichologas išskiria bendradarbiavimo su kitais specialistais, vaiko psichologinio įvertinimo, individualaus darbo su sutrikimų turinčiais ir problemiškais vaikais funkcijas. Taip pat psichologas nurodė, kad dalyvauja specialiojo ugdymo komisijos veikloje, organizuoja grupinį darbą su sutrikimų turinčiais ir probleminiais vaikas, veda bendravimo ir socialinių įgūdžių lavinimo užsiėmimus. Psichologas nurodė, kad rečiau veda užsiėmimus su tėvais ir pedagogais.

Interviu su specialiuoju pedagogu atskleidė tokias svarbiausias funkcijas: bendradarbiavimas su mokytojais bei specialiųjų poreikių mokinių tėvais, praktinis darbas su specialiųjų ugdymosi poreikių mokiniais, padedant įsisavinti ugdymo turinį, mokytojų konsultavimas ir dalyvavimas mokyklos specialiojo ugdymo komisijos veikloje. Taip pat specialusis pedagogas pažymėjo specialiųjų poreikių mokinių konsultavimą, pedagoginio mokinių vertinimo atlikimą bei patarimus mokytojams, dėl mokomosios medžiagos pritaikymo.

Socialinio pedagogo dažniausiai atliekamos funkcijos yra individualus darbas su vaiku, tėvų informavimas apie probleminę situaciją, bendradarbiavimas su mokyklos specialistais, mokytojais, administracija, sprendžiant vaikų socialines pedagogines problemas, vaiko socialinių problemų ir poreikių įvertinimas, lankymas vaikų namuose, socialinės pagalbos teikimo planavimas, dalyvavimas procese, nemokamo maitinimo organizavimas, konfliktų sprendimas, veiklos po pamokų organizavimas, pamokų stebėjimas.

Interviu metu teirautasi apie bendradarbiavimą tarp specialistų, dirbančių mokykloje ir kitose institucijose, teikiančių pagalbą vaikui. Visi specialistai nurodė, kad bendradarbiauja su kitomis institucijomis. Respondentai teigia, kad dažniausiai bendradarbiauja su VTAT, dienos centrais, policija.

Atliekant interviu domėtasi, kokiais dokumentais vadovaujasi mokyklos specialistai savo praktiniame darbe. Logopedas dažniausiai vadovaujasi pareigine instrukcija, mokyklos nuostatais, teisiniais ir norminiais aktais, mokyklos strateginiu planu, savo sudaryta veiklos programos bei kalbos ugdymo programa. Psichologas dažniausiai vadovaujasi pareigine instrukcija, mokyklos nuostatais, savo sudarytu darbo planu, veiklos programa, psichologo etikos kodeksu, psichologinės pagalbos aprašu, vidaus darbo ir tvarkos taisyklėmis. Be to, psichologas paminėjo, kad darbe vadovaujasi žmogiškumo ir sąžiningumo principu, nuojauta, o dokumentus pasirenka atsižvelgiant į poreikius. Specialusis pedagogas dažniausiai vadovaujasi pareigine instrukcija, teisiniais ir norminiais aktais, mokyklos nuostatais, mokyklos strateginiu planu bei savo sudarytu darbo planu. Socialiniai pedagogai dažniausiai vadovaujasi pareigine instrukcija, mokyklos nuostatais, mokyklos strateginiu planu, savo sudarytu darbo planu, socialinio pedagogo veiklos programa, etikos kodeksu bei sukaupta profesine ir asmenine patirtimi, moraliniais kriterijais. Pastebime, kad visi mokyklos specialistai planuoja savo darbus, nes teikdami pagalbą vaikui vadovaujasi ne tik oficialiais dokumentais, bet ir savo sudarytais veiklos planais.

Interviu metu siekta atskleisti specialistų požiūrį į SPPK narių veiklos dubliavimąsi. Šiuo klausimu visi specialistai pasisakė vieningai, kad SPPK veikla yra bendradarbiaujanti, kuomet specialistai ne dubliuoja, bet bendradarbiauja, spręsdami mokymosi sunkumų, mokinio gebėjimo vertinimo, pamokų praleidinėjimo, mokymosi motyvacijos stokos, laisvalaikio užimtumo problemas ar vykdydami prevencinį darbą bei dalyvaudami projektinėje veikloje. Socialinis pedagogas akcentavo bendrą visų specialistų komandinį darbą, siekiant suteikti veiksmingą socialinę pedagoginę pagalbą, pasiskirstant funkcijomis ir kokios problemos sprendimą kuris specialistas inicijuoja (pvz.: lankomumo – socialinis pedagogas, elgesio – psichologas, bendravimo, adaptacijos mokykloje – klasių auklėtojai).

Taip pat interviu metu siekta išsiaiškinti, kiek mokinių, jų tėvų, mokytojų vidutiniškai per metus konsultuoja, organizuoja individualias tęstines konsultacijas, grupines pratybas mokyklos specialistai. Nustatyta, kad daugiausiai su mokiniais dirba socialinis pedagogas. Jam vidutiniškai per mokslo metus tenka 110 mokinių. Individualias tęstines konsultacijas socialinis pedagogas organizuoja vidutiniškai 40 mokinių per vienerius mokslo metus. Grupinėse konsultacijose socialinis pedagogas vidutiniškai per mokslo metus dirba su 25 mokiniais. Be to, jis teigia, kad susitikimų su socialinės adaptacijos problemų turinčiais mokiniais turi kiekvieną dieną.

Psichologas dažniausiai teikia vienkartinės individualias konsultacijas mokiniams. Kadangi šioje mokykloje psichologas dirba tik apie 3 mėnesius, tai per šį laiką jis vidutiniškai konsultavo 9 mokinius, grupinėje konsultacijoje 4 mokinius.

Logopedas per mokslo metus vienkartinės individualias konsultacijas suteikia 30 mokinių. Individualias tęstines konsultacijas logopedas organizuoja beveik du kartus mažesniam mokinių skaičiui (apie 17 mokinių). Grupinėse konsultacijose logopedas vidutiniškai per mokslo metus dirba su 13 mokinių.

Specialusis pedagogas dažniausiai teikia mokiniams individualias konsultacijas, vidutiniškai jam tenka konsultuoti 28 mokinius per vienerius mokslo metus. Individualias tęstines konsultacijas specialusis pedagogas organizuoja 20 mokinių. Grupinėse konsultacijose šis specialistas dirba su 23 mokiniais.

Su tėvais daugiausiai dirba socialinis pedagogas, galima teigti, kad tėvai konsultuojami itin dažnai, nes per vienerius mokslo metus šis specialistas konsultuoja apie 40 tėvų, individualiose tęstinėse konsultacijose dalyvauja 17 tėvų, o grupinėse – 14. Taip pat socialinis pedagogas lankėsi namuose 30 kartų, bendravo su tėvais, atvykusiai į mokyklą 20 kartų, o neplanuotų susitikimų turėjo 40 kartų. Specialusis pedagogas per vienerius mokslo metus konsultuoja apie 22 tėvus, o grupinėse 18. Logopedas per vienerius metus vidutiniškai konsultuoja 12 tėvų, individualiose tęstinėse dalyvauja 5, o grupinėse konsultacijose 4 tėvai.

Aktyviausiai su mokytojais dirba psichologas, nes per šiuos tris darbo mėnesius konsultavo 13 mokytojų, kai socialinis pedagogas per vienerius mokslo metus vidutiniškai kartą individualiai konsultavo 23 mokytojus. Tęstinėse individualiose logopedo konsultacijose dalyvauja vidutiniškai 16, o grupinėse 14 pedagogų. Specialusis pedagogas per vienerius mokslo metus vidutiniškai kartą individualiai konsultuoja 7 mokytojus. Tęstinėse individualiose logopedo konsultacijose dalyvauja 3, o grupinėse – tik keli pedagogai.

Galime pastebėti, kad aktyviausias SPPK narys yra socialinis pedagogas, nes jis daugiausiai konsultuoja ir bendrauja su pagalbos gavėjais, galima daryti tokią prielaidą, kad taip yra dėl tos priežasties, jog šis specialistas yra SPPK iniciatorius bei socialinio pedagogo pareigybė šioje mokykloje buvo įsteigta pirmoji ir socialinis pedagogas turi didžiausią praktinį patyrimą.

Interviu metu buvo siekiama išsiaiškinti, ar specialistai, dirbantys mokykloje, pateisina mokyklos bendruomenės lūkesčius, pačių specialistų nuomone. Logopedas teigia, kad jis visiškai pateisina mokinių, administracijos, klasių auklėtojų, tėvų lūkesčius. Psichologas teigia, kad jis dar

nežino ar pateisina visus lūkesčius, nes dirba dar visai neseniai. Specialusis pedagogas mano, kad visiškai pateisina mokinių bei tėvų lūkesčius ir teigia, kad pateisina klasės auklėtojų ir administracijos lūkesčius. Socialinis pedagogas taip pat nurodo, kad pateisina visų mokyklos bendruomenės narių lūkesčius. Matome, kad specialistų nuomone, labiausiai iš visos mokyklos bendruomenės lūkesčių yra pateisinami mokinių lūkesčiai, šiek tiek mažiau klasių auklėtojų, administracijos ir mokinių tėvų.

Taip pat mokyklos specialistai buvo paprašyti įvertinti SPPK veiksmingumą ugdymo procesui. Visi specialistai nurodo, kad šios komandos darbas ir vykdoma veikla atitinka 5 balus pagal Likerto vertinimo skalę, t.y. labai geras įvertinimas, nes jie teigia, jog dirbant su pagalbos gavėjais yra visuomet pasiekama teigiama nauda, nors kartais tik momentinė. Taip pat respondentai nurodo, kad šiais mokslo metais iš 47 socialinės adaptacijos problemų turinčių mokinių 20 jų suteikta pagalba buvo efektyvi, 10 – nepadarė įtakos ugdymosi procesui, o 17 pagalba tebeteikiama. Vadinasi, daugiau nei pusei pagalbos gavėjų buvo suteikta kokybiška ir rezultatyvi pagalba.

Be to, tik vienas socialinis pedagogas atskleidė savo požiūrį į koreguotinas SPPK sritis, nes visi kiti specialistai nurodo, kad viskas vyksta sklandžiai ir efektyviai. Taigi, socialinis pedagogas teigia, kad reikia daugiau įtraukti mokinių tėvus į darbą su socialinės rizikos, mokymosi motyvacijos, lankomumo problemomis, o ne tik informuoti juos apie vaiko ugdymosi procesą. Darbas su šeima, tėvais turėtų būti nuolatinis procesas, nes kartais tėvų abejingumas, nenoras pripažinti vaikų problemas, didelis tėvų užimtumas, skiriant mažai laiko vaikui, tėvų išvykimas į užsienį, paliekant vaikus seneliams, kaimynams, neigiama aplinka trukdo pasiekti gerų rezultatų.

Respondentų domėtasi, kokius jie išvelgia pokyčius ugdymosi procese po pagalbos suteikimo. Dažniausiai mokyklos specialistai nurodo, kad pagerėjo mokinių lankomumas, su kuriais buvo dirbama keliant jų motyvaciją mokymuisi, pasikeitė elgesys, kai buvo konstruojami tam tikri elgesio modeliai, sumažėjo patyčios, kai mokiniai pradėjo labiau pasitikėti savimi, įgavo bendravimo įgūdžių. Kalbant apie specialiųjų poreikių vaikų pokyčius, pastebimas ryškus pasikeitimas jų mokymosi rezultatuose. Taip pat tie vaikai, kuriems buvo ar yra teikiama pagalba beveik visi yra įtraukti į papildomojo ugdymo veiklas, kurioje jie tobulina savo gebėjimus, žinias, suvokimą.

Apie veiklos vertinimą mokyklos specialistai teigia, kad kasmet jie atlieka įvairius tyrimus (pvz.: žalingų įpročių paplitimo tyrimas, kuris padeda įvertinti SPPK prevencinį darbą šioje srityje, mokyklos bendruomenės nuostatų apie specialiųjų poreikių ir socialinės atskirties mokinius tyrimas, kurio rezultatai padeda atskleisti mokykloje besiformuojantį požiūrį į šių mokinių integraciją į

bendrojo lavinimo mokyklas). Taip pat kiekvienas specialistas turi ruošti ataskaitas apie savo darbą ir pristatyti jas mokyklos tarybai, be to, patys specialistai save įsivertina bendraudami su kolegomis ir atpažindami padarytas klaidas ar koreguotinas sritis. Dar SPPK veiksmingumą galima įvertinti iš mokykloje vyraujančių tendencijų (pvz.: mažėjantis antramečiavimas, neatestuotų mokinių skaičius, didėjantis mokinių užimtumas, pasitenkinimas mokyklos mikroklimatu, mokiniai neiškrenta iš mokyklos ir visos švietimo sistemos, vis didesni mokinių laimėjimai šalies mastu), kai pastebima socialinės adaptacijos problemų turinčių mokinių didėjimo tendencija, o problemos, su kuriomis susiduria mokiniai tampa vis sudėtingesnės. Respondentai nurodo, kad veiklos vertinimas yra reikšmingas, nes skatina pačius darbuotojus stengtis atlikti savo funkcijas kuo geriau. Be to, pats žinojimas vertinimo sistemos yra tarsi prevencinė priemonė, kuri motyvuoja specialistus kelti kvalifikaciją, tobulėti tam, kad būtų galima prisitaikyti prie nuolat besikeičiančios aplinkos ir pasiekti kuo geresnių darbo rezultatų, t.y. patenkinti visų besimokančiųjų poreikius, padėti susidoroti su ugdymo sunkumais ir sukurti kuo palankesnę ugdymosi aplinką.

IŠVADOS

Išstudijavus mokslinę literatūrą, išanalizavus Alytaus Likiškėlių vidurinės mokyklos vidaus dokumentus bei atlikus anketinę apklausą ir interviu, galima teigti, kad darbe keliami hipotezė pasitvirtino ir galima daryti tokias išvadas:

1. Remiantis norminių dokumentų analize nustatyta, kad SPPK organizavimo tvarka laiduojama nepakankamai, nes mokyklos specialistai nėra įpareigojami, teikiant pagalbą organizuoti komandinį darbą, todėl praktinėje veikloje mažai randama SPPK veiksmingo organizavimo pavyzdžių.
2. Tyrimu nustatyta, kad mokyklos specialistai, organizuodami SPPK, nedubliuoja vieni kitų funkcijų, o bendradarbiauja. Taip nurodo visi SPPK nariai ($n = 4$) ir administracijos atstovai ($n = 4$).
3. Socialinės adaptacijos mokinių, jų tėvų bei klasių auklėtojų anketinė apklausa parodo, kad mokykloje vyrauja mikroklimas, kuriam būdinga pagarba, bendradarbiavimas (63 % mokinių, 52 % tėvų, 83,3 % klasių auklėtojų), veikia efektyvi poreikių nustatymo ir ankstyvosios pagalbos sistema (68,2 % mokinių, 86,5 % tėvų, 94,4 % klasių auklėtojų).
4. Apklausos rezultatai rodo, kad 60 % apklausoje dalyvavusių moksleivių sėkmingai ugdomi vertybines nuostatas, pasitikėjimą savimi, pagarbą, tenkinami saviraiškos poreikiai, nes užimtumo projektuose dalyvauja 80 % mokinių, turinčių socialinės adaptacijos problemų.
5. Likiškėlių mokykloje veikia mokinių skatinimo, veiklos vertinimo ir pripažinimo sistema, kuri, apklausos duomenimis, daro įtaką 52,3 % mokinių mokymosi motyvacijai, asmenybės ir socialinių įgūdžių ugdymuisi.
6. Mokykloje ugdymo procesas diferencijuojamas 93,2 % apklaustų moksleivių pažangai užtikrinti, ugdymo uždavinius, tikslus ir metodus derina prie individualių moksleivių poreikių 83,3 % klasių auklėtojų, papildomai dirbama su 84 % mokymosi sunkumų turinčiais ir specialiųjų poreikių moksleiviais, tačiau mažai dėmesio skiriama gabiems vaikams.
7. Svarbiausios problemos, su kuriomis susiduria šios mokyklos mokiniai, visų tyrimo dalyvavusių grupių teigimu, yra susijusios su pačių mokinių elgesiu pamokų metu, tarpusavio konfliktais, motyvacijos praradimu, pamokų nelankymu.

8. Tyrimu gauti rezultatai rodo gerą informacijos sklaidą apie SPPK teikiamas paslaugas, pagalbą, nes visų tiriamųjų grupių visi respondentai (100%) teigia gerai žinantys kokių klausimų ir į kokį specialistą gali kreiptis. Teikiant informaciją apie SPPK veiklą didžiausią vaidmenį suvaidina klasių auklėtojai, nes tyrimo rezultatai rodo, kad iš jų informaciją gavo 59,1 % mokinių, 43,2 % tėvų.
9. Pastebima, kad probleminį atvejį mokyklos specialistai sprendžia ne individualiai, bet tuo pačiu metu kartu su kitais specialistais, priklausomai nuo situacijos.
10. SPPK veikla organizuojama remiantis specialistų pareiginėmis instrukcijomis, mokyklos vidaus dokumentais bei savo sudarytais veikos planais.
11. Mokyklos specialistai, teikdami pirmenybę individualiai pagalbai, rečiau įjungia į pagalbos procesą šeimą, su tokia pačia problema susidūrusius asmenis. Tai pagrindžia 67 % apklaustų mokinių, 67,6 % tėvų ir 44,4 % klasių auklėtojų.
12. SPPK veiklos rezultatus parodo tokios mokykloje vyraujančios tendencijos: neatestuotų mokinių skaičiaus, antramečiavimo mažėjimas, per pastaruosius metus nei vienas vaikas neiškrito iš švietimo sistemos, spartėjanti specialiųjų poreikių mokinių integracija, sukurtos dvi specialiųjų poreikių mokinių klasės bendrojo lavinimo mokykloje.
13. SPPK darbu visiškai arba iš dalies patenkintos visos tyrime dalyvavusios grupės. Visiškai patenkinti: 77,3 % mokinių, 46 % tėvų, 80,5 % klasių auklėtojų, iš dalies patenkinti: 16 % mokinių, 35,1 % - tėvų, 16,7 % - klasių auklėtojų.
14. Tyrimo duomenimis socialinė pedagoginė pagalba šiais mokslo metais efektyvi 37 socialinės adaptacijos problemų turintiems mokiniams, o 10 neefektyvi.
15. SPPK organizavimo veiksmingumui įtakos turi mokinių ir jų tėvų nenoras spręsti kartu problemas, bendradarbiauti su institucijomis, teikiančiomis pagalbą vaikui, popierinio darbo gausa, didėjantis socialinės adaptacijos problemų turinčių mokinių skaičius. Administracijos atstovai nurodo finansinius sunkumus.
16. Mokykloje sudarytos visos reikalingos sąlygos pagalbos teikimui, t.y. mokyklos specialistai turi atskirus kabinetus, individualiam konsultavimui, kompiuterius, telefonus, internetą.
17. Sudaryta SPPK veiklos vertinimo struktūra, mokyklos specialistai ne tik ruošia ataskaitas metų pabaigoje, atlieka tyrimus, bet įsivertina savo darbą kiekvieno susitikimo su kolegomis metu.

SIŪLYMAI, REKOMENDACIJOS

Švietimo ir socialinės politikos formuotojams:

1. Papildyti galiojančius norminius dokumentus, nurodant konkrečią kiekvieno mokykloje dirbančio specialisto atsakomybę ir kompetencijas socialinės pedagoginės pagalbos teikimo srityje.
2. Papildyti mokyklų nuostatus, pagrindžiant kiekvieno specialisto pareigybes ir atsakomybes už komandinį darbą socialinės pedagoginės pagalbos srityje.

Ugdymo įstaigoms:

1. Socialinę pedagoginę pagalbą organizuoti, įvertinus aktualiausias socialines pedagogines problemas, nusistačius mokinių poreikius ir tuo remiantis konstruoti bendrą veiklos programą.
2. Klasių auklėtojams ir mokyklos specialistams didesnę dėmesį skirti tėvų įtraukimui į vaiko ugdymosi procesą, o ne tik į problemų sprendimą.
3. Diferencijuojant ugdymo procesą atkreipti dėmesį ir į gabių vaikų poreikius.
4. Išreikšti pageidavimus pedagogų profesinės raidos centrui, kad suorganizuotų mokyklos specialistams, klasių auklėtojams kvalifikacijos tobulinimo seminarus, mokant praktinio komandinio darbo įgūdžių.
5. Peržiūrėti socialinės pedagoginės pagalbos teikimo mokykloje vertinimo sistemą bei veiklos rezultatų įsivertinimo reikšmingumą.

LITERATŪRA

1. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas // Valstybės žinios. 2003, Nr. 63-2853.
2. Lietuvos Respublikos specialiojo ugdymo įstatymas // Valstybės žinios. 1998, Nr. 8-969.
3. Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymas // Valstybės žinios. 1996, Nr. I-1579.
4. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2004 m. birželio 15 d. įsakymas Nr. ISAK-941 „Dėl bendrųjų socialinės pedagoginės pagalbos teikimo nuostatų patvirtinimo“ // http://www.smm.lt/teisine_baze/docs/isakymai/04-06-15-ISAK-941.htm; prisijungimo laikas:2008-09-15.
5. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. liepos 22 d. įsakymas Nr. ISAK-1548 „Dėl mokyklos psichologo bendrųjų pareiginių nuostatų“ // http://www.smm.lt/teisine_baze/docs/isakymai/05-07-22-ISAK-1548.htm; prisijungimo laikas: 2008-09-18.
6. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo 2004 m. birželio 3 d. įsakymo Nr. ISAK-837 „Dėl psichologinės pagalbos mokiniui teikimo tvarkos aprašo“ pakeitimo 2006 m. vasario 15 d. įsakymas Nr. ISAK-266 // Valstybės žinios. 2006, Nr. 23-767.
7. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. gruodžio 29 d. įsakymas Nr. ISAK-2676 „Dėl mokyklos specialiojo pedagogo bendrųjų pareiginių nuostatų“ // http://www.smm.lt/teisine_baze/docs/isakymai/05-12-29-ISAK-2676.htm; prisijungimo laikas: 2008-09-18.
8. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2001 m. gruodžio 14 d. įsakymas Nr. 1667 „Dėl socialinio pedagogo kvalifikacinių reikalavimų ir pareiginių instrukcijų patvirtinimo“ // http://www.smm.lt/teisine_baze/docs/isakymai/01_12_1667.htm; prisijungimo laikas: 2008-09-19.
9. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. balandžio 24 d. nutarimas Nr. 471 „Dėl socialinių pedagogų etatų steigimo švietimo įstaigose 2001 – 2005 metų programos patvirtinimo“ // http://www.smm.lt/teisine_baze/docs/nutarimai/471.htm; prisijungimo laikas: 2008-09-20.
10. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2006 m. kovo 31 d. įsakymas Nr. ISAK-614 „Logopedų, dirbančių mokyklose, bendrieji pareiginiai nuostatai“ // [http://www.smm.lt/teisine_baze/docs/isakymai/2006-03-31-ISAK-614\(2\).doc](http://www.smm.lt/teisine_baze/docs/isakymai/2006-03-31-ISAK-614(2).doc); prisijungimo laikas: 2008-10-05.

11. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2004 m. birželio 3 d. įsakymas Nr. ISAK-838 „Dėl specialiosios pedagoginės pagalbos teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ // http://www.smm.lt/teisine_baze/docs/isakymai/04-06-03-ISAK-838.htm; prisijungimo laikas: 2008-10-03.
12. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. lapkričio 22 d. nutarimas Nr. 1475 „Dėl specialiojo ugdymo paslaugų teikimo programos patvirtinimo“ // http://www.smm.lt/teisine_baze/docs/nutarimai/Nutar_2004_11_22_1475.htm; prisijungimo laikas: 2008-10-03.
13. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2000 m. rugpjūčio 17 d. įsakymas Nr. 1057 „Dėl švietimo įstaigos specialiojo ugdymo komisijos sudarymo ir darbo organizavimo tvarkos“ // http://www.smm.lt/teisine_baze/docs/isakymai/00_1057.htm; prisijungimo laikas: 2008-10-03.
14. Lietuvos Respublikos Seimo 2003 m. liepos 4 d. nutarimas Nr. IX-1700 „Dėl Valstybinės švietimo strategijos 2003 – 2012 metų nuostatų“ // Valstybės žinios. 2003, Nr. 71-3216.
15. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. vasario 23 d. nutarimas Nr. 209 „Dėl vaikų ir jaunimo socializacijos programos patvirtinimo“ // Valstybės žinios. 2004, Nr. 30-995.
16. Ališauskas A. Socialinės problemos bendrojo lavinimo mokykloje: mokinių socialiniai poreikiai ir jų tenkinimas // Socialiniai tyrimai: tarpdisciplininis požiūris. 1999, Nr. 2-3. P. 55-56.
17. Bitinas B., Šidlauskienė A. Mokyklos socialinis pedagogas: ergonominis aspektas // Pedagogika. 2001, Nr. 53.
18. Bruzgelevičienė R. Bendrojo lavinimo mokyklos vidaus audito metodika. Vilnius, Švietimo aprūpinimo centras, 2002.
19. Indrašienė V., Merfeldaitė O., Kvieskienė G. Socialinės pedagoginės pagalbos komandos narių atrankos kriterijai // Pedagogika. 2006, Nr. 83. P. 103-108.
20. Kučinskas V., Kučinskienė R. Socialinis darbas švietimo sistemoje. Klaipėda, 2000.
21. Kvieskienė G. Pozityvioji socializacija. Vilnius, VPU leidykla, 2005.
22. Kardelis K. Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai. Kaunas, 2002.
23. Lipinskienė D., Stokaitė I. Komandinio darbo ypatumai pokyčių sąlygomis. KTU Panevėžio institutas, 2004.

24. Merfeldaitė O. Socialinės pedagoginės pagalbos komanda ugdymo institucijoje: veiklos prielaidos ir organizavimo ypatumai // *Pedagogika*. 2005, Nr. 76. P. 51-55.
25. Merfeldaitė O. Interdisciplininės socialinės pedagoginės pagalbos komandos veiklos modelis ugdymo institucijoje. VPU, Vilnius, 2005.
26. Puškorius S. Veiklos auditas. MRU, Vilnius, 2004.
27. Šimaitis A. Socialinio pedagogo ABC. *Socialiniai pedagogai švietimo įstaigose*. Vilnius, 2002.
28. Vaitkevičius J. Socialinės pedagogikos pagrindai. Vilnius, Egaldas, 1995.
29. Valeckienė Dž. Komandinis darbas prevencijos srityje bendrojo lavinimo mokykloje. Vilnius, 2006.
30. Žalimienė L. Socialinės paslaugos. Vilnius, Spauda, 2003.
31. Žemaitytė G. Socialinės pedagoginės pagalbos komandos organizavimo ugdymo institucijoje prielaidos // *Pedagogika*. 2004, Nr. 64. P. 23-26.
32. Žydžiūnaitė V., Jonušaitytė S. Socialinio pedagogo profesinė adaptacija mokyklos bendruomenėje: kokybinės diagnostikos rezultatai // *Specialusis ugdymas*. 2004, Nr. 1 (10).
33. Žydžiūnaitė V. Komandinio darbo kompetencijos ir jų tyrimo metodologija. Kaunas, 2005.
34. Alytaus Likiškėlių vidurinės mokyklos darbo tvarka 2008 – 2009 m. m.
35. Alytaus Likiškėlių vidurinės mokyklos ugdymo planai 2008 – 2009 m. m.
36. Alytaus Likiškėlių vidurinės mokyklos nuostatai.
37. Alytaus Likiškėlių vidurinės mokyklos veiklos aprašas.
38. Alytaus Likiškėlių vidurinės mokyklos pagalbos teikimo vaikui tvarkos aprašas.

SANTRAUKA

Šiandieninėje visuomenėje, patiriančioje globalizacijos procesų pasekmes, vaikų ir jaunimo socializacijos problemos tampa vis sudėtingesnės, todėl joms spręsti nebeužtenka vieno klasės auklėtojo kompetencijos ir pastangų. Tai reiškia, kad siekiant ugdymo įstaigose kompleksiskai spręsti socialines pedagogines problemas būtina organizuoti socialinės pedagoginės pagalbos komandą. Šio darbo tikslas – nustatyti veiksnius, įtakančius SPPK organizavimo veiksmingumą ir suformuluoti rekomendacijas dėl jų panaudojimo kitose ugdymo įstaigose.

Darbą sudaro trys dalys. Pirmoje dalyje „Efektyvios socialinės pedagoginės pagalbos komandos koncepcija“ nagrinėjama mokslinė literatūra. Atkreipiamas dėmesys į skirtingų autorių požiūri, įvairiuose dokumentuose apibrėžiamą socialinės pedagoginės pagalbos komandos sampratą, veiklos sritis, funkcijas. Antroje dalyje „Socialinės pedagoginės pagalbos komandos ypatumai Alytaus Likiškėlių vidurinėje mokykloje“ nagrinėjami mokyklos vidaus dokumentai. Taip aiškinamasi, kaip organizuojama SPPK šioje mokykloje ir kas sąlygoja veiksmingą komandos darbą. Trečioje dalyje „Veiksniai, įtakančią Alytaus Likiškėlių vidurinės mokyklos SPPK organizavimo veiksmingumą, nustatymo tyrimas“ analizuojami apklausos ir interviu su mokyklos specialistais ir administracijos atstovais duomenys.

SUMMARY

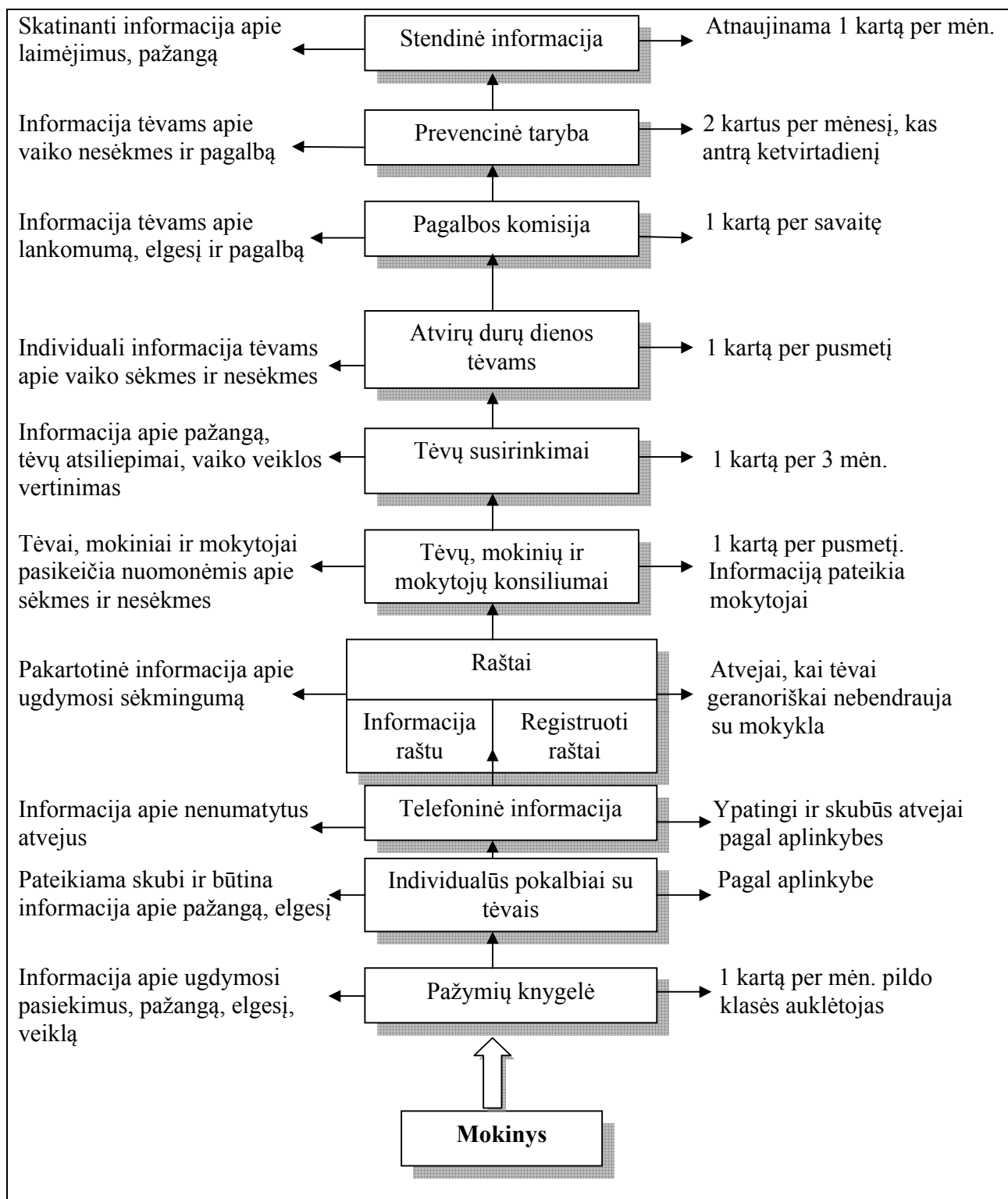
The efficiency of organizing the social pedagogical aid team in the educational institution

Today society is under the consequences of globalization processes so socialization problems of children and youth become more complicated and the class tutor hasn't got enough competencies or efforts to handle them alone. It means, that social pedagogical aid team is necessary for the solution of complex social pedagogical problems in the comprehensive school. The aim of the work is to establish factors, that are govern the efficiency of planning the social pedagogical aid team and to commend to use these factors in other educational institutions.

The work is in three parts. In the first part of the work, that is named "The conception of the efficient social pedagogical aid team" nonfiction is analyzed. In this part is taking note of different author's positions on the conception of the social pedagogical aid team, its activities and briefs. In the second part of the work, that is named "Peculiarities of social pedagogical aid team in Alytus Likiškėlių secondary school" institution's papers are analyzed. This part reveals the assumption of organizing the social pedagogical aid team in this school. In the third part of the work the research's results are analyzed.

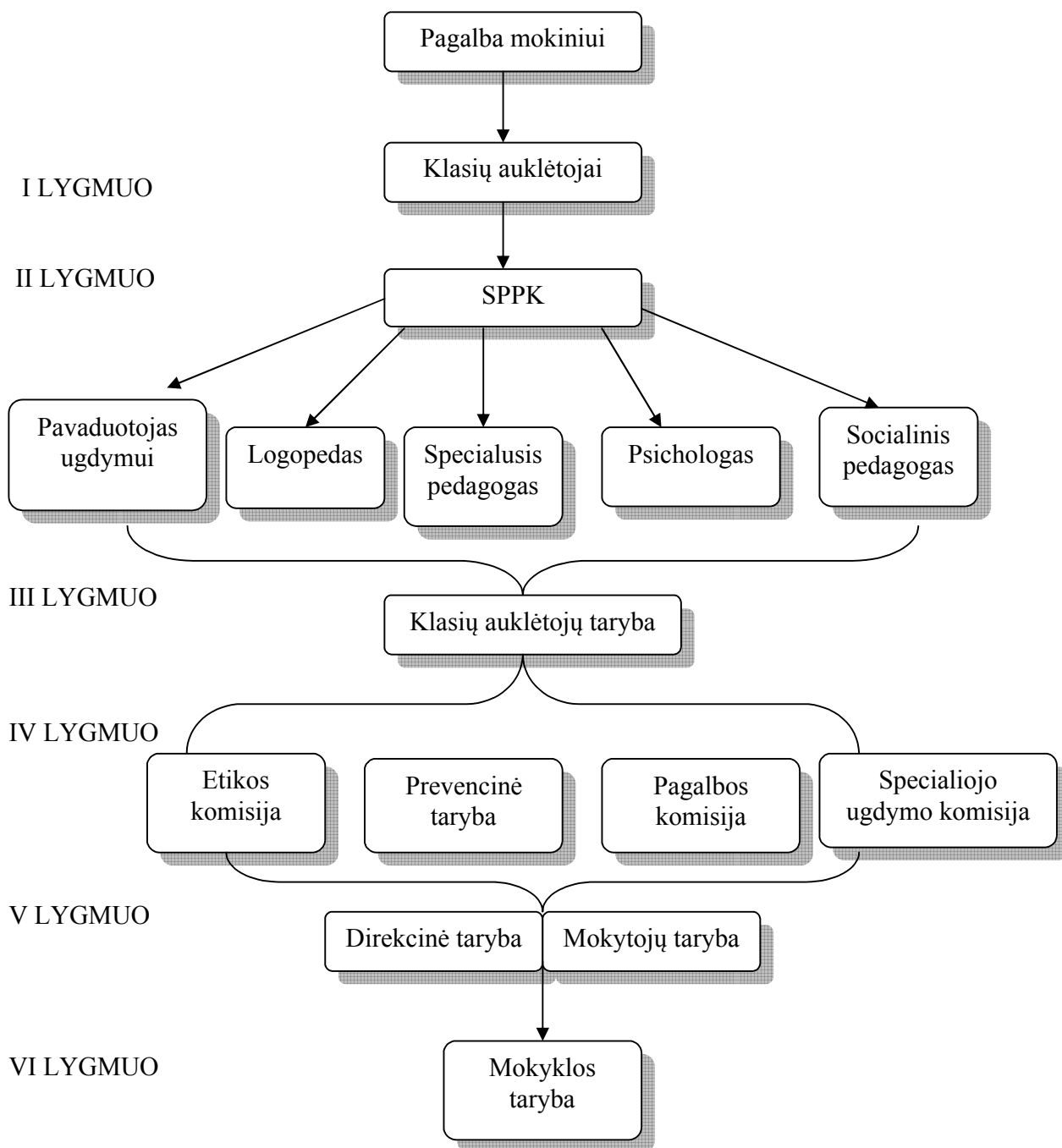
I PRIEDAS

Alytaus Likiškėlių vidurinės mokyklos informavimo apie vaikų ugdymosi sėkmingumą tvarka

II PRIEDAS

Socialinės pedagoginės pagalbos teikimo struktūra

III PRIEDAS

ANKETA MOKSLEIVIAMS

Tyrimą atlieka Mykolo Romerio universiteto Viešojo administravimo magistratūros programos Veiklos audito specializacijos studentė.

Tema – Socialinės pedagoginės pagalbos komandos organizavimo veiksmingumas ugdymo įstaigoje.

Tikslas – nustatyti veiksnius, įtakančius SPPK organizavimo veiksmingumą.

Jūsų atsakymai padės rengti pasiūlymus dėl efektyvesnio socialinės pedagoginės pagalbos teikėjų ir gavėjų poreikių tenkinimo.

1. Ar Tau patinka mokytis šioje mokykloje?

- Patinka
- Labiau patinka, negu nepatinka
- Labiau nepatinka, negu patinka
- Nepatinka

2. Ar gerai jautiesi mokykloje?

- Taip
- Ne
- Iš dalies

3. Užpildykite lentelę. Pažymėkite variantą, kuris, Tavo nuomone, atitinka tikrovę (apibrėžkite vieną skaičių kairėje arba dešinėje nuo santykinio nulio, kai 3 – savybė pasireiškia visada, 2 – savybė pasireiškia daugeliu atveju, 1 – savybė pasireiškia neretai, 0 – vienodai pasireiškia ir viena, ir kita savybė).

Savybės (klasėje)	Įvertinimas	Savybės (klasėje)
Vyrauja geranoriški santykiai	3 2 1 0 1 2 3	Santykiai konfliktiški
Bendraklasiams patinka leisti kartu laiką, dalyvauti bendroje veikloje	3 2 1 0 1 2 3	Abejingumas bendravimui, neigiamos emocijos bendros veiklos atžvilgiu
Bendraklasiai vieni kitiems padeda pašalinti mokymosi spragas	3 2 1 0 1 2 3	Tarp bendraklasių vyksta mokymosi konkurencija
Sėkmė ar nesėkmė nuoširdžiai išgyvenamos visų bendraklasių	3 2 1 0 1 2 3	Sėkmei ar nesėkmei klasės nariai lieka abejingi arba atsiranda pavydas, piktdžiuga
Gerbiamos mokinių skirtybės	3 2 1 0 1 2 3	Netolerancija kitokiems mokiniams nei dauguma
Vyrauja teisingi santykiai, ginami silpnesni	3 2 1 0 1 2 3	Klasė suskilusi į „privilegijuotus“ ir „vengtinus“, atsainus požiūris į silpnesnius

4. Ar Tu jautiesi mokykloje suprastas?
- Taip Labiau nesuprastas, negu taip
 Labiau suprastas, negu ne Ne
5. Kaip manai, ar mokykloje patenkinami visi Tavo poreikiai?
- Visiškai patenkinami
 Iš dalies patenkinami
 Visai nepatenkinami
6. Tavo nuomone, kaip mokykloje nustatomi Tavo poreikiai (galimi keli atsakymų variantai)?
- Atliekamos anketinės apklausos
 Klasių auklėtojai nustato, stebėdami mokinius
 Klasėje vedamos diskusijos, išsakant savo poreikius
 Mokyklos vadovai nustato pagal surinktą informaciją apie vaikus
 Pats pasisakai apie savo poreikius
 Tėvai informuoja apie savo vaikų poreikius
 Kiti mokyklos specialistai nustato (įrašykite kokie).....
7. Ar mokykloje yra sudaromos sąlygos ne tik ugdymosi poreikiams tenkinti, bet Tavo emociniams, socialiniams poreikiams tenkinti?
- Taip Ne
 Iš dalies Nežinau
8. Ar esi kalbėjęs apie savo asmeninių, socialinių gebėjimų ugdymą?
Su klasės auklėtoju	☐ Taip	☐ Ne	☐ Iš dalies
Su mokytojais	☐ Taip	☐ Ne	☐ Iš dalies
Su mokyklos vadovu	☐ Taip	☐ Ne	☐ Iš dalies
Su tėvais	☐ Taip	☐ Ne	☐ Iš dalies
Su kitais mokyklos specialistais	☐ Taip	☐ Ne	☐ Iš dalies
Visai nekalbėjai apie tai	☐ Taip	☐ Ne	☐ Iš dalies
9. Kaip Tavo tėvai įtraukiami į ugdymo procesą (galimi keli atsakymų variantai)?
- Dalyvauja tėvų susirinkimuose
 Informuojami telefonu ar raštu apie Tavo mokymosi rezultatus, daromą pažangą ar išskylančius sunkumus
 Kviečiami į individualius pokalbius su mokyklos mokytojais, vadovu, kitais specialistais
 Dalyvauja kartu su Tavimi įvairiose programose, projektuose
 Kviečiami į mokyklą tik tada, kai reikia spręsti problemines situacijas
 Padedą organizuoti popamokinius renginius, šventes
 Tėvai apie tai, kaip Tau sekasi mokykloje sužino iš pasiekimų knygelėje pateiktos informacijos
 Patys tėvai domisi Tavo ugdymo procesu, kreipiasi į klasių auklėtojus, kitus specialistus
 Tėvai mažai informuojami apie Tavo mokslus
 Patys tėvai nesidomi, nedalyvauja jokiuose klasės susirinkimuose, mokyklos renginiuose

10. Ar išvardintos vertybės skleidžiamos mokykloje:

Demokratiškumas	☐	Taip	☐	Ne	☐	Iš dalies
Meilė ir pagarba	☐	Taip	☐	Ne	☐	Iš dalies
Kūrybiškumas	☐	Taip	☐	Ne	☐	Iš dalies
Drausmingumas	☐	Taip	☐	Ne	☐	Iš dalies
Pasitikėjimas savimi	☐	Taip	☐	Ne	☐	Iš dalies
Tolerancija	☐	Taip	☐	Ne	☐	Iš dalies
Savęs pažinimas	☐	Taip	☐	Ne	☐	Iš dalies

11. Ar turi mokykloje galimybę tobulinti vertybines nuostatas, dalyvaudamas įvairiuose projektuose?

- Taip Ne Iš dalies

12. Ar teko būti giriamam, o Tavo veikla pripažįstama ir vertinama?

- Taip
 Iš dalies
 Ne

13. Kaip jautiesi, kai Tave pagiria, įvertina ir pripažįsta (galimi keli atsakymų variantai)?

- Džiaugiuosi
 Didžiuojuosi savimi
 Jaučiuosi nepatogiai
 Paskatina dar labiau stengtis
 Pradedu labiau pasitikėti savimi
 Nesukelia jokių jausmų
 Sukelia prieštarigus jausmus

14. Ar mokykloje organizuojamas popamokinis užimtumas, papildomojo ugdymo veikla?

- Taip Ne Iš dalies Nežinau

15. Ar dalyvauji kokiose nors mokyklos papildomojo ugdymo programose?

- Taip Ne, bet norėčiau Nedalyvauju ir nenorėčiau dalyvauti

16. Ar Tau pakanka informacijos apie mokykloje veikiančius papildomojo ugdymo būrelius?

- Taip Iš dalies Ne

17. Iš kur gauni informacijos apie papildomojo ugdymo ir popamokinės veiklos organizavimą mokykloje (galimi keli atsakymų variantai)?

☐ Iš klasės auklėtojo	☐ Iš kitų mokyklos specialistų
☐ Iš dalykų mokytojų	☐ Iš miesto papildomojo ugdymo įstaigų
☐ Iš mokyklos vadovų	☐ Internetu randi informacijos
☐ Iš draugų	☐ Niekas neinformuoja
☐ Iš tėvų	☐ Pats informacijos ieškau
☐ Iš informacinių mokyklos stendų	☐ Kita (įrašykite).....

18. Kas skatina Tave dalyvauti papildomojo ugdymo veikloje (galimi keli atsakymų variantai)?
☐ Klasės auklėtojas	☐ Mokyklos vadovai
☐ Mokytojai	☐ Mokyklos specialistai (įrašykite kokie).....
☐ Tėvai	☐ Pats apsisprendžiu
☐ Draugai	☐ Niekas neskatina
19. Ar esi pats siūlęs kokių nors popamokinės veiklos formų?
- Taip Ne Nežinau
20. Ar papildomojo ugdymo veikla turi įtakos Tavo mokymosi rezultatams?
- Turi teigiamos Neturi Turi neigiamos
21. Įvertinkite papildomojo ugdymo ir popamokinės veiklos organizavimą mokykloje (pažymėkite tikrai viena skaičių, kai 1 – labai blogai, o 5 – labai gerai).
- ___ ○ ___ ○ ___ ○ ___ ○
- 1 2 3 4 5
22. Kaip dirbi pamokose (galimi keli atsakymų variantai)?
- Savarankiškai
- Padeda mokytojas
- Padeda bendraklasiai
- Diskutuojau, išsakau savo mintis
23. Ar yra tekę per pamokas:
Inscenizuoti	☐ Taip	☐ Ne	☐ Nežinau
Dalyvauti diskusijoje	☐ Taip	☐ Ne	☐ Nežinau
Dirbti grupėje	☐ Taip	☐ Ne	☐ Nežinau
Atlikti pratimą – žaidimą	☐ Taip	☐ Ne	☐ Nežinau
Kurti ir įgyvendinti projektus	☐ Taip	☐ Ne	☐ Nežinau
Būti pamokoje – ekskursijoje	☐ Taip	☐ Ne	☐ Nežinau
Dirbti tik tradiciniu būdu	☐ Taip	☐ Ne	☐ Nežinau
24. Ar mokymo programos, metodai atitinka Tavo poreikius?
- Taip Ne Iš dalies Galbūt
25. Ar sugebi atlikti mokytojo paskirtą darbą pamokoje?
- Taip Galėčiau ir daugiau Ne visada Ne
26. Ar pakankamai Tau dėmesio skiria mokytojas pamokoje?
- Taip Užtektinai Ne Ne visada
27. Mokytojai pamokos metu dažniausiai dirba:
- Su gabiais moksleiviais Su visais Su silpnesniais Individualiai
28. Ar mokytojas pastebi Tavo pažangą?
- Visada Kartais Niekada

29. Pamokose Tave mokytojas (galimi keli atsakymų variantai):

- Skatina bendradarbiauti
- Atsižvelgia į Tavo nuomonę
- Reikalauja vykdyti nurodymus
- Giria
- Moralizuoja
- Peikia

30. Dažnai pamokos atitinka:

- Tavo gebėjimus
- Būna suprantamos
- Per sunkios

31. Ar dirbi po pamokų su įvairių dalykų mokytojais?

- Taip
- Ne
- Kartais

32. Kaip mokytojai reaguoja, kai į juos kreipiesi pagalbos dėl mokymosi?

- Mielai padeda
- Padeda, bet nenoriai
- Dėl vienokios ar kitokios priežasties atsisako padėti

33. Įvertink pedagoginės pagalbos naudingumą Tavo mokymuisi (pažymėk tikrai vieną skaičių,

kai 1 – pagalbos nėra, 2 – nepakankama pagalba, 3 – pakankama, 4 – gera, 5 – labai gera).

○ ___ ○ ___ ○ ___ ○ ___ ○
1 2 3 4 5

34. Ar mokykloje kas nors Tau siūlo pagalbą, kai sunku?

- Taip
- Greičiau siūlo, negu nesiūlo
- Greičiau nesiūlo, negu siūlo
- Ne

35. Ar pats ieškai pagalbos, kai ištinka problema?

- Visada
- Kartais
- Niekada

36. Su kokiomis problemomis dažniausiai susiduri (galimi keli atsakymų variantai)?

- Pamokų praleidinėjimo
- Mokymosi dalyko nesupratimo
- Netinkamo mokytojų elgesio
- Neįdomaus laisvalaikio
- Sunkumų, kylančių dėl bendravimo su kitais mokiniais
- Santykių su mokytojais
- Problemų su tėvais
- Nemokamo maitinimo organizavimo
- Dėl kalbos, rašymo ar skaitymo sutrikimų
- Nesėkmių moksle
- Dėl žalingų įpročių

37. Ar kas nors pasiūlė kreiptis į mokyklos specialistus ištikus problemai?
- Pats kreipiausi
 - Pasiūlė klasės auklėtojas
 - Pasiūlė tėvai
 - Pasiūlė mokyklos vadovai
 - Kita (įrašykite)
38. Įrašykite kiek kartų teko kreiptis pagalbos sprendžiant problemas (nurodykite skaičių)?.....
39. Ar sulaukei pagalbos iš specialistų, į kurios kreipeisi dėl iškilusios problemos?
- Sulaukiau
 - Nesulaukiau, nors kreipiausi
 - Sulaukiau, bet ne visus kartus
40. Kokie specialistai teikė pagalbą?
- Pavaduotojas ugdymui
 - Specialusis pedagogas
 - Logopedas
 - Socialinis pedagogas
 - Psichologas
 - Kita (įrašykite).....
41. Ar esi patenkintas suteikta pagalba?
- Taip
 - Dalinai
 - Ne
 - Nežinau
42. Kokius rezultatus davė problemos sprendimas su specialistu (galimi keli atsakymų variantai)?
- Pagerėjo situacija
 - Problemos buvo visiškai išspręstos
 - Situacija pagerėjo tik laikinai
 - Problema išspręsta greičiau ir lengviau
 - Specialistas tik apsunkino problemos sprendimą
 - Situacija tik pablogėjo
43. Kokie pokyčiai įvyko po pagalbos teikimo?
- Teigiami
 - Neigiami
 - Neįvyko jokių pokyčių
44. Kokie pagalbos teikimo metodai buvo Tau taikomi (galimi keli atsakymų variantai)?
- Specialistas individualiai konsultavo apie problemos sprendimą
 - Kartu su specialistu ieškojai problemos sprendimo būdų, diskutavote
 - Atlikinėjote įvairias praktines pratybas, žaidėte žaidimus
 - Specialistas nurodinėjo kaip turi elgtis, kad problema būtų išspręsta
 - Problemą sprendėte su kitų specialistų pagalba
 - Tėvai buvo įtraukti į problemos sprendimo procesą
 - Vyko grupinis darbas su panašiom problemom susidūrusiais mokiniais
 - Specialistas nukreipė tave pas kitus specialistus, kurie dirba ne mokykloje
45. Ar patiko tai, kaip buvo dirbama su Tavimi, sprendžiant sunkumus?
- Taip
 - Ne
 - Iš dalies
 - Nežinau

46. Įvardink kiek kartų vyko susitikimai su specialistu, sprendžiant iškilusią problemą (įrašyk skaičių)?.....

47. Ar dar kada kreipsiesi į šį specialistą, kai ištiks sunkumai?

- Visada Ieškosiu pagalbos kitur Nesikreipsiu niekur

48. Kaip manai, kas labiausiai trukdė pasiekti optimaliausio problemos išsprendimo rezultato (galimi keli atsakymų variantai)?

- Nebuvo jokių trukdžių
- Specialisto supratimo, įsigilinimo į Tavo problemą stoka
- Per mažai skirta laiko, dėmesio, susitelkimo darbui
- Trūko laisvo, nuoširdaus bendravimo
- Konkretumo, aiškumo stoka
- Nepakankamas patarimų davimas
- Silpnas organizavimas konkrečių veiksmų
- Specialisto profesinės kompetencijos stoka
- Tavo tėvų nenoras prisidėti įveikiant sunkumus
- Tau pačiam buvo neįdomu ir visai nematei tikslo ką nors daryti ar keisti
- Kita (įrašykite priežastį).....

49. Įvardink, kas konkrečiai yra kitaip po darbo su specialistais, nei buvo prieš tai?

.....

.....

.....

.....

.....

50. Kaip manai, ar būtum susidorojęs su problema ir be specialistų pagalbos?

- Be specialistų pagalbos nebūčiau niekaip įveikęs šios problemos
- Būčiau susidorojęs, bet ne taip greitai ir efektyviai
- Pats būčiau išsprendęs šią problemą daug geriau
- Būtų užtekę tik tėvų pagalbos
- visai būčiau nesprendęs šios problemos

Ačiū už pateiktus atsakymus.

8. Ar Jums užtenka informacijos apie vaiko ugdymą, elgesį, savijautą mokykloje, kurią pateikia mokyklos personalas?
- Pakanka Nepakanka Galėtų būti ir daugiau Nežinau
9. Kaip manote, ar šioje mokykloje patenkinami visi Jūsų vaiko poreikiai?
- Taip
 Daugiau patenkinami, negu ne
 Daugiau nepatenkinami, negu patenkinami
 Ne
10. Ar vaikas, grįžęs iš mokyklos:
- Dažniau skundžiasi ir yra nepatenkintas
 Dažniau yra patenkintas
 Visai apie mokyklą nenori kalbėti
11. Kaip Jums atrodo, kokių vertybių Jūsų vaikas įgyja besimokindamas šioje mokykloje?
☐ Drausmės	☐ Savarankiškumo
☐ Paklusnumo	☐ Tolerancijos
☐ Pagarbos	☐ Kūrybiškumo
☐ Pasitikėjimo savimi	☐ Savęs pažinimo
☐ Bendradarbiavimo	☐ Neįgyja jokių vertybių
12. Ką manote apie Jūsų vaikui taikomus ugdymo metodus?
- Normalūs
 Atitinka vaiko ugdymosi gebėjimus
 Skatina vaiką mokintis, sudomina, nuteikia veiklai
 Per sudėtingi, neatitinka vaiko galimybių
 Nesu apie tai galvojęs
 Visiškai netinkami
13. Ar Jus tenkina, kaip organizuojama popamokinė Jūsų vaiko veikla?
- Taip Ne visai Ne
14. Ar Jūsų vaikas dalyvauja papildomojo ugdymo būreliuose?
- Taip Ne Nežinau
15. Kaip manote, kokią įtaką daro popamokinė veikla ir papildomas ugdymas Jūsų vaiko ugdymosi procesui?
- Teigiamą
 Labiau padeda ugdytis asmenybei ir tobulinti gebėjimus, negu trukdo
 Labiau trukdo ugdytis asmenybei ir tobulinti gebėjimus, negu padeda
 Neigiamą
 Neturi jokios įtakos

16. Ar Jūsų vaikas susitvarko su mokytojų paskirtomis užduotimis, namų darbais?

- Taip Dažniau nesusitvarko, negu taip
 Dažniau susitvarko, negu ne Ne

17. Jums atrodo, kad Jūsų vaikui ugdymo turinys :

- Pritaikytas jo/jos poreikiams, sugebėjimų lygiui
 Per sudėtingas vaiko sugebėjimams
 Per lengvas jo/jos sugebėjimams
 Visiškai nepritaikytas vaiko poreikiams

18. Ar esate informuoti apie galimybę pasinaudoti mokyklos specialistų teikiama pagalba?

- Taip Ne Nežinau

19. Kas Jus informavo apie mokykloje dirbančių specialistų paslaugas?

- Klasės auklėtojas
 Mokyklos administracija
 Sužinojote tėvų susirinkimų metu
 Savarankiškai sužinojote
 Sužinojote iš dukters/sūnaus
 Patys specialistai informavo
 Kita (įrašykite).....

20. Ar kada patys kreipėtės į mokyklos specialistus ieškodami pagalbos?

- Taip Ne Paskatino kreiptis kiti asmenys

21. Į ką kreipėtės ieškodami pagalbos savo vaikui?

- Į klasės auklėtoją
 Psichologą
 Logopedą
 Socialinį pedagogą
 Specialųjį pedagogą
 Kita (įrašykite).....

22. Kaip dažnai kreipiatės pagalbos į mokykloje dirbančius specialistus?

- 1 kartą 2 -5 kartus 5 – 10 kartų 10 ir daugiau kartų Nei karto

23. Įvardinkite su kokiomis problemomis susidūrę kreipiatės į specialistus?

.....
.....

24. Kokios pagalbos sulaukėte iš specialistų?

- Individualūs pokalbiai Reikiamos informacijos suteikimas
 Grupinės konsultacijos Darbas su vaiku
 Darbas su šeima Pagalba sprendžiant įvairaus pobūdžio problemas
 Kita (įrašykite).....

25. Kiek teko susitikti su specialistais, kai Jūsų vaikui buvo teikiama pagalba?

- 1 kartą
- 2 – 5 kartus
- 5 – 10 kartų
- 10 ir daugiau kartų
- Neįvyko nei vieno susitikimo

26. Įvardinkite kokios pagalbos pasigedote iš mokykloje dirbančių specialistų?

.....

.....

.....

27. Kaip manote, ar suteikta pagalba buvo veiksminga Jūsų vaikui?

- Taip
- Iš dalies
- Veiksminga tik laikinai
- Ne

28. Kokius pokyčius pastebėjote savo vaiko mokymosi procese po darbo su specialistais?

.....

.....

.....

29. Jūsų nuomone, ar problemos su kuriomis susidūrė Jūsų vaikas buvo išspręstos?

- Visiškai išspręstos
- Iš dalies išspręstos
- Nepakankamai išspręstos
- Visiškai neišspręstos

30. Ar Jus tenkina kaip šioje mokykloje yra organizuojama pagalba mokiniui?

- Taip
- Iš dalies
- Galėtų būti organizuojama ir geriau
- Ne

Ačiū už pateiktus atsakymus.

ANKETA KLASIŲ AUKLĖTOJAMS

Tyrimą atlieka Mykolo Romerio universiteto Viešojo administravimo magistratūros programos Veiklos audito specializacijos studentė.

Tema – Socialinės pedagoginės pagalbos komandos organizavimo veiksmingumas ugdymo įstaigoje.

Tikslas – nustatyti veiksnius, įtakojančius SPPK organizavimo veiksmingumą.

Jūsų atsakymai padės rengti pasiūlymus dėl efektyvesnio socialinės pedagoginės pagalbos teikėjų ir gavėjų poreikių tenkinimo.

1. Ar Jums sunku dirbti šioje mokykloje?

- Taip Iš dalies Ne

2. Ar sutinkate, kad mokyklos mikroklimatą lemia:

☐ Mokyklos administracija	☐ Reguliarus ir objektyvus visų darbuotojų darbo vertinimas
☐ Darbas komandoje	☐ Bendradarbiaujanti aplinka
☐ Dažni atviri renginiai	☐ Tarpusavio santykiai su kolegomis ir mokiniais
☐ Metodinė pagalba	☐ Aiški veiklos planavimo tvarka
☐ Atsakomybės pasidalijimas	☐ Kita (įrašykite).....

3. Kaip manote, kas trukdo kurti mokymosi procesui palankų mokyklos mikroklimatą?

☐ Demokratijos stoka	☐ Netobulas darbo tvarkaraštis
☐ Trintis tarp administracijos	☐ Neaiškūs veiklos tikslai ir uždaviniai
☐ Bendradarbiavimo stoka	☐ Moksleiviams būdingos charakteristikos
☐ Neinicijuojamas atviras ir laisvas bendravimas tarp kolegų ir moksleivių	
☐ Kita (įrašykite).....	

4. Kaip vertinate mokyklos mikroklimatą (pažymėkite tikrai viena skaičių, kai 1 – labai blogai, o 5 – labai gerai)?

○ ___ ○ ___ ○ ___ ○ ___ ○
1 2 3 4 5

5. Kaip Jūsų moksleivių tėvai dalyvauja mokyklos bendruomenės veikloje?

- Dalyvauja tėvų susirinkimuose
 Padeda mokyklai materialiai
 Padeda organizuoti popamokinę veiklą
 Dalyvauja tėvų komiteto veikloje
 Kviečiami pokalbiui su mokyklos personalu
 Organizuojamas grupinis darbas su tėvais
 Kita (įrašykite).....

6. Ar tėvai noriai įsitraukia į savo vaikų ugdymosi procesą?

- Taip Ne visada Retai kada Visiškai neįsitraukia

7. Kaip gaunate informaciją apie pažangius ir nepažangius moksleivius?
☐ Iš kolegų	☐ Iš mokyklos administracijos
☐ Iš moksleivių	☐ Iš informacinių stendų
☐ Per pedagogų posėdžius ir pasitarimus	☐ Pats stebite ir kontroliuojate mokinius
☐ Iš tėvų	☐ Kita (įrašykite).....
8. Iš kur gaunate informaciją apie specialiųjų poreikių mokinius?
☐ Iš Specialiojo ugdymo komisijos	☐ Iš mokyklos administracijos
☐ Iš kolegų	☐ Iš tėvų
☐ Iš asmens bylų	☐ Kita (įrašykite).....
9. Kaip Jus pasiekia informacija apie probleminius moksleivius?
- Informacija renkama stebint moksleivius
 - Anketuojant
 - Praneša tėvai
 - Praneša moksleiviai
 - Informuoja mokyklos administracija
 - Sužinau iš mokyklos drausmės komisijos
 - Kita (įrašykite).....
10. Kaip manote, ar pakanka Jums informacijos apie Jūsų klasės moksleivius?
- Visiškai pakanka Iš dalies pakanka Galėtų būti ir daugiau Nepakanka
11. Ar mokykloje ugdomos moksleivių savigarbos, asmeninio saugumo, pasitikėjimo savybės?
- Taip Ne Iš dalies
12. Ar mokykla moksleivius skatina gerai elgtis?
- Taip Ne Iš dalies
13. Kokių vertybinių nuostatų laikomasi mokykloje?
☐ Demokratiškumo	☐ Meilės ir pagarbos
☐ Drausmingumo	☐ Pasitikėjimo savimi
☐ Savigarbos	☐ Patriotiškumo
☐ Kūrybiškumo	☐ Tolerancijos
☐ Bendradarbiavimo	☐ Kita (įrašykite).....
14. Ar atsispindi Jūsų ugdymo planuose moksleivių asmeninių ir socialinių gebėjimų ugdymas?
- Taip Ne Iš dalies
15. Ar moksleivio veikla mokykloje pripažįstama ir vertinama?
- Taip Ne Iš dalies
16. Ar moksleiviai skatinami pasinaudoti mokykloje sudarytomis sąlygomis dalyvauti popamokinėje veikloje?
- Taip Ne Iš dalies

17. Kaip skatinate auklėtinius dalyvauti papildomojo ugdymo veikloje?
- Rekomenduojate per klasės valandėles
 - Rekomenduojate individualiai
 - Rekomenduojate per tėvus
 - Neskatinate, moksleiviai patys susižino
 - Kita (įrašykite).....
18. Įvertinkite papildomojo ugdymo ir popamokinės veikos organizavimą Jūsų mokykloje?
- Labai gerai
 - Gerai
 - Patenkinamai
 - Nepatenkinamai
19. Ar ugdymo tikslus, uždavinius ir metodus derinate pagal individualius moksleivių poreikius?
- Taip
 - Ne
 - Iš dalies
20. Ar planuojate papildomą darbą, pagalbą ypatingų mokymosi poreikių, turintiems vaikams?
- Taip
 - Ne
 - Iš dalies
21. Kaip sužinote apie moksleivių individualius poreikius?
- Iš Specialiojo ugdymo komisijos
 - Iš tėvų
 - Kita (įrašykite).....
 - Iš dalykų mokytojų
 - Iš pačių moksleivių
22. Kokius mokymo būdus naudojate per pamokas?
- Paskaita
 - Pranešimas
 - Darbas poromis
 - „Minčių lietus“
 - Žaidimai
 - Teksto analizė
 - Probleminių klausimų formavimas
 - Pamoka – konferencija
 - Darbas grupėse
 - Inscenizacija
 - Savarankiškas darbas
 - Individualus darbas
 - Projektinis darbas
 - Kita (įrašykite).....
23. Ar diferencijuojate ugdymo procesą moksleivių pažangai užtikrinti?
- Kurdami individualiąją programą
 - Sudarydami kasdienes pamokų planus
 - Sudarydami adaptuotas programas
 - Sudarydami teminius planus
 - Sudarydami modifikuotas programas
 - Kita (įrašykite).....
24. Kur sužinote, kaip rengti įvairias ugdymo programas?
- Kursuose
 - Iš kolegų
 - Iš informacinių šaltinių
 - Kita (įrašykite).....
 - Metodinėse grupėse
 - Iš kuruojančių vadovų
 - Iš mokyklos specialistų
25. Ar teikiate tėvams informaciją apie moksleivių mokymosi rezultatus taikydami diferencijuotas programas?
- Taip
 - Ne
 - Dažnai
 - Retai

26. Ar mokykla sudaro galimybę gabiems moksleiviams pritaikyti savo sugebėjimus popamokinėje veikloje?

- Taip Ne Dažnai Retai

27. Ar mokykla sudaro galimybę mokymosi spragų turintiems moksleiviams papildyti žinias popamokinėje veikloje?

- Taip Ne Dažnai Retai

28. Įvertinkite savo pedagoginės pagalbos veiksmingumą?

- Patenkinamas Nepatenkinamas Geras Labai geras

29. Kaip manote, kokios yra dažniausios socialinės pedagoginės problemos, su kuriomis susiduria mokiniai?

- Mokymosi motyvacijos Tarpusavio konfliktų tarp mokinių
 Pamokų praleidinėjimo Mokinių netinkamo elgesio pamokose
 Nuovargio dėl per didelių mokymosi krūvių Narkotinių medžiagų vartojimas
 Kita (įrašykite).....

30. Ar kreipiatės pagalbos į mokyklos specialistus?

- Taip Ne Iš dalies

31. Kokiais klausimais ir į kokius mokyklos specialistus kreipiatės?

Problema	Logopedas	Socialinis pedagogas	Specialusis pedagogas	Psichologas
Lankomumas				
Konfliktai				
Nemokamas maitinimas				
Bendravimo problemos				
Mokymosi motyvacijos				
Mokinių netinkamas elgesys				
Specialių mokymo programų rengimas				
Mokymosi sunkumų				
Tarties problemos				
Mokinių integracija į klasės bendruomenę				

32. Kaip dažnai kreipiatės į mokyklos specialistus?

- 1 kartą 2 – 5 kartus 5 – 10 kartų 10 ir daugiau kartų Niekada

33. Kokios pagalbos susilaukiate iš mokyklos specialistų?

- Individualios konsultacijos
- Darbas su šeima
- Kita (įrašykite).....
- Darbas su klase
- Darbas su problemine grupe

34. Ar esate informuoti kokios pagalbos galite susilaukti iš mokyklos specialistų?

Logopedo	☐ Taip	☐ Ne	☐ Iš dalies
Psichologo	☐ Taip	☐ Ne	☐ Iš dalies
Specialiojo pedagogo	☐ Taip	☐ Ne	☐ Iš dalies
Socialinio pedagogo	☐ Taip	☐ Ne	☐ Iš dalies

35. Iš kur sužinojote apie mokyklos specialistų veiklą mokykloje?

- Iš mokyklos administracijos
- Iš kitų klasių auklėtojų
- Iš direktoriaus pavaduotojo
- Žinote iš bendro išprusimo
- Kita (įrašyti).....
- Iš pačių specialistų
- Informavo direktorius
- Patys domėjosi
- Sužinojote tarpusavio bendradarbiavimo metu

36. Ar esate patenkinti suteiktos socialinės pagalbos kokybe?

- Taip
- Dalinai
- Ne

37. Įvardinkite, ko pasigedote iš mokyklos specialistų?

.....

.....

.....

.....

38. Kokius pokyčius pastebite po darbo su mokyklos specialistais?

- Teigiamus
- Neigiamus
- Jokių pokyčių

39. Kaip dažnai rengiate individualias užduotis specialiųjų poreikių moksleiviams?

- Nuolat
- Retai
- Niekada

40. Įvardinkite, kokios pagalbos susilaukiate iš mokyklos specialistų rengdami užduotis specialiųjų poreikių moksleiviams?

.....

.....

.....

Ačiū už pateiktus atsakymus.